

**KARAMAN EYALETİ'NDE GÜHERÇİLE ÜRETİMİ;
968 NUMARALI GÜHERÇİLE TAHRİR DEFTERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ VE LATİN HARFLERİNE ÇEVİRİLMESİ**

(Yüksek Lisans Tezi)

Ekrem GÜRDAL

Kütahya - 2015

T.C.
DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Tarih Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**KARAMAN EYALETİ'NDE GÜHERÇİLE ÜRETİMİ; 968
NUMARALI GÜHERÇİLE TAHRİR DEFTERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ VE LATİN HARFLERİNE ÇEVİRİLMESİ**

Danışman
Prof. Dr. Hasan Basri KARADENİZ

Hazırlayan
Ekrem GÜRDAL

Kütahya – 2015

Kabul ve Onay

Ekrem GÜRDAL'ın hazırladığı “Karaman Eyaleti’nde Güherçile Üretimi; 968 Numaralı Güherçile Tahrir Defterinin Değerlendirilmesi ve Latin Harflerine Çevrilmesi” başlıklı Yüksek Lisans tez çalışması, jüri tarafından lisansüstü yönetmeliğinin ilgili maddelerine göre değerlendirilip oybirliği / oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

...../...../2015

Tez Jürisi	İmza	
	Kabul	Red
Prof. Dr. Hasan Basri Karadeniz (Danışman)		
Doç. Dr. Emine Dengeç		
Yrd. Doç. Dr. Arif Kolay		

Doç. Dr. Niyazi KURNAZ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Yemin Metni

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum ‘‘Karaman Eyaleti’nde Güherçile Üretimi; 968 Numaralı Güherçile Tahrir Defterinin Değerlendirilmesi ve Latin Harflerine Çevrilmesi’’ adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

...../...../2015

Ekrem GÜRDAL

Özgeçmiş

29.07.1988 tarihinde Kocaeli'nin Gölcük ilçesinde dört çocuklu bir ailenin beşinci çocuğu olarak dünyaya geldi. İlköğretimine doğduğu ilçenin Çiftlik İlköğretim Okulu'nda başlayıp Oyak İlköğretim Okulu'nda bitirdi. Liseyi aynı ilçede İhsaniye Lisesi'nde bitirdi. 2007 yılında Dumlupınar Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümünde lisans eğitimine başladı. 2011 yılında mezun oldu.

ÖZET

KARAMAN EYALETİ'NDE GÜHERÇİLE ÜRETİMİ; 968 NUMARALI GÜHERÇİLE TAHRİR DEFTERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE LATİN HARFLERİNE ÇEVİRİLMESİ

GÜRDAL, Ekrem

Yüksek Lisans Tezi, Tarih Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Hasan Basri KARADENİZ

Mayıs, 2015, 158 sayfa

Bu çalışmanın temel kaynağını oluşturan 968 Numaralı Güherçile Tahrir Defteri, Osmanlı Devleti'nin sosyal, ekonomik, beşeri ve askeri durumu hakkında bilgiler vermektedir. Çalışmamızda 968 Numaralı Güherçile Tahrir Defteri esas alınarak Karaman Eyaleti'nde bulunan madenler konusunda tespitler yapılmıştır.

Konya, Larende, Niğde, Beyşehir, Seydişehir, Akşehir, Aksaray, Kayseri ve İçil livalarını kapsayan alanda bol miktarda güherçile toprağı bulunmaktadır. Osmanlı hakimiyetinden sonra bölgede bulunan güherçile madeni işletmeleri devlet tarafından yönetilmiştir.

Güherçile barut yapımında kullanılan bir hammaddedir. Askeri bir devlet olarak öne çıkan Osmanlılarda barut yapımı ve kullanımı son derece yaygındı. İmparatorluğun birçok yerinde barut ve güherçile işletmesi kurulmuştur. Bu işletmeler bölgedeki askeri, sosyal, ekonomik hayatı derinden etkilemiştir.

Güherçile işletilen yerlerde askeri sınıfa mensub kişiler nöbetleşerek görev yapmaktadır. Bu görev karşılığında Osmanlı Devleti tarafından kendilerine tanınan bazı ayrıcalıklar kazanmışlardır.

Anahtar Kelimeler: Güherçile, Karaman, Konya, Eşkinci, Barut,

ABSTRACT**SALTPETER PRODUCTION IN KARAMAN SHIRE; EVALUATED
AND TRANSLATED OF 968 NUMBERED SALTPETER REGISTRATION
NOTEBOOK****GÜRDAL, Ekrem****Master's Thesis, Department of History****Supervisor: Prof. Dr. Hasan Basri KARADENİZ****May, 2015, 158 pages**

968 numbered saltpeter registration notebook, constituting the main source of this study, has provided information about of the Ottoman Empire social, economic, in a humanistic manner and the military situation. In our study, have been identified based upon 968 numbered saltpeter registration notebook, concerning to mines located in Karaman shire.

There are copious amounts of saltpeter soil covering the areas of Konya, Larende, Niğde, Beyşehir, Seydişehir, Akşehir, Aksaray, Kayseri İç-İl shire. After the Ottoman domination, saltpeter mines located in the area was governed by the state.

Saltpeter is a raw material used in making gunpowder. Construction and use of gunpowder as a military state in the Ottoman prominent was extremely common. Gunpowder and saltpeter business was established in many parts of empire. These enterprises has deeply affected military, social and economic life in the region.

In the locations operated saltpeter, employees belonging to the military class makes the task by turns. They have gained certain privileges in exchange for the task given to them by the Ottoman Empire.

Key Words: Saltpeter, Karaman, Konya, Eşkünci, Gunpowder,

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ.....	viii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	ix
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM GÜHERÇİLE SANAYİ

1.1. OSMANLI DEVLETİ'NDE GÜHERÇİLE ÜRETİMİ	6
1.2. OSMANLI DEVLETİ'NDE GÜHERÇİLE TEMİNİ VE NAKLEDİLMESİ	12
1.3. OSMANLI DEVLETİ'NDE GÜHERÇİLE TEMİNİ VE NAKLEDİLMESİNDE YAŞANAN GÜÇLÜKLER	16
1.4. OSMANLI DEVLETİ'NDE GÜHERÇİLE ÜRETİMİNDE GERİ HİZMET KITALARI	18

İKİNCİ BÖLÜM

KARAMAN EYALETİ'NDE GÜHERÇİLE SANAYİ

2.1. KARAMAN EYALETİ'NDE GÜHERÇİLE ÜRETİMİ	25
2.2. KARAMAN EYALETİ'NDE ÜRETİLEN GÜHERÇİLENİN TEMİNİ VE NAKLEDİLMESİNDE YAŞANAN GÜÇLÜKLER	28
2.3. M. 1575/H. 983 TARİHLİ KARAMAN GÜHERÇİLE DEFTERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	31
2.4. M. 1575/H. 983 TARİHLİ KARAMAN GÜHERÇİLE DEFTERİNİN LATİN HARFLERİNE ÇEVİRİLMESİ.....	38
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	107
EKLER.....	109
KAYNAKÇA	137
DİZİN	146

TABLolar LİSTESİ**Sayfa**

Tablo 2.1: Kasım 1785 yılında İstanbul Baruthanesi için mubayaa olunan Güherçile..	28
Tablo 2.2: Karaman Eyaleti'nde Güherçile Üretiminde İstihdam Edilen Neferlerin Sayısı	33
Tablo 2.3: Karaman Eyaleti'nde Güherçile Üretiminde İstihdam Edilen Neferlerin İdari Dağılımı	35
Tablo 2.4: Karaman Eyaleti'nde Güherçile Temin Edilen Kazalardaki Muaf Nefer Sayıları ve Nefer Sayısı.....	37

KISALTMALAR LİSTESİ

BOA	: Başbakanlık Osmanlı Arşivi
C	: Cilt
Çev	: Çeviren
cm	: Santimetre
Der	: Derleyen
DİA	: Diyanet İslam Ansiklopedisi
D.P.Ü.S.B.E.D.	: Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
Ed	: Editör
E.Ü.T.İ.D.	: Ege Üniversitesi Tarih İncelemeleri Dergisi
H	: Hicri
Haz	: Hazırlayan
Krş	: Karşılaştırınız
M	: Miladi
MAD	: Maliyeden Müdevver Defterler
MD	: Mühimme Defteri
OTAM	: Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama : Merkezi Dergisi
S	: Sayı
s	: sayfa
ss	: sayfa sayısı
Turcica	: Revue d'Etudes Turques
vb	: ve benzeri
vd	: ve devamı
YB. 04. BLG. İST	: Bulgaristan Devlet Arşivlerinden (Kril ve Methodiys Kütüphanesinden) Alınan Osmanlıca Belgeler

TEZ METNİ

GİRİŞ

Güherçile, potasyum nitrat, kalsiyum nitrat ve sodyum nitrata verilen genel bir isimdir.¹ Kaynaklarda Arapça milh-i barud veya abkâr, Farsça kaynaklarda ise şureh olarak geçer.² Güherçile nemli iklim bölgelerinden yağmurdan sonra toprak üzerinde doğal halde bulunur. Oksijenle tepkimeye girerek gaz açığa çıkarır.³ Güherçile, doğada toz halinde bulunan barut yapımında kullanılan bir hammaddedir.⁴ Halk arasında “çorak” olarak da bilinmektedir.

Güherçile çeşitli işlemlerden geçirilerek elde edilmektedir. Bu işlemlerden birisi “kâl” etme işlemidir. Kâl etmek bir madenin tozdan topraktan ayırıştırma işlemine verilen addır.⁵ Bu işlemin yapıldığı yere Kâlhâne denirdi. Burada işlemler odun ateşi ile yapılırdı. Kaliteli güherçile en az 5 kez kâl edilerek elde edilirdi.⁶ İşlenen saf güherçile kâl-ı halis olarak adlandırılırdı.⁷

Güherçile yapımının kimler tarafından ortaya konulduğu ve ne zaman kullanıldığı soruları henüz net olarak belirlenmiş değildir. Araştırmacılar havai fişek türünden bir çeşit barutun X. yüzyıldan önce Çin’de ortaya çıktığı konusunda ortak bir görüşe sahiptirler. Daha ziyade eğlence ve benzeri gösterilerde kullanılan barutun daha sonraki yüzyıllarda savaş malzemesi olarak ne zaman ve kimler tarafından kullanıldığı kesin olarak bilinmemektedir. İdeal barutun kim tarafından ortaya konulduğu ciddi bir tartışma konusudur. Kuşkusuz barutun hammaddesi olan güherçilenin keşfi ve kullanılması barutun icadından daha öncelere gitmektedir.

Güherçile Çin ve Hindistan’da göçebelerin yaktığı kamp ateşleri sonucunda fark edilmiştir. Çin’in kuzey bölgelerinde hem devlet hem de özel sektör tarafından

¹ David Ayalon, (1956), *Gunpowder and Firearms in the Mamlûk Kingdom: A Challenge to a Mediaeval Society*, London, s. 25, T. Nejat Eralp, (1993), *Tarih Boyunca Türk Toplumunda Silah Kavramı ve Osmanlı İmparatorluğu’nda Kullanılan Silahlar*, Ankara, s. 101.

² Yunus İnce, (2011), “Kârhânedeki Baruthâneye Karaman Eyaleti’nde Güherçile Üretimi (18-19. Yüzyıllarda)”, *Osmanlı Bilimi Araştırmaları*, C. XIII, S. 1, İstanbul, s. 13.

³ İzzet Güdül, (1946), *Barut ve Patlayıcı Maddeler*, Ankara, s. 5, Birol Çetin, (2001), *Osmanlı İmparatorluğu’nda Barut Sanayi 1700 – 1900*, Ankara, s. 87,88, Mübahat S Kütükoğlu, (1992), “Baruthâne-i Âmire”, *DİA*, C. V, İstanbul, s. 98, Fahrettin Tızlak, (1993), “XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Anadolu Madenleri”, *Prof. Dr. Bayram Kodoman’a Armağan*, Samsun, s. 303.

⁴ Şemseddin Sami, (1992), *Kâmûs-i Türkî*, İstanbul, s. 1220.

⁵ Vernon J. Parry, (1972), “Osmanlı İmparatorluğunda Kullanılan Harp Malzemesinin Kaynakları”, Çev. Salih Özbaran, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Enstitüsü Dergisi*, S. 3, İstanbul, s. 38, Çetin, a.g.e., s. 46.

⁶ Kütükoğlu, a.g.m., s. 98.

⁷ Ragıp Önen, (1962), “Osmanlı Devri’nde Bor’da Barut Fabrikaları”, *Türk Etnografya Dergisi*, S. 5, Ankara, s. 22.

üretilmekteydi. Güherçile, Çin, Hindistan ve Japonya’da sosyal yaşamın çeşitli sahalarında kullanılmıştır. Bu madenin, barut ve ateşli silah yapımında kullanılıp savaş sahasına girmesi Sung Hanedanı (960-1279) zamanında savaş bakanı Yu Yen Wen’in önerisi ile gerçekleşmiştir.⁸

Güherçilenin askeri sahada kullanılmaya başlanması ile birlikte üretim alanları genişlemeye başlamıştır. Örneğin, XIII. yüzyılın ilk yarısında Avrupa’da güherçile üretimi yapıldığı bilinmektedir. Avrupa’da barut yapımıyla ilgili bilgi veren ilk kaynak Roger Bacon tarafından 1249-1267 tarihleri arasında yazılan “De Secretis Operibus Artis Et Nature Et De Nullitate Magie” adlı eserdir. Barutun, kükürt, odun kömürü ve güherçile bileşenlerinden meydana geldiğini belirtmiştir.⁹

Avrupa topraklarında güherçile miktarı az olduğundan daha az hammaddeyle daha çok güherçile üretmenin yolları aranmıştır.¹⁰ Kuzey Avrupa’da XIV. yüzyıldan itibaren güherçile elde edebilmek için evlerin duvarlarını kazımak gibi bir yöntem denemişlerdir. Bunun yanısıra hayvan gübresiyle gübrelenmiş topraktan güherçile çıkarmaya çalışmışlardır. Ayrıca suni güherçile çukurları oluşturup buralardan güherçile temin etmek için uğramışlardır.¹¹ Kaliteli güherçile elde etmek için Avrupalılar muhtelif yollar denemişlerdir.

Nitekim Georgius Agricola, “De Re Metallica” adlı eserinde, 1550’li yılların Avrupa’sında güherçile toprağının işlenme şekli hakkında kıymetli bilgiler vermektedir. Agricola’ya göre; bol ve kaliteli güherçile üretmek için iyi cins toprak kullanılmalıdır. Bu toprak kuru, az yağlı, tuzlu ve tat bakımından hafif ekşi olmalıdır. Eserde iyi güherçile toprağının özellikleri anlatıldıktan sonra, işleme safhaları şu şekilde sıralanmıştır:

“Güherçile toprağı, ince parçalar halinde altı tıkaçla kapatılmış bir fiçiya konulur, üzerine iki parça sönmemiş kireç ve üç parça meşeli kömür külü tabakalar halinde serpilirdi. Fiçinin üçte biri bu karışımla, geriye kalan kısım da su ile doldurulur ve güherçilenin su içerisinde çözünmesi sağlanırdı.

⁸ Zeki Tez, (1993), “Güherçileden Karabaruta”, *Bilim Tarihi*, C. II, S. 17, İstanbul, s. 12, İnce, a.g.m., s. 11, 12,

⁹ Salim Aydüz, (2004), “Osmanlı Askerî Teknoloji Tarihi: Ateşli Silâhlar”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, C. II, S. 4, s. 277.

¹⁰ Gabor Agoston, (2006), *Barut Top ve Tüfek Osmanlı İmparatorluğu’nun Askeri Gücü ve Silah Sanayisi*, Çev. Tanju Akad, İstanbul, s. 134, 135.

¹¹ Lazurus Ercker, (1574), *Beschreibung: Allerfürnemisten Minarelischen Ertz und Bergwerksarten*, Prag, s. 134. vd.

Sonra fiçının altındaki tıkaç açılarak çözeltili küçük teknelere alınır. Tadılarak kalitesi, kontrol edilen çözeltili, istenilen düzeyde değilse güherçile toprağı, odun kömürü külü ve kireçten oluşan karışım 2–3 kez daha su ile süzülerek çözeltilinin yoğunluğu artırılırdı.

Çözeltili, bakır kazanlarda suyunun yarısı buharlaşınca kadar kaynatılıp, daha sonra üstü kapalı başka bir kaba alınır. Berraklaşınca kadar bu kaptaki bekletilir ve tekrar kaynamaya alınır.

Sonra karışıma bir miktar şap ilave edilir, kaynayan çözeltili bir tekneye alınır ve içerisine nehir kumu atılarak güherçilenin süzülmesi sağlanırdı. Teknenin altındaki tıkaç açılarak yabancı maddelerin dışarı atılması sağlanarak kumun üzerindeki saf güherçile toplanırdı.

Son olarak tekrar teknelere alınan güherçile burada sulandırılarak bir kez daha kaynatılırdı. Kaynatma işlemi, çözeltildeki su tamamen buharlaşınca kadar devam eder, yoğunlaşan güherçile, içerisinde çubuklar olan bir tekneye alınır. Güherçile bu teknedeki çubuklara yapışır. Güherçilenin yoğunlaşma süresi kullanılan toprak miktarına göre değişirdi. Kullanılan toprağın miktarı az ise 2 günde, fazlaysa 3–4 günde yoğunlaşırdı. Bütün işlemlerden sonra çözeltili donmamışsa tekrar kaynatılarak suyun buharlaştırılması sağlanırdı. Kalıplar içerisine konulan güherçile sertleştirildikten sonra kullanıma hazır hâle gelmiş olurdu.”¹²

Avrupa’da güherçile üretimi Osmanlı Devleti’nde olduğu gibi devlet eliyle değil, özel işletmelerde yapılmaktaydı. Küçük aile şirketleri gibi teşekkül etmiş bu işletmeler devlet ile anlaşmalar yaparak belirlenen oranda üretim yapıyorlardı.¹³ Avrupa üreticileri serbest piyasada daha çok mal satmak için yeni gelişmeleri takip etmekteydi.¹⁴ Osmanlılardaki üretim devlet kontrolünde olduğundan üretimi geliştirme açısından yeterli uygulama bulunamıyordu.¹⁵ Ancak Avrupa’ya göre üretim maliyetleri Osmanlılarda daha düşüktü. Bunun sebebi ise işletmelerde askeri sınıfın istihdam

¹² Georgius Agricola, (1556), *De Re Metallica*, Translated from the first Latin edition, Herbert Clark Hoover- Lou Henry Hoover, 1950, London, s. 561-564.

¹³ Hans Georg Majer, (1981), “17. Yüzyıl Sonlarında Avusturya ve Osmanlı Ordularının Seferdeki Lojistik Sorunları”, *Osmanlı Araştırmaları*, S. 2 s. 192.

¹⁴ Yavuz Ercan, (1991), “Seyyid Mehmed Emin Vahid Efendi’nin Fransa Sefaretnamesi”, *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma Ve Uygulama Merkezi Dergisi (OTAM)*, S. 2, s. 101.

¹⁵ Evliya Çelebi barut konusunda “Osmanlı Barutları yaş, barutçular kallaştır” gibi bir değerlendirmede bulunur, Evliya Çelebi, (1318), *Evliya Çelebi Seyahatnamesi*, İstanbul, C. VI, s. 314.

edilmesi idi.¹⁶ Osmanlılarda maden işletmelerinin ve metalürjik tesislerin tamamı devlet tarafından işletildiği gibi iş gücü de devlet tarafından sağlanmaktaydı.¹⁷

XIV. yüzyılda Osmanlılar güherçileyi topraktan elde ederken, Avrupa'da güherçile sunî yollarla yapılmaya çalışılmıştır.¹⁸

¹⁶ Majer, a.g.m., s. 192.

¹⁷ Mehmet Genç, (2005), "Reform Sürecinde Devlet ve Ekonomi: Osmanlı İktisadî Dünya Görüşünde Değişmeler", *Osmanlıların Geçmiş ve Bugünün Türkiye'si*, Der. Kemal Karpat, İstanbul, s. 293-294.

¹⁸ İnce, a.g.m., s. 15., Tez, a.g.m., s. 8, 9.

BİRİNCİ BÖLÜM
GÜHERÇİLE SANAYİ

1.1. OSMANLI DEVLETİ'NDE GÜHERÇİLE ÜRETİMİ

Osmanlı Devleti güherçile üretimine özel bir önem vermiştir. Çünkü güherçile madeni, barut ve ateşli silah yapımında kullanılan olmazsa olmaz bir madendir. Örneğin, Osmanlı Devleti'nin ateşli silahlardan etkili bir şekilde istifade ettiği ilk alan topçuluktur. Kosova savaşından sonra çevre ülkelere gönderilen fetihnamelerde top kullanıldığından açıkça bahsedilmektedir.¹⁹ Halil İncalcık'ın *Sûret-i Defter-i Sancak-i Arvanid* isimli eserinde, topçu İsmail'e ait bilgiler bulunmaktadır.²⁰ Bu bilgi Osmanlı Devleti'nin Çelebi Mehmed döneminde topçuluktan yararlandığını göstermektedir.

Topun kullanılması bir dizi şartın gerçekleşmesine bağlıdır. Bunlardan biri ve en önemlisi baruttur. Nitekim Vezir Yemişçi Hasan Paşa, III. Mehmed'e yazdığı bir telhisinde şunları dile getirerek barutun önemine işaret etmektedir:

“Sa’adetlü padişahum, sefer-i hümayunun rükn-i a’zamı baruttur, barut olmayınca asla bir vechile sefer olmağa mecal olmadığı ma’lum-ı hümayunlarudur”²¹

Diğer taraftan, XV. yüzyıl ortalarında cebeci ocağı tesis edilip aynı yüzyıl sonlarında humbaracılar kullanılmaya başlanmıştır. Yine II. Murad döneminde yeniçeriler ateşli silah kullanımına başlamıştır.²² Osmanlı Devleti'nin çağdaşı olan diğer devletlere göre daha güçlü bir merkezîyetçi yapısı ve ateşli silahlara sahip olması, Balkanlar, Akdeniz ve Ortadoğu coğrafyasında üstünlüğü ele almasını sağlamıştır. Bu dönemde başkent İstanbul, askeri sanayi sitesi haline dönüşmüştür.²³

Osmanlılar sahip oldukları askeri teknolojiyi kara ordularında ve donanmalarında kullanabilecek uzman birimler kurdular. Osmanlı ordusunda bulunmuş bir yeniçeri olan Konstantin Mihailoviç hatıratında Osmanlı'nın askeri mühimmatı hakkında şu bilgileri aktarmaktadır:

¹⁹ Feridun Bey, (1274), *Münşeatü's – Selâtin*, C. I, İstanbul, s. 114, 115, Mahmut H. Şakiroğlu, “Barut”, *DİA*, C. V, İstanbul, s. 93.

²⁰ Halil İncalcık, (1987), *Sûret-i Defter-i Sancak-i Arvanid*, Ankara, s. 105, 106.

²¹ Cengiz Orhonlu, (1970), *Osmanlı Tarihine Aid Belgeler: Telhisler (1597 – 1607)*, İstanbul, s. 19, 20.

²² Gabor Agoston, (2012), *Osmanlı'da Strateji ve Askeri Güç*, Çev. M. Fatih Çalışır, İstanbul, s. 153, 154.

²³ Agoston, a.g.e., s. 139.

“Yeteri kadar barutları mevcuttur, şehrin veya kalenin surlarını dövüp yerle bir ederler.”²⁴

Bu bilgi Osmanlı Devleti'nin XV. yüzyılda düşmanlarına üstünlük sağlayabilecek derecede barut ve dolayısıyla güherçile üretimi yapabildiklerini göstermektedir. Osmanlı Devleti'nin diğer devletlere karşı mühimmat açısından üstünlüğü söz konusudur. Örneğin, 1471 yılında Osmanlı - Venedik savaşı sırasında Venediklilerin ittifak kurmak amacı ile Osmanlıların doğudaki komşusu olan Uzun Hasan'ın Akkoyunlu Devletine barut, top ve savaş malzemeleri yüklü gemiler yolladığı bilinmektedir.²⁵ 1472'de Sicilyalı Antonello, Venediklilere yaptığı öneride Geliboludaki cephaneliği uçurmayı teklif etmiştir. Bu sırada bu cephanelikte en az 300 kadırgaya yetecek miktarda mühimmat bulunuyordu. Ana cephane ise İstanbul'da bulunuyordu. Üstelik bunlar sadece donanmaya ait olan mühimmat depolarıydı.²⁶ Bu verilerden Osmanlıların askeri levazımat konusunda kendilerine yetecek ölçüde üretim yaptıkları anlaşılmaktadır.

Öte yandan, Osmanlı Devleti barut yapımı konusunda oldukça ileri seviyede bir teknolojiye ve üretime sahiptir. İlk etapta, yeniçerilerin tüfek barutları cebeci ocağından temin ediliyordu. Sonraları bir barut imalathanesi ve barutun ıslahı ve el humbarası yapılması gerek görüldüğünden yeniçeri ocağına bağlı olarak Okmeydanı'nda bir imalathane yapılması kararlaştırılmıştır. Böylece yeniçeri baruthanesi kurulmuş oldu.²⁷

İstanbul'da birçok yerde barut yapımına ve baruthane işletilmesine başlanmıştır. İstanbul Etmeydanı yakınında Güngörmez'de bir baruthane mevcuttur.²⁸ Bundan başka, Kağıthane, Atmeydanı, Unkapanı, Ayasofya ve Macuncular Çarşısı yakınlarında ve ayrıca tophanede barut imal edilmektedir.²⁹ Osmanlı Devleti

²⁴ Konstantin Mihailoviç, (2013), *Bir Yeniçerinin Hatıraları*, Çev. Nuri F. Kıcıroğlu – B. Anıl Ekin, İstanbul, s. 129, Krş. Rhoads Murphey, (1992), “Osmanlıların Batı Teknolojisini Benimsemekteki Tutumları: Efrenci Teknisyenlerin Sivil ve Askeri Uygulamalardaki Rolü”, *Osmanlılar Ve Batı Teknolojisi Yeni Araştırmalar Yeni Görüşler*, Haz. Ekmeleddin İhsanoğlu, İstanbul, s. 13.

²⁵ Josaphat Barbaro, (2005), *Anadolu'ya ve İran'a Seyahat*, Çev. Tufan Gündüz, İstanbul, s. 52.

²⁶ Franz Babinger, (2003), *Fatih Sultan Mehmed ve Zamani*, Çev. Dost Körpe, İstanbul, s. 265.

²⁷ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, (1988), *Osmanlı Devleti Teşkilâtından Kapıkulu Ocakları I Acemi Ocağı ve Yeniçeri Ocağı*, Ankara, s. 247, Yasemin Kılıçarslan, “Cebeci”, *DİA*, C. VII, İstanbul, s. 182.

²⁸ Solakzade Mehmed Hemdemi, (1298), *Solakzade Tarihi*, İstanbul, s. 303, Müneccimbaşı Ahmed Dede, (1974), *Müneccimbaşı Tarihi*, Çev. İsmail Erünsal, C. II, İstanbul, s. 391, 392, Lütü Paşa, (1341), *Tevârîh-i Âl-i Osmân*, İstanbul, s. 199.

²⁹ Reşat Ekrem Koçu, (1960), “Baruthane”, *İstanbul Ansiklopedisi*, C. IV, İstanbul, s. 2128-2129.

baruthanelerin güherçile ihtiyacını karşılayabilmek için, cizye hariç, bazı mukataa ve avâriz gelirini güherçile üretimi için tahsis etmiştir.

XV. yüzyılın başlarından itibaren Osmanlı Devleti'nde güherçilenin hem üretimi hemde kalitesi atırılmıştır.³⁰ XVI. yüzyıl sonlarında Kağıthane'de ayda üç yüz, şehir karhanesinde ayda yüz elli kantar barut işlenmekte idi.³¹ Bu dönemde Osmanlı Devleti barut üretimi konusunda kedi kendine yeter bir konumdadır.³² Üretim seviyesini artıran Osmanlı Devleti barutun kalitesini de artırmak için güherçilenin İngiliz perdahtı (İngiliz tarzı üretim) olmasına önem veriyordu.³³

XVIII. yüzyıla kadar bazı batılı kaynakların ifade ettiği gibi İngiliz ve Hollandalı tüccarların mühimmat ticareti olmadığı takdirde Osmanlı Devleti'nin barut üretimi yapamayacak seviyede olduklarını iddia etmeleri mesnetsiz söylemlerdir.³⁴ Fakat, XVIII. asırdan sonra yetmeyen barut İsveç ve İspanya'dan alınmaya başlandı.³⁵ Osmanlı Devleti güherçileyi yalnızca askeri alanda kullalmamıştır. İlaveten, tedâvüle çıkacak olan yeni paraları parlatmak içinde güherçileden faydalanmıştır.³⁶

Osmanlı Devleti, güherçile madenine son derece önem vermiştir. Güherçile madeninin bol miktarda bulunduğu birçok yerde güherçile karhaneleri işletilmiştir. Devletin bir ucundan diğer ucuna hemen her yerde küçük veya büyük ölçekte bir güherçile karhanesine rastlamak mümkündür.

Örneğin, Karaman Eyaleti dışında Anadolu'nun pek çok yerinde güherçile karhaneleri kurulmuştur. Bu kadar geniş bir coğrafyada güherçile karhanelerini işletmek oldukça güçtür. Şöyle ki, Kütahya kadısına gönderilen hükümle, nöbet sırası gelip hizmete gönderilen müsellemlerin tayin olundukları yere gönderilmeleri ve gitmemekte ısrarcı olanların isimlerinin bildirilmeleri istenmiştir.³⁷ M.1572/H.979 tarihinde Maraş

³⁰ Turgut Işıksal, (1947), *Topçuluk: XV. ve XVI. Asırda Osmanlı Türklerinde*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Bitirme Tezi, İstanbul, s. 15.

³¹ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, (1988), *Osmanlı Tarihi*, C. VI, Ankara, s. 579

³² Gabor Agoston, (1999), "Osmanlı İmparatorluğu'nda Harp Endüstrisi Ve Barut Teknolojisi (1450-1700)", *Osmanlı*, C. VI, Ankara, s. 625.

³³ Uzunçarşılı, a.g.e., s. 580.

³⁴ Jonathan Grant, (1999), "Rethinking the Ottoman 'Decline': Military Technology Diffusion in the Ottoman Empire, Fifteenth to Eighteenth Centuries", *Journal of World History*, C. X, S. 1, s. 179-201.

³⁵ Uzunçarşılı, a.g.e., s. 580.

³⁶ Halil Sahillioğlu, (1992), "Mihaniki Darp Usulünün Kabulü", *Osmanlılar Ve Batı Teknolojisi Yeni Araştırmalar Yeni Görüşler*, Haz. Ekmeleddin İhsanoğlu, İstanbul, s. 23.

³⁷ *3 Numaralı Mühimme Defteri (966-968/1558-1560)*, (1993), Haz. Heyet, Ankara, s. 452, hüküm 1019.

taraflarında güherçile işletmekle görevli Mirza Çavuş'un uzun zaman güherçile göndermemesi yüzünden Tophane karhanesi boş kaldığından Halep defterdarından adı geçen çavuştan taahhüt ettiği miktarda güherçileyi isteyip göndermesi emredilmiştir.³⁸

Osmanlı Devleti sürekli olarak güherçile karhaneleri bulunan bölgelere emirler gönderip güherçile üretiminin sıkı takipçisi olmuştur. Devlet otoritesini buralarda hissettirip düzen sağlamaya çalışmıştır. Örneğin, Halep beylerbeyine yazılan hükümde var olan barut ve güherçilenin uygun bir şekilde depolanıp güherçile ve barut üretiminin artırılması talep edilmiştir. Halep mahzeninde bulunan barut-ı cedid, barut-ı atik, barut-ı siyah ve güherçilenin depolanması esnasında özellikle güherçileye ehemmiyet verilmesi emredilmiştir.³⁹ Çanad Sancağına tayin olunan İskender Bey'in göreve başladığından beri ne kadar güherçile işleyip hazır ettiğinin bilgisi istenmiş ve bu işin mühim olduğu vurgulanarak ihtimam göstermesi gerektiği bildirilmiştir.⁴⁰ Budun beylerbeyinden Ilıca'da çıkan güherçile madeni hakkında bilgi istenmektedir.⁴¹

Bu hususta birçok örnek vermek mümkündür. Mesela, Şam'da güherçile üretiminin olup olamayacağı araştırılması talep edilmiştir.⁴² Mısır'da eskiden beri üretilen güherçileden daha fazlasını işlettirilmesi istenmiştir.⁴³ Kıbrıs'ta güherçile işlemeye uygun yerler araştırılıp güherçile karhanelerinin işletmeye açılması emredilmiştir.⁴⁴ M.1566/H.973 tarihli Biga ve Andranos kadılarına gönderilen hükümden anlaşılan mağara duvarlarında güherçileye rastlanmıştır. Bu gibi başka mağara olup olmadığının araştırılması istenmiştir.⁴⁵ 1572 yılında Saruhan sancağında ortaya çıkan güherçile madeninin işletilmesi için bir çavuş nezaretinde Saruhan sancağı piyadelerinin nöbetleşerek güherçile madeninde görevlendirildikleri bilinmektedir.⁴⁶

Bundan başka, Osmanlı Devleti bol miktarda güherçile üretmek için çeşitlik uygulamalar yapmıştır. Bu uygulamalardan birisi güherçile ile uğraşanlara yapılan destek ve teşviktir. Örneğin, Van beylerbeyine gönderilen hükümde, Erciş

³⁸ *12 Numaralı Mühimme Defteri (978-979/1570-1572)*, (1996), Haz. Heyet, C. II, Ankara, s. 234-235, hüküm 1140.

³⁹ *7 Numaralı Mühimme Defteri (975-976/1567-1569)*, (1999), Haz. Heyet, C. II, Ankara, s. 120, hüküm 1412.

⁴⁰ *7 Numaralı Mühimme Defteri*, C. II, s. 212, hüküm 1593.

⁴¹ *7 Numaralı Mühimme Defteri*, C. II, s. 213, hüküm 1595.

⁴² *12 Numaralı Mühimme Defteri*, C. II, s. 118, hüküm 912.

⁴³ *12 Numaralı Mühimme Defteri*, C. II, s. 119, hüküm 913.

⁴⁴ *12 Numaralı Mühimme Defteri*, C. II, s. 177, hüküm 1026.

⁴⁵ *5 Numaralı Mühimme Defteri (973/ 1565-1566)*, (1994), Haz. Heyet, Ankara, s. 150.

⁴⁶ Feridun M. Emecen, (2013), *XVI. Asırda Manisa Kazâsı*, Ankara, s. 151.

mustahfızlarından Mehmed bin Hayrullah'a üç yıllığına işleyeceği güherçile için lazım olan kazan, leğenlerin ve işletmedeki tamiratların masrafları devlet tarafından karşılanacağı bildirilmiştir.⁴⁷ Budin beylerbeyine yazılan hükümde ise, muafiyet karşılığında iki yüz kantar barut işlemeyi taahhüd eden ve iki bin kantara yakın barut işleyen köylere barut işlettilirmeye devam edilmesi istenmiştir.⁴⁸ M.1568/H.976 tarihli güherçile hizmetinde olan Mehmed Bey'e gönderilen hükümde, sene sonunda güherçile hizmetinde çalışanlara riayet ve inayet olunacağına dair haber verilmiş ve o vakte kadar güherçile işlemeye devam etmeleri istenmiştir.⁴⁹ Bu devletin güherçile işletmelerine ve işletenlere verdiği destektir ve güherçile üretimine gösterilen ehemmiyetin bir delilidir.

Güherçile karhanelerinde hizmet etmek Osmanlı Devleti tarafından takdir edilmiştir. Örneğin, Malazgirt beyine yollanan bir hükümde güherçile üretiminde üstün başarı gösterip Malazgirt Kalesi burç ağalığına tayin olunan Memi ile Oltu Kalesi topçubaşılığına tayin olan Behram'a vaat ettikleri miktarda barut ürettikleri takdirde istedikleri yere tayinlerinin gerçekleşebilecekleri belirtilmiştir.⁵⁰ Bu hüküm güherçile işletmelerinde çalışanların devlet memurluğunda kademe almasına güzel bir örnek teşkil etmektedir.

Güherçile üretiminde Osmanlı Devleti'nin diğer bir destekleme politikası da vergi ve iş gücü muafiyeti olmuştur. Örneğin, Tımişvar'da güherçile bulunan yerlerde gerekli araştırmanın yapılarak güherçile olduğu halde işletilmeyen yerlere kazanlar kurulup güherçile işlenmesi, ayrıca güherçile hizmetinde çalışan reayaya zulmedilmemesi ve tekalif vergilerinden muaf tutulmaları için defterlerinin gönderilmesi istenmiştir.⁵¹ M.1568/H.975 tarihli Çanad beyine yazılan hükümde, Tımişvar civarında bulunan güherçile madeninın işletilmesi için bölgedeki karyelerin diğer bütün hizmetlerden muaf tutularak var olan güherçile madeninın işlenmesi

⁴⁷ 12 Numaralı Mühimme Defteri (978-979/1570-1572), (1996), Haz. Heyet, C. I, Ankara, s. 110, 111, hüküm 82.

⁴⁸ 5 Numaralı Mühimme Defteri, s. 477, hüküm 1286, 5 Numaralı Mühimme Defteri, s. 497, hüküm 1348.

⁴⁹ 7 Numaralı Mühimme Defteri, C. II, s. 252, hüküm 1679.

⁵⁰ 7 Numaralı Mühimme Defteri, (1999), Haz. Heyet, C. III, Ankara, s. 147, hüküm 2253.

⁵¹ 12 Numaralı Mühimme Defteri, C. I, s. 252-254, hüküm 342.

emredilmiştir.⁵² Güherçile hizmetine gidenlerin muaf tutulduğu vergiler yerine, bunların hizmete gitmemeleri durumunda, hizmet bedeli olarak güherçile bedeliyesi alınır.⁵³

Stratejik öneme haiz olan güherçile üretiminde aksaklık yaşanmaması gerekiyordu. Bu nedenle Osmanlı Devleti sıkı tedbirler alarak yaşanabilecek olumsuzlukların önüne geçmek istemiştir. Şöyle ki, Ankara yayaları beyine gönderilen hükümle Seferihisar’da güherçile işlenmesi hizmetinde üçer ay istihdam edilmek üzere yüzürlü iki grup halinde iki yüz nefer yaya tayin edip göndermesi istenmiştir. Ayrıca tayin edilenlerin geç veya eksik gönderilmemeleri aksi halde hiçbir mazeretin kabul edilmeyeceği belirtilmiştir.⁵⁴

Bundan başka, Osmanlı Devleti bol miktarda güherçile üretmenin yanı sıra var olan güherçile karhanelerin korunması için çaba göstermiştir. Mesela, M.1568/H.976 tarihinde Rum beylerbeyine ve buradaki kadılıklara gönderilen hükümde, güherçile karhanesine hizmete tayin olunan mütekaid (emekli) sipahizadeler ile mülküne eşer sipahilerin noksansız olarak vazifelerine gitmelerini sağlamaları ve karhanelerin korunması için yeterince hisar eri tayin etmeleri, ayrıca hizmete gitmemek için güherçile karhanelerini yakmak isteyenlerin kimler olduklarının tahkik edip bildirmeleri istenmiştir.⁵⁵ Bunun yanında, Darende güherçile imalathanesi ile ilgili 1571 tarihli bir hükümde, fesadçılarla işbirliği yaparak imalathanenin kapatılması için çalışan Tokat Nazırı Molla Ali’nin uyarılması söz konusudur.⁵⁶

Yine, Budun’da güherçile hizmetine tayin olunanların “ümena vü ummâl” taifesi tarafından rencide edildikleri öğrenilmiş güherçile hizmetine tayin olunanların bu gibi kimselerin saldırılarından korunmaları emredilmiştir.⁵⁷ Güherçile hizmetine tayin olunan Malazgirt kalesi dizdarı, Seferihisar kadısının güherçile temini hususunda yardımcı olmadığı gibi güherçile kömürünün çıkarılmasına mani olduğunu ve barut dövülen hanı kasaba halkından bazı kişilerin yakmaya çalışması, barutun işlenmesine

⁵² 7 Numaralı Mühimme Defteri, C. II, s. 15, hüküm 1204.

⁵³ 82 Numaralı Mühimme defteri (1026-1027/ 1617-1618), Özet-Transkripsiyon-İndeks ve Tıpkıbasım, (2000), Haz. Heyet, Ankara, s. 180.

⁵⁴ 7 Numaralı Mühimme Defteri, C. III, s. 145, hüküm 2250.

⁵⁵ 7 Numaralı Mühimme Defteri, C. III, s. 377, 378, hüküm 2711.

⁵⁶ Ahmet Akgündüz – S. Öztürk – Y. Baş, (2002), *Darende Tarihi*, İstanbul, s. 127, 128.

⁵⁷ 7 Numaralı Mühimme Defteri, C. III, s. 125-126, hüküm 2210.

mani oldukları bildirilmiş kadıdan bu konuda yardımcı olmasını ve hanı yakmaya çalışanların isimlerinin bildirilmesi istenmiştir.⁵⁸

Osmanlı Devleti'nde güherçile yokluğundan en çok etkilenen kurumların başında doğal olarak baruthaneler gelmektedir. Baruthanelerin en büyük sıkıntısı güherçile temini konusudur. Örneğin, Gelibolu baruthanesine Karaman'dan giden güherçile yetmediği zamanlarda ek olarak güherçile gönderildiği olmuştur.⁵⁹ Bu duruma sebep olan güherçile kaçakçılığı zaman zaman aksamalara yol açmıştır. Filibe, Üsküp, Sofya, Pazarcık, Karlıova'da kaçak barut üretimi yapıldığı zamanlarda güherçile temini zorlaşmıştır.⁶⁰

1.2. OSMANLI DEVLETİ'NDE GÜHERÇİLE TEMİNİ VE NAKLEDİLMESİ

Güherçile çıkan bölgelerde kimlerin bu işle uğraştığı tespit edilirdi. Bu kişiler devlete her yıl ne kadar güherçile vereceğini kendileri belirler ve bu veriler muhasebe defterlerine kaydedilirdi. Devlet, planlamasını bu kayıtlar üzerine yapardı. Devlet görevlileri (mubayaacılar), belirlenmiş bu bölgelerden kayıtlardaki güherçileyi alarak İstanbul'a gönderirlerdi.⁶¹

Mubayaacılar baruthane nazırı tarafından atanan görevlilerdir. Kendilerine yapacakları görevlerin içeriğini belirten beratlar verilir. Gittikleri bölgede baruthane nazırının vekili sayılırlardı. Mubayaacıların yanında birde mübaşir adı verilen kimseler görevlendirilerek güherçile alım satım işi organize edilmiştir.⁶²

Osmanlı Devleti güherçileyi genellikle nakit para ile almayı tercih etmemiştir. Baruthanelerde kullanılan güherçilenin yaklaşık %20'si para ile satın alınmıştır. Geri kalanı ocaklık tabir edilen köylerden gelmekteydi. Bu köyler avarız vergisi karşılığı güherçile temin ederlerdi.⁶³

⁵⁸ 7 Numaralı Mühimme Defteri, C. III, s. 339, 340, hüküm 2638.

⁵⁹ BOA. *Cevdet Askeri*, nr. 1191/53196.

⁶⁰ Zafer Gölen, (2006), *Osmanlı Devleti'nde Baruthâne-i Âmire (XVIII. Yüzyıl)*, Ankara, s. 8.

⁶¹ Gölen, a.g.e., s. 149.

⁶² Gölen, a.g.e., s. 150.

⁶³ Gabor Agoston, (2011), "Osmanlılarda Askeri Güç ve Silah Endüstrisi", *Bilim ve Sanat Vakfı Türkiye Araştırmaları Merkezi Notlar 23 Osmanlı Askeri Tarihi*, Haz. Serhat Aslaner – Hatice Çolal Yentürk, s. 19.

Güherçile karhanelerinin iş gücü sipahizadelerden, mütekaid sipahilerden, tezkiresiz timar tasarruf eden timarlı sipahilerden, yayalardan, müsellemlerden ve hisar erlerinden karşılanmaktaydı.⁶⁴

İş gücünün yanı sıra güherçile karhanelerinin üretime devam etmeleri için çeşitli uygulamalar yapılmıştır. Her karhaneye ihtiyaçlarını karşılamak için tayin edilen “örü” adı verilen yerleşim birimleri bağlanmıştır. Bu örü halkı güherçile karhanelerinin ihtiyacını karşılamakla yükümlüydü.⁶⁵

Osmanlı Devleti’nde ilk dönemlerde ocaklık köyler güherçile temin görevini yerine getirmiştir. XVII. yüzyıla gelindiğinde ise devletin yeterli miktarda güherçile temin etmesi sıkıntıya girdiğinden güherçile temin etmede ciddi değişiklikler olmuştur. Bu dönemde ocaklık köylerden gelen güherçile miktarındaki düşüş devletin güherçileyi daha fazla fiyat ödeyerek temin etmesine neden olmuştur. Bu gelişme XVII. yüzyılda devletin genel gidişatına gayet uyumludur.⁶⁶

XVIII. yüzyıla gelindiğinde güherçile madeni halk tarafından çıkarılıp devletin belirlediği fiyattan devlete satılırdı.⁶⁷ Halkın elindeki hammadde miri fiyattan alınarak gerçek değerinin altında alınmış oluyordu.⁶⁸

Diğer taraftan, Osmanlı Devleti kendisi için stratejik değerde gördüğü bazı maddelerin ihracatını yasaklamıştır. Memnu meta olarak adlandırılan bu maddeler arasında güherçile de yer almaktadır. Devlet güherçile kaçakçılığı yapanların ellerinde bulunan güherçileye el koymuş, kaçakçılık yapanları da hapisle cezalandırmıştır.⁶⁹ Devlet güherçile üretiminde her fiyatlandırmayı mîrî fiyattan yapmıştır. Ancak devletin, güherçile kaçakçılığı yapılmaması hususundaki hükümlerinin devamlılığından, gerek üreticilerin gerekse yerli tüccarların daha fazla kazanç hırsıyla devletin tehditlerini pek

⁶⁴ İnce, a.g.m., s. 18.

⁶⁵ İnce, a.g.m., s. 21.

⁶⁶ Agoston, a.g.m, s. 13.

⁶⁷ Neşet Çağatay, (1942), *Osmanlı Devletinde Maden İşletme Hukuku*, A.Ü.D.T.C.F. Basılmamış Doktora Tezi, Ankara, s. 21.

⁶⁸ Gabor Agoston, (1993), “Gunpowder for The Sultan’s Army: New Sources on the Supply of Gunpowder to the Otoman Army in the Hungarian Campaigns of the Sixteenth and Seventeenth Centuries”, *Turcica*, C. XXV, Paris, s. 82,83.

⁶⁹ Karapınar ve Kilisehirsar’da eşkiyalar tarafından el konulan otuz yedi deve yükü güherçile için bkz. B.O.A, *Cevdet Askeri*, nr. 636/26788

de dikkate almadıkları anlaşılmaktadır.⁷⁰ Bu durum sefer zamanlarında Osmanlı Devleti'ni zor duruma sokmuş ve zayıf düşmesine neden olmuştur.⁷¹

Osmanlı Devleti aldığı sıkı tedbirler ile yapılan kaçakçılığın önünü kesmek istemiştir. Örneğin, Belgrad beğine ve kadısına yazılan hükümde, işlenen güherçilenin tüccara veya bir başkasına verilmemesi emredilmiş, aksi durumda yakalanan güherçileye devlet tarafından el konulması istenmiştir.⁷² M.1560/H.967 senesinde Bursa'da, güherçile kaçırarak iki kişi yakalanmış ve Bursa kadısına gönderilen bir hükümle bu kişilerin beraberlerindeki güherçile ile birlikte İstanbul'a yollanmaları istenmiştir.⁷³

Osmanlı Devleti at, silah, barut, kurşun, kükürt güherçile gibi savaş sırasında mühim olan malzemelerin sulh zamanında dahi çıkışına müsaade etmemiştir.⁷⁴ Lakin, Osmanlı kanunlarına göre ihracı yasak olan güherçile, İngiltere ve Fransa gibi Osmanlı Devleti ile sıkı ilişki halinde olan devletler tarafından ahidnamelere koyulan özel maddeler sayesinde yurt dışına çıkartılabiliyordu.⁷⁵

Aynı yasak uygulaması Avrupalı devletlerde de vardı.⁷⁶ 15 Mayıs 1373'te Papa XI Gregory Türklere at, kalay, silah, güherçile gibi savaş malzemelerinin satılmasını yasaklamıştı. Satış yapanları aforoz etmekle tehdit etmişti. 1544'te Avusturya Kralı Arşidük Ferdinand yine savaş malzemelerinin satışını yasaklamıştır. Buna rağmen XIV. ve XV. yüzyıllarda Venedik, Ragusa, Cenova, Hollanda ve İngilizler arasında bu malzemelerin alım ve satımı yapılmıştır.⁷⁷ Ayrıca, 1578-1590 İran ve 1593-1606

⁷⁰ İnce, a.g.m., s. 27

⁷¹ Cemal Güven, (2004), "Niğde -Bor Bölgesinin 1794-1799 yılları arasındaki askeri yükümlülükleri (387 Nolu Bor Şer'iyye Siciline Göre)", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 11, s. 401.

⁷² 7 Numaralı Mühimme Defteri, C. III, s. 73, hüküm 2104.

⁷³ 3 Numaralı Mühimme Defteri, s. 647, hüküm 1459.

⁷⁴ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, (1988), *Osmanlı Tarihi*, C. II, Ankara, s. 686 – 688, Said Öztürk, "Osmanlı Devleti'nde Tüketicinin Korunması", *Türkler*, C. X, Ankara 2002, s. 856.

⁷⁵ Mübahat S. Kütükoğlu, (1992), "Ahidname", *DİA*, C. I, İstanbul, s. 538, Halil İnalçık, (2008), "Osmanlı'nın Avrupa İle Barışıklığı: Kapitilasyonlar ve Ticâret", *Doğu Batı*, Ankara, s. 79.

⁷⁶ Agoston, "Gunpowder for The Sultan's ...", s. 83, 84.

⁷⁷ Gabor Agoston, (1994), "Ottoman Artillery and European Military Tecnology in the Fifteenth and Seventeenth Centries", *Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungariace*, C. XLVII, S. 1-2, Budapest, s. 23, Salim Aydüz, (2006), "Artillery Trade Of The Ottoman Empire" *Foundation For Sience Tecnology And Civilisation*, s. 2, Gölen, a.g.e., s. 252, 253, Parry, " Osmanlı İmparatorluğunda...", s. 42-44, Mücteba İlgürel, (1999), "Osmanlı Devleti'nde Ateşli Silahlar", *Osmanlı*, C. VI, Ankara, s. 605.

Avusturya savaşları sırasında Osmanlı Devleti İngiltere'den aralarında güherçilenin de bulunduğu bir takım savaş levazımını satın almıştır.⁷⁸

Öte yandan, Osmanlı Devleti güherçile üretimini belli bir düzen içerisinde yürütme gayretinde olmuştur. Bu nedenle güherçile madeni mümkün olduğu kadar çabuk bir şekilde lazım olan yerlere ulaştırılmaya çalışılmıştır. Şam beylerbeyine yollanan hükümde Halep beylerbeyine teslim edilmek üzere mümkün olduğu kadar çok güherçile işlettirmesi istenmiştir.⁷⁹ Halep beylerbeyine gönderilen hükümde, Kıbrıs seferi için lazım olacak olan güherçileyi mümkün olan en fazla miktarda işlemeye devam edip Trablus İskelesi'ne göndermesi istenmiştir.⁸⁰

Güherçile madenin farklı yerlerden baruthanelere sevk edilmesi çeşitli sıkıntılarında beraberinde getirmiştir. Şöyle ki, Mısır baruthanesinin güherçilesi 70 farklı köyden geliyordu. Üretilen barut deniz yoluyla İstanbul'a gönderiliyordu.⁸¹ Bu iş için Osmanlılar özel olarak tasarlanmış üstü örtülü tekneler kullanmaktaydı.⁸² Silistre,⁸³ Malatya, Erciyes, Maraş, Akdağ, İç İl, Karaman, Niğde, Mısır ve diğer güherçile madenlerinde işlenen güherçile dışarı satılmayarak baruthane için mubayaa olurdu.⁸⁴

Mısır civarındaki düşman gemilerinin bertaraf edilmesi için yola çıkacak olan donanmanın ihtiyacı olan barutun işlenmesi için dört bin kantar güherçileye ihtiyaç duyulmuş ve Mısır beylerbeyine yazılan hükümle, emredilen miktarda güherçileyi tedarik edip İstanbul'a göndermesi istenmiştir.⁸⁵

Osmanlı Devleti'nde güherçile belli başlı güzergâhlar kullanılarak çeşitli yerlere sevk edilmiştir. Örneğin, Anadolu'dan elde edilen güherçile develer vasıtasıyla İstanbul'a taşınmaktaydı. Bu develer genellikle Konya, Niğde, Kayseri, Kırşehir, Aksaray, Akşehir tarafındaki aşiret ve cemaatlerden temin edilmiştir.⁸⁶

⁷⁸ Vernon J. Parry, (1986), "Bârûd", The Encyclopaedia Of Islam New Edition, C. I, Leiden, s. 1063.

⁷⁹ 12 Numaralı Mühimme Defteri, C. I, s. 55, 56, hüküm c. 45.

⁸⁰ 12 Numaralı Mühimme Defteri, C. I, s. 57, hüküm c. 49.

⁸¹ Selânikî Mustafa Efendi, (1999), *Tarih-i Selânikî*, Haz. Mehmet İpşirli, C. II, Ankara, s. 627, 699.

⁸² Agoston, *Barut, Top ve Tüfek...*, s. 79.

⁸³ 7 Numaralı Mühimme Defteri, C. III, s. 48, 49, hüküm 2057.

⁸⁴ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, (1988), *Osmanlı Tarihi*, C. VI, Ankara, s. 578.

⁸⁵ 6 Numaralı Mühimme Defteri (972/1564-1567), (1995), Haz. Heyet, Ankara, s. 250, hüküm 430.

⁸⁶ M. Akif Erdoğan, (1990), "Akşehir Sancağındaki Dirliklerin III. Murad Devrindeki Durumu ve 1583/991 Tarihli Akşehir Sancağı İcmal Defteri" *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi (OTAM)*, S. 1, Ankara, s. 134.

Öte yandan, güherçilenin sevkiyatı sırasındaki en büyük engellerden birisi hava şartları olmuştur. Yüksek nem güherçilenin bozulmasına neden olmaktadır. Bu yüzden güherçilenin kış mevsimi dışında taşınmasına dikkat edilmiştir.⁸⁷

1.3. OSMANLI DEVLETİ'NDE GÜHERÇİLE TEMİNİ VE NAKLEDİLMESİNDE YAŞANAN GÜÇLÜKLER

Osmanlı Devleti'nde Diyarbakır, Van, Erzurum, Oltu, Selanik, Gelibolu, İzmir, Karaman, Estergon, Peç, Kahire, Yemen, Halep⁸⁸, Filistin,⁸⁹ Tımışvar,⁹⁰ Darende, Divriği, Akdağ, Kahta, Gerger, Zamantı, Kars, Malatya, Sis⁹¹ Budin⁹² Basra, Bağdat⁹³ Dubrovnik⁹⁴ Serez, İştıp, Koçana, Üsküp, Filibe, Tatarpazarcığı⁹⁵ Akşehir, Develi, Koçhisar, Şarkışla, Kemerhisar, Kayseri⁹⁶ Niğde, Kilisehisar⁹⁷, Aksaray⁹⁸ gibi pek çok yerde güherçile üretimi yapılmaktaydı. Bu yüzden birçok yerde Osmanlı Devleti'nde güherçile üretimi yapılsa da standart bir güherçile üretimi mümkün değildi. Birçok şehirde üretim yapılması çeşitli sorunlara neden oluyordu. Hem barutun kalitesi yüksek tutmak hem de baruthanelerin düzenli bir şekilde çalışmasını sağlamak oldukça zordu.

Bunun yanı sıra görevli olduğu halde görevine gitmeyen veya bir şekilde görevi aksatanlar hakkında çeşitli cezai yaptırımlar uygulanmıştır. Birkaç örnek vermek gerekirse, Sultanönü piyadelerine gönderilen bir hükümde, nöbetlerine gelmeyen piyadelerin İstanbul'a gönderilerek kürek cezasına çarptırılacakları belirtilmiştir.⁹⁹

⁸⁷ Metin Hülagü, (2001), "Osmanlı Devleti'nde Güherçile Üretimi Ve Kayseri Güherçile Fabrikası", *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 11, s. 80.

⁸⁸ Gabor, a.g.e., s. 148.

⁸⁹ Vernon J. Parry, (1970), "Materials in the Otoman Empire", Ed. M.A. Cook, *Studies in the Economic History of the Middle East*, London, s. 222.

⁹⁰ Ahmet Refik Altınay, (1931), *Osmanlı Devrinde Türkiye Madenleri*, İstanbul s. 8, 9.

⁹¹ Ahmet Akgündüz – S. Öztürk – Y. Baş, (2002), *Darende Tarihi*, İstanbul, s. 127.

⁹² Peçevi İbrahim Efendi, (1283), *Tarih-i Peçevî*, C. II, İstanbul, s. 27, 28, Salim Ayduz, (2006), *XV. ve XVI. Yüzyılda Tophâne-i Âmire ve Top Döküm Teknolojisi*, Ankara, s. 64.

⁹³ Ayduz, a.g.e., s. 71.

⁹⁴ Şerafettin Turan, (1992), "Dubrovnik", *DİA*, C. IX, İstanbul, s. 543.

⁹⁵ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, (1988), *Osmanlı Tarihi*, C. VI, Ankara, s. 579, Semavi Eyice, (1992), "Baruthâne", *DİA*, C. V, İstanbul, s. 94.

⁹⁶ İdris Bostan, (1992), *Osmanlı Bahriye Teşkilâtı:: XVII. Yüzyılda Tersâne-i Âmire*, Ankara, s. 170, 171

⁹⁷ Katip Çelebi, (2009), *Kitâb-ı Cihânnümâ*, C. I, Tıpkı Basım, Ankara, s. 618, Mustafa Korkmaz, (2004), "XVI. Yüzyılda Kilisehisar: Bizans Şehrinden Osmanlı Köyüne", *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, s. 98.

⁹⁸ BOA, MD. nr. 14, s. 716, hüküm 1034, İlhan Şahin, (1992), "Aksaray", *DİA*, C. 2, İstanbul, s. 291.

⁹⁹ 3 Numaralı Mühimme Defteri, s. 582, 583, hüküm 1316.

Bir diğ er olumsuzluk baruthanelere yeteri miktarda güherç ile sevkiyatının gerçekleştirilememesi olmuştur. Örneğ in, İstanbul Baruthanesi'nde senelik 64 ton ile 128 ton arasında (50.000 - 100.000 vukiyye) arasında güherç ile iş lenmekteydi. Bu rakam madenin bolluğ una göre oldukça düş üktür. Barut üretimine ilişkin yazılmış hükümlerin %90'ı güherç ile temini konusundadır. Devletin güherç ile yataklarının büyük bir kısmını doğ rudan iş letmemesi güherç ile üretimine yansımış, baruthanenin baş lıca problemi güherç ile temini olmuştur.¹⁰⁰

Ayrıca, güherç ile üreticileri kendi ürettikleri güherç ileden barut yaparak yurt dış ına veya tüccarlara direk satış ını yaparak daha çok kazanmak istemiştir. Bu yüzden baruthanelerde güherç ile temini oldukça güçleşmiştir.

Celali isyanları sırasında devlet kendi kurumları dış ında barut üretimini yasaklamıştır.¹⁰¹ Böylece zaten tedarik edilemeyen güherç ile neredeyse karaborsa olarak iş lem görmüştür.

Osmanlı Devleti'nin madenler üzerinde uygulamış olduğ u vergi politikası da güherç ile temini ile yakından ilişkilidir. Şöyle ki, avarız vergisi kimi yerde nakit kimi yerde ise hizmet olarak ödenmiştir. Avarız vergisi yerine ödenen hizmetlerden biri de güherç ile temin edilmesidir.¹⁰²

Örneğ in, Niğ de avarız vergileri baruthaneye aktarılarak bürokrasiden kurtulmuştur. Ancak bu durumun olumsuz bazı neticeleri olabilmektedir. Nüfus artarsa devlet zarar eder eğ er azalırse halk zülme uğ ramış olur. Ç ünkü avarız olarak gönderilecek güherç ilenin miktarı sabittir.¹⁰³

Nitekim, halk avarız vergisi vermeyi güherç ile vermeye tercih etmiştir. Fakat devlet bu yaklaşıma karşı çıkmıştır. Örneğ in, Niğ de halkının göndermek zorunda oldukları güherç ile yerine para ödemeyi teklif etmiş ancak merkezden gelen emirle güherç ilenin alımıp İstanbul'a gönderilmesi istenmiştir.¹⁰⁴

¹⁰⁰ Gölen, a.g.e., s. 137.

¹⁰¹ Gölen, a.g.e., s. 25, İlgürel, "Osmanlı İmparatorluğ unda Ateşli Silahların...", s. 304-315.

¹⁰² Ahmet Tabakoğ lu, (1985), *Gerileme Dönemine Girerken Osmanlı Maliyesi*, İstanbul, s. 156.

¹⁰³ Gölen, a.g.e., s. 107.

¹⁰⁴ Gölen, a.g.e., s.110.

Güherçile işletmesinde çalışan halk bir takım vergilerden muaf tutulurken vergi sisteminin bozulmasıyla birlikte bu hizmet angarya şeklini almış ve çeşitli isimler altında bu kimselerden vergi alınmaya başlanmıştır.¹⁰⁵

1607 yılına gelindiğinde barut imalatı devlet kontrolünden çıkmıştır. Hem devlet sınırları içinde hem de uluslararası gizli barut satışı yapılmaktadır.¹⁰⁶ Osmanlı Devleti barut sıkıntısı yaşamamak için İngiltere ve Hollanda ile ticaret yollarını açık tutmak istemektedir. Papa'nın kısıtlamalarına aldırmayan bu iki devletin XVII. yüzyıl sonlarına doğru merkantilist yapısı Osmanlı Devleti'nin barut, güherçile, vs. mühimmat konusunda sıkıntıya sokmuştur.¹⁰⁷

XVIII. yüzyıla gelindiğinde Osmanlı Devleti vilayetlerden güherçile temin edememiştir. Bunun en önemli sebebi merkezi otoritenin zayıf olmasıdır. Bundan dolayı devlet bu madeni yurt dışından satın alma eğilimine gitmiştir. XVIII. yüzyılda Azadlu Baruthanesi'nin kuruluşu, bu sorunları büyük ölçüde gidermiştir.¹⁰⁸

III. Selim döneminde güherçile konusunda bazı değişimler olmuştur. Güherçilenin dışarıya satışı yasaklanmıştır. Güherçilenin devlet tarafından alış fiyatı iki katına çıkarılmıştır.¹⁰⁹ III. Selim Avrupa'daki barut yapım tekniklerini Osmanlı Devleti'ne getirme konusunda isteklidir. Bazı usul ve techizatı da getirmiştir.¹¹⁰

1.4. OSMANLI DEVLETİ'NDE GÜHERÇİLE ÜRETİMİNDE GERİ HİZMET KITALARI

Osmanlı Devleti'nde Orhan Gazi zamanında Çandarlı Kara Halil'in desteğiyle yaya ordusu kurulmuştur.¹¹¹ Kurulan bu ordudaki atsız askere yaya, atlı askerlere de müselleme adı verilmiştir. Bu askerler savaş zamanı hizmet ederken sulh zamanı kendilerine tahsis edilen toprakları işlemekteydiler. Kullandıkları toprağın büyüklüğüne

¹⁰⁵ Cengiz Orhonlu, (1990), *Osmanlı İmparatorluğu'nda Derbent Teşkilâtı*, İstanbul, s. 121.

¹⁰⁶ İlgürel, a.g.m., s. 303.

¹⁰⁷ Murphey, a.g.m., s. 13.

¹⁰⁸ Agoston, a.g.m., s. 14.

¹⁰⁹ Ekmeleddin İhsanoğlu, (1992), "Osmanlıların Batı'da Gelişen Bazı Teknolojik Yeniliklerden Etkilenmeleri", *Osmanlılar Ve Batı Teknolojisi Yeni Araştırmalar Yeni Görüşler*, Haz. Ekmeleddin İhsanoğlu, İstanbul, s. 127, 128.

¹¹⁰ Edward C. Clark, (1992), "Osmanlı Sanayi Devrimi", *Osmanlılar Ve Batı Teknolojisi Yeni Araştırmalar Yeni Görüşler*, Haz. Ekmeleddin İhsanoğlu, İstanbul, s. 38.

¹¹¹ Âşık Paşazade, (2003), *Osmanoğulları'nın Tarihi*, Haz. Kemal Yavuz – M. A. Yekta Saraç, İstanbul, s. 97, 98.

göre savaşa hazır durumda asker yetiştirmekle vazifelidiler. Devletin büyümesi ve artan sefer sayıları dolayısıyla bu askerlere daimi olarak sefere katılma zorunluluğu getirilmiştir.¹¹²

Bunlar kapıkulu ocaklarının kuruluşundan sonra yaya, müselleme, voyruk, vb. grupların muharebeye katılmalarına gerek kalmayınca ordunun geri hizmetlerinde kullanılmışlardır. Geri hizmet grupları askeri grupların yapması gereken işleri üstlenmiştir. Bu sayede asker kendi asli görevlerine odaklanma imkânı bulmuştur.¹¹³ Geri hizmet grupları, angarya işlerini asker sınıfının üstünden alarak bir nevi yardımcı kuvvet statüsüne kavuşmuştur.

Daha çok ordu veya halk için yol, köprü ve kale gibi bina işlerinin yapılması veya tamiri gibi işleri yürütmüşlerdir. Buralarda usta veya amele olarak çalıştırıldıklarından dolayı zamanla ilk dönemlerdeki askeri özelliklerini, savaşma kabiliyetlerini kaybetmişler ve bahsedilen bina işleri yanında barut, güherçile, gülle hazırlamak ve top dökmek gibi geri hizmetlerin iş gücü kaynaklarından birisini teşkil ederek bu gibi işlerde istihdam edilmeye başlanmışlardır.¹¹⁴ Bunlar çeşitli cami ve imaret işlerinde de istihdam edilmekteydiler.¹¹⁵ XVI. yüzyıla gelindiğinde madenlerde iş gücü eksikliğinden dolayı askeri sınıf mensubu yaya ve müsellemler çalıştırılmıştır.¹¹⁶

Bu zümreye mensup kişiler zamanla statü değişikliğine uğrayarak vergilerden muaf tutulmuşlardır. Daha sonra sayıları çoğaldığından nöbetleşe sefere iştirak etmişlerdir. Bu hususa dair örnek vermek gerekirse, M.1477-1478/H.882 tarihli Sancak-i Vilayeti Hersek defterindeki kanuna göre, “sefer olıcak her on evden silâhiyle bir eşküncü çıkar, sefere bile eşer” kaydı bulunmaktadır. Bunlar avarız vergilerinden muaf ve müsellemdir.¹¹⁷ Reaya statüsünde bulunanlar, vergilerden muaf tutulmak amacıyla

¹¹² Halime Doğru, (1990), *Osmanlı İmparatorluğu'nda Yaya-Müselleme-Taycı Teşkilatı: XV. ve XVI. Yüzyılda Sultanönü Sancağı*, İstanbul, s. 2-8, Yusuf Halaçoğlu, (1996), *XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilâtı ve Sosyal Yapı*, Ankara, s. 56.

¹¹³ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, (1988), *Osmanlı Devleti Teşkilâtından Kapıkulu Ocakları I Acemi Ocağı ve Yeniçeri Ocağı*, Ankara, s. 2,3, Emine Dingaç, “Osmanlı Ordusunda Bir Geri Hizmet Kurumu Olarak Vize Müsellemleri” *D.P.Ü.S.B.E.D.*, S. 17, s. 252.

¹¹⁴ Vahid Çabuk, (1997), “Yörükler” *İ.A.*, C. XIII, Eskişehir, s. 435.

¹¹⁵ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, (1988), *Osmanlı Tarihi*, C. I, Ankara, s. 127, 128, Ö. Lütfi Barkan, (1979), *Süleymaniye Camii ve İmareti İnşaatı 1550-1557*, C. I, Ankara, s. 105, 130.

¹¹⁶ Bilge Keser, (1999), “Geri Hizmet Kıtaları”, *Osmanlı*, C. VI, Ankara, s. 599, Suraiya Faroqhi, (1994), *Osmanlı'da Kentler ve Kentliler*, İstanbul, s. 226.

¹¹⁷ Halil İncelik, (1954), *Fatih Devri Üzerine Tetkikler Ve Vesikalar I*, Ankara s. 154, 155.

tahrir yapılırken kendilerini yaya, müsellemler, güreci gibi hizmetlerde göstermektedirler.¹¹⁸

Geri hizmet kıtaları olarak adlandırılan bu kimselerin çeşitli yükümlülükleri bulunmaktadır. Şöyle ki, hizmetle mükellef olanlar, hizmet etmek için gelirleri altı aylık “zad u zahireleri” ile birlikte gelirler ve geldikleri yerden hiçbir ücret almazlardı. Ücretli işçi yerine yaya ve müsellemlerin bu tür devlet işlerinde istihdam edilmesi maliyetin de düşmesine sebep olmaktadır. Müsellemlerin sayısı zamana göre değişirdi.¹¹⁹ Askeri sınıf mensupları reayanın ödediği vergileri ödemezler.¹²⁰ Devlete hizmet edenler ve bunların aileleri ve kulları reayanın ödediği vergilerden muaftır.¹²¹ Örneğin, Konya’da çift tasarruf eden sipahi oğulları resmi çift ve avârız vergisinden muaf tutulmuşlardır. Mütekaid sipahilerde askeri sınıftan kabul edilmiş vergilerden muaf tutulmuş ve defterlere reayadan ayrı kaydedilmişlerdir.¹²²

Bu kişilerin sayıları zamanla arttığından devlet bir takım düzenlemeler yapma ihtiyacı hissetmiştir.¹²³ Resm-i çift, ağdet-i ağnam, resm-i kovan ve tekalif-i örfiye gibi vergilerden muaf olan bu kişiler ilk etapta beş neferden biri nöbetleşe sefere gitmektedir.¹²⁴ Zamanla devlet hizmetinde çalışmaları şart koşulmuştur.¹²⁵ Sefere gitmek yerine güherçile karhanelerine hizmete tayin olunmuşlardır. Ağır olan bu hizmet yüzünden her on neferden birinin nöbetle güherçile karhanelerinde çalışmaları istenmiştir.¹²⁶

Mütekaid sipahiler ve sipahizadeler güherçile karhanelerine tayin olunup eminlerin hizmetinde on iki gün hizmet etmeleri istenmiş uzak mesafelerden

¹¹⁸ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, (1988), *Osmanlı Devletinin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı*, Ankara, s. 109.

¹¹⁹ Salim Aydın, (2006), *XV. ve XVI. Yüzyılda Tophâne-i Âmire ve Top Döküm Teknolojisi*, Ankara, s. 187.

¹²⁰ Halil İncalcık, (1959), “Osmanlılar’da Raiyyet Rüsûmu”, *Belleten*, C. XXIII, S. 92, s. 595.

¹²¹ Neşet Çağatay, (1947), “Osmanlı İmparatorluğunda Reayadan Alınan Vergi ve Resimler”, *Ankara Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, C. V, S. 5, s. 487.

¹²² İncalcık, “Osmanlılar’da Raiyyet...”, s. 596.

¹²³ Barkan, “Timar”, s. 301,302.

¹²⁴ 19 Şaban 970 (13 Nisan 1963) tarihinde Aksaray’da 12 nefer sefere eşmektedir, bkz. BOA, *Ruznamçe Defteri*, nr. 16, s. 491,492., 27 Safer 971 (16 Ekim 1563) yılında Aksaray’a bağlı bir cemaatten 26 nefer eşkinici yazılmıştır. Bunların 3 tanesi mim işaretlidir, BOA, *Ruznamçe Defteri*, nr. 17, s. 828.

¹²⁵ Yörük, a.g.e., s. 129, Barkan, “Timar”, s. 302.

¹²⁶ BOA, *MD*. nr. 24, s. 24, hüküm 70, BOA, *MD*. nr. 26, s. 39, hüküm 106, BOA, *MD*. nr. 15, s. 824, hüküm 1198, s. 906, hüküm 1134.

gelemeyenlerden yüzer akçe bedel akçesi alınmış ayrıca ağdet-i ağnam resmi ağıl ve mücerredlerden resmi bennak ferman olup defterdarın hükmüne bağlanmıştır.¹²⁷

Sipahizadelerin beş neferinden birisinin sefere katılması istenirken mütekaidlerin on neferinden birisinin bir yıl müddetle güherçile hizmetine gönderildikleri anlaşılmaktadır. Ancak zamanla ağır gelen bir yıllık sürenin altı aya indirildiği görülmektedir. Bölgedeki çocukların “sad” harfiyle işaretlenip tahrir olunmaları istenirken hizmet teklif olunmaları için on sekiz yaşına gelmeleri gerekmektedir.¹²⁸ Çocukların on sekiz yaşını doldurduklarında hizmet teklif edilir olmaları güherçile hizmetinin belli bir plan dahilinde yapıldığını açıkça ortaya koymaktadır.¹²⁹

Zamanla sipahizadeler raiyyet yazılmaya başlanmıştır. Bu durum timarlı sipahiler ile sipahizadeler arasında çekişmeye neden olmuştur. Zira timarlı sipahiler geri hizmetle mükellef zümrelerden raiyyet vergisi talep etmekteydiler.¹³⁰ Bir aşamadan sonra devlete zararı dokunan ve artık fiili askerlik adına bir şey yapmayan voynuk, yaya, müselleme, canbâz, tatar gibi eşkinici yazılanlar raiyyet statüsüne getirildiler.¹³¹

Bir Karaman kanunnamesinde 4000 sipahizadenin bulunduğu ve bazılarının isimlerinin üzerine çift, nim çift, bennak, caba gibi işaretler konulup raiyyet statüsüne düşürüldüğü ve bunun bölgedeki eski kanunlara aykırı olduğuna dikkat çekilmiştir.¹³²

1500 ve 1522 defterlerinde raiyyet yazılmış sipahizadeganlar varsa da 1584 tahririnde böyle bir uygulama görülmemektedir. Sipahizadegan cemaatlerin büyük kısmı Aksaray sakinidir. 1500’de 32, 1522’de 69, 1584’te 203 kişidirler. Diğer askeri zümrelerin zamanla raiyyet yazılıp tasviye edildiği görülmektedir. Sipahiler ile sipahizadelerin bu uygulamanın dışında bırakılıp asker ihtiyacının karşılanmasına çalışılmıştır. Bu yüzden sayıları zamanla artış göstermiştir.¹³³

¹²⁷ Ömer Lütfi Barkan, (2001), *XV ve XVI ıncı Asırda Osmanlı İmparatorluğunda Ziraât Ekonominin Hukukî ve Malî Esasları Kanunlar*, C. I, Haz. Hüseyin Özdeğer, İstanbul, s. 45. Bu kanun Karaman’da bidat-ı seyrie olarak görüldüğünden kaldırılmıştır.

¹²⁸ Barkan, a.g.m., s. 54,55.

¹²⁹ Barkan, a.g.m., s. 54,56.

¹³⁰ Doğan Yörük, (2005), *XVI. Yüzyılda Aksaray Sancağı (1500-1584)*, Konya, s. 129.

¹³¹ İnalçık, “Osmanlılar’da Raiyyet...”, s. 51.

¹³² Ahmet Akgündüz, (1991), *Osmanlı Kanunnâmeleri ve Hukukî Tahlilleri*, C. III, İstanbul, s. 324.

¹³³ Yörük, a.g.e., s. 130.

Geri hizmet kıtası olarak çeşitli yükümlülükleri bulunan kimseler hizmet etmek için genelde güherçile madenlerinde çalıştırılmıştır. Belli bazı bölgelerde güherçile işletmelerinde bu kişiler oldukça ön plandadır. Örneğin, 1571 yılında yaklaşık 3000 sipahizadeden 514 kişinin eşkinci olarak yazılıp güherçile hanelerde altı aylık hizmetlere tayin edildiği görülmektedir.¹³⁴

1575 tarihinde Aksaray sancağında 199 nefer sipahizadegan bulunmakta ve 9 neferi güherçile karhanesinde hizmet görmekteydi. 172 nefer Aksaray'da ikamet ederken 17 neferde Koçhisar nahiyesinde ikamet etmekteydi.¹³⁵ 968 Numaralı Güherçile Tahrir Defteri'ne göre neferlerin yaklaşık onda biri sefer yerine hizmetle görevlendirilmiştir.

1583 tarihli icmal defterinde Akşehir'de gelir getiren cemaatlerden bazıları güherçile cemaatleridir.¹³⁶ Örneğin "Timar-ı Satılmış mezra-i Avşak öyük ve cemaati güherçile hizmeti der karye-i Evrendos tâbi Akşehir".¹³⁷ "Timar-ı Ayvatı cemaati hizmeti güherçile der karye-i Akkoyunlu tâbi İshaklı" kayıtları buna işaret etmektedir.¹³⁸

Osmanlı Devleti, geri hizmet kıtaları hakkında hemen hemen her yerde aynı uygulamayı esas almaktadır. Şöyle ki, Saruhan piyadeleri Mehmet Bey'e gönderilen hükümde, Bilecik madenine tayin edilen sancak piyadelerinin nöbetçilerinin madene gönderilmeleri istenmiştir. Kanun gereği altı aylık hizmet ile görevlendirilen neferlerin eksiksiz ve vaktinde yerlerine varmaları emredilmiştir.¹³⁹ Maden hizmetlerinde neferlerin nöbetlerinin altı ay olarak kanun ile belirtilmiş olması açısından bu hüküm önemlidir.

Bu zümreler geri hizmet kıtaları konumuna getirildikten sonra birçok bölgede lağvedilerek timarları elinden alınmıştır.¹⁴⁰ Böylece reaya statüsüne indirilmiş oldular. Çeşitli uygulamalar neticesinde güherçile karhaneleri ve geri hizmet konumunda olup

¹³⁴ Korkmaz, a.g.m., s. 125.

¹³⁵ Yörük, a.g.e., s. 129.

¹³⁶ M. Akif Erdoğan, (1990), "Akşehir Sancağındaki Dirliklerin III. Murad Devrindeki Durumu ve 1583/991 Tarihli Akşehir Sancağı İcmal Defteri" *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi (OTAM)*, S. 1, AnkaraErdoğan, s. 134.

¹³⁷ Erdoğan, a.g.m., s. 158.

¹³⁸ Erdoğan, a.g.m., s. 155.

¹³⁹ *3 Numaralı Mühimme Defteri (966-968/1558-1560)*, (1993), Haz. Heyet, Ankara, s. 360-361, hüküm 812,

¹⁴⁰ Halil İnalçık, (1954), *Fatih Devri Üzerine Tetkikler Ve Vesikalar I*, Ankara, s. 178

bu gibi yerlerde hizmet edenlerin durumunda bazı değişiklikler meydana gelmiştir. Zamanla madenler ve hizmet görenler için yeni bir yapılanmaya gidilmiştir. Nitekim hem madenler hem de buralarda hizmet görenler Osmanlı Devleti için oldukça önemlidir.

Doğrudan devlet eliyle işletilen madenler arasında güherçile karhaneleri de bulunmaktadır. Buralarda devlet görevlisi olarak çalışan yaya, müselleme, yörük, piyade, mütekeid sipahizade gibi kimseler vardır. Mayıs'dan Kasım ayına kadar çalışırlar ve yerlerini bir sonraki nöbetçiye devrederler. Bunlar vergilerden muaf tutularak ücret almadan çalışan kimselerdir.¹⁴¹

Daha detaylı bilgi verecek olursak, Osmanlı Devleti kuruluşundan beri madenler üzerinden vergi almıştır.¹⁴² Maden hizmetine tayin olunanlar reayadan ayrı defterlere kaydedilmiştir. Bazen bütün bir köy maden hizmetine tayin edilmiştir. Madencilik babadan oğula geçen bir meslek durumundadır. Bu kişilerin ve madenlerin ihtiyaçları için ayrıca bazı köyler belirlenmiştir ve bu ihtiyaçları karşılamaları istenmiştir.¹⁴³

Madenlere görevli tayin edilen bazı kimselere verilen muafiyetler, bir maden işçiliği statüsü doğurmuştur. Bu durum babadan oğula geçen bir hal olarak madenin işletildiği süre zarfında devam etmiştir.¹⁴⁴

¹⁴¹ Neşet Çağatay, (1943), "Osmanlı İmparatorluğunda Maden İşletme Hukuku", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, C. II, S. 1, Ankara, s. 123.

¹⁴² İsmail Hakkı Uzunçarşılı, (1978), "Osmanlı Devleti Maliyesinin Kuruluşu ve Osmanlı Devleti İç Hazinesi", *Bellekten*, C. XLII, S. 165, s. 69.

¹⁴³ M. Bülent Varlık, (1981), "Osmanlı İmparatorluğu'nda Madende Çalışma Koşulları Üzerine Bir Derleme/Deneme", *Ekonomik Yaklaşım*, C. II. S. 4, s. 193.

¹⁴⁴ Çağatay, a.g.m., s. 122.

İKİNCİ BÖLÜM
KARAMAN EYALETİ'NDE GÜHERÇİLE SANAYİ

2.1. KARAMAN EYALETİ'NDE GÜHERÇİLE ÜRETİMİ

Güherçile üretimi, barutun hammaddesi olması nedeniyle vazgeçilmez bir maden faaliyetidir. Karamanoğulları zamanında Pir Ahmed ve Kasım Bey tarafından koyulan güherçile vergisi, bölgede Osmanlı Devleti hakimiyeti kurulmadan önce güherçile işletmelerinin var olduğunu göstermektedir.¹⁴⁵

Karaman Eyaleti zengin güherçile kaynaklarından dolayı Osmanlı Devleti için büyük bir önem arz ediyordu. Öyle ki, Karaman kanunnamelerinde güherçile üretimi ile alakalı maddeler bulunmaktadır. Bugün dahi Karaman'da "Barutkavuran" adında bir köyün var olması, bölgede bu işin yapıldığına dair bir işaret olabilir.

Karaman Eyaleti'nde güherçile üretimi yapılırken güherçile kaynaklarına yakın olan yerler tercih edilmiştir.¹⁴⁶ Devlet güherçile üreten veya daha önceden bu işten haberdar olan ya da güherçile kaynaklarına yakın bölgelerde bulunanları baruthanelerde görevlendirmiştir. Aynı zamanda güherçile işletmeleri bir istihdam sahasıdır. İş olanağı olan bu yerlere başka yerlerden göç olmuştur.¹⁴⁷

Osmanlı Devleti Karaman Eyaleti'nde güherçile karhanelerinde iş gücü olarak geri hizmet kıtaları olarak bilinen mütekaid sipahiler, müsellemler, yörükler, vs. kullanmıştır. Örneğin, Karaman'da bulunan üç binden fazla sipahizadeden beş yüz on dört nöbetli eşkincinin, sefere gitmeyerek senede altı ay nöbetle güherçile hizmetinde çalıştırılmaları uygun bulunmuştur.¹⁴⁸ Karaman'a gönderilen bir hükümde, nöbet sıraları gelen mütekaid sipahizadelerin defterleri ile birlikte naibler nezaretinde hizmete gönderilmeleri, özellikle bu kişilerin yarar ve güvenilir kimselerden seçilmeleri istenmiştir.¹⁴⁹ Karaman'da tezkiresiz timar tasarruf edenlerin güherçile hizmetine, tezkireli timar tasarruf edenlerin sefere katılmaları emredilmiştir.¹⁵⁰

Bunun yanında, Karaman'daki güherçile madenlerinde çeşitli hizmetlerde istihdam edilmek üzere, talep edildiğinde Karaman kadıları ve dizdarları tarafından

¹⁴⁵ M. C. Şehabeddin Tekindağ, (1963), "Son Osmanlı - Karamanlı Münasebetleri Hakkında Araştırmalar", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi*, C. XIII, S. 17-18, İstanbul, s. 57, 58.

¹⁴⁶ Gölen, a.g.e., s. 23.

¹⁴⁷ Gölen, a.g.e., s. 82.

¹⁴⁸ *12 Numaralı Mühimme Defteri*, C. II, s. 81, 82, hüküm 840.

¹⁴⁹ *12 Numaralı Mühimme Defteri*, C. II, s. 82, hüküm 841.

¹⁵⁰ *12 Numaralı Mühimme Defteri*, C. II, s. 83, hüküm 842

yeterli sayıda hisar erinin hizmete gönderilmesi istenmiştir.¹⁵¹ Ayrıca, 1571 tarihli Karaman beylerbeyine gönderilen emirde, sefere katılmayan eşkinci oğlanlarının her yıl altı ay güherçile karhanelerinde çalışması emredilmiştir. 514 eşkinci güherçile hizmetine tayin olundu ve Akdağ kadısı da güherçile müfettişi olarak görevlendirilmiştir.¹⁵²

Güherçile karhanelerinin belli bir düzen içerisinde işletilmesi için yoğun çaba harcanmasına rağmen, görevlilerin isteksizlikleri veya ihmalkârlıkları yüzünden çeşitli aksaklıklar meydana gelmiştir. Örneğin, güherçile hizmeti teklif edildiği halde İç İl mütekaid sipahilerinin muaf olduklarını ileri sürerek hizmete gitmedikleri haber alınıp bunların hizmetlerine gönderilmesi için gerekenin yapılması talep edilmiştir.¹⁵³

Mesela, Karaman'da Davud oğlu Veli ve Ahmed'in, dedeleri defterde sipahi kayıtlı iken babalarının kayıtlı olmadıklarını ve kendilerinin raiyyet yazıldıklarını öne sürerek güherçile hizmetine gitmedikleri şikayet olunmuş, defterde sipahizade yazılmışlar ise teklif olunan hizmete gönderilmeleri gerekli görülmüştür.¹⁵⁴ Niğde'de bol miktarda güherçile çıktığı halde amele taifesinin güherçile karhanelerinde çalışmaya yanaşmamalarından dolayı üretim azalmıştır. Devlet tarafından çalışanların işbaşı yapmaları ve güherçile üretimine özen göstermeleri gerektiği vurgulanmıştır.¹⁵⁵

Güherçile hizmetindeki sipahizadelerin kadı naipleri tarafından nöbetlerini tamamlamadan tamamladı diyerek yolsuzluk yapıldığı tespit edilmiştir. Bundan sonra nöbetleri bitenlerin kadı tarafından kontrolleri yapılması istenmiştir.¹⁵⁶ Bu şekilde görevlerini yerine getirmeyenlere çeşitli cezai yaptırımlar uygulanmıştır. Örneğin, hizmete gitmeyen, kaçan veya yamaklarını göndermeyen yaya, müselleme ve yörüklerin çiftliklerine el konulması kararlaştırılmıştır.¹⁵⁷

Güherçile işlenen bölgelerde sıkı tedbirler alınmıştır. Güherçile üretiminin artırılması adına çeşitli uygulamalar yapılmıştır. Karaman bölgesindeki kadılardan

¹⁵¹ 12 Numaralı Mühimme Defteri, C. II, s. 83, hüküm 843.

¹⁵² Erdoğan, a.g.m., s. 134.

¹⁵³ 12 Numaralı Mühimme Defteri, C. II, s. 79, hüküm 835.

¹⁵⁴ 12 Numaralı Mühimme Defteri, C. II, s. 79, 80, hüküm 836.

¹⁵⁵ BOA. Cevdet Askeri, nr. 1027/45067.

¹⁵⁶ 12 Numaralı Mühimme Defteri, C. II, s. 81, hüküm 839.

¹⁵⁷ Robert Anhegger – Halil İncik, (2000), *Kânûnnâme-i Sultân-î Ber Muceb-i 'Örf-i 'Osmânî*, Ankara, s. 25.

güherçile toprağı ve odun tedarik etmeleri istenmiştir.¹⁵⁸ Bunun yanı sıra Kayseri Kalesi'nde güherçileye zarar vermemeleri için dirlikleri olmayanların mîrî evlerden çıkarılarak yerlerine hisar erenlerinin temekkün ettirilmesi, ancak hisar içinde kendi evi olanlara dokunulmaması istenmiştir.¹⁵⁹ Mesela, Kayseri dahilinde güherçile işlenen köylere hariçten gelerek konup, güherçile toprağını çiğneyen ve güherçileye zarar veren Ekrâd tâifesinin zararlarının önlenmesi için Kayseri ve Zamantı kadılarına hükümler gönderilmiştir.¹⁶⁰

Güherçile işletme görevini üzerine alanların taahhütlerini yerine getirip getirmediğinin denetlenmesi devlet tarafından yapılmıştır. Şöyle ki, M.1568/H.975 tarihli hükümde, Veli isimli bir şahıs daha evvel Niğde'de tahsil ettiği bin batman güherçileyi tekrar dirlik olarak alması durumunda üç bin batmana çıkarmayı taahhüd etmiştir. Bu sebeple Akdağ kadısına bu taahhüdü gerçekleştirip gerçekleştiremeyeceğinin tespitinin yapılması emredilmiştir.¹⁶¹

Yine, M.1656/H.1066 tarihli Larende kadısına gönderilen hükümde Larende kalesi muhafazasında görevli iken Bor karhanesine barut-u siyah hizmetine tayin edilip bu görevi gerçekleştiremediğinden Mustafa Dede timarından feragat etmiştir. Bunun üzerine timar Hasan adlı kişiye tevcih edilmiştir.¹⁶² Devlet böylece güherçile üretimini artırmanın bir yolunu bulmak istemiştir.

Osmanlı topraklarında birçok yerde güherçile işletmesi olduğu halde Karaman bölgesi güherçile işletmeleri ön plana çıkmıştır. Çünkü, Osmanlı Devleti sınırları içerisinde güherçile üretimi yapılan en büyük bölge Karaman Eyaleti'dir. Ayrıca Karaman Eyaleti'nde yapılan güherçilenin kalitesi diğer bölgelere göre daha yüksektir. Bölgede çıkarılan güherçilenin büyük kısmı İstanbul'a gönderilmektedir. Bu sebeple, İstanbul baruthanelerine güherçile sağlayan en önemli merkez Karaman Eyaleti olmuştur.¹⁶³

¹⁵⁸ M. Akif Erdoğan, (2008), "Kıbrıs Adası'nın Fethinde Konya Ve Çevresinin Rolü", *Türk – İslâm Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi*, S. 5, Konya, s. 133.

¹⁵⁹ *12 Numaralı Mühimme Defteri*, C. I, s. 130, hüküm 122.

¹⁶⁰ *12 Numaralı Mühimme Defteri*, C. I, s. 138, hüküm 139.

¹⁶¹ *7 Numaralı Mühimme Defteri*, C. II, s. 85, hüküm 1339.

¹⁶² Alâaddin Aköz, (1987), *Şer'îye Sicillerine Göre XVI. Yüzyıl Sonu İle XVII Yüzyıl Başlarında Karaman*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya, s. 44, 45.

¹⁶³ Gölen, a.g.e., s. 6.

Tablo 2.1: Kasım 1785 yılında İstanbul Baruthanesi için mubayaa olunan Güherçile¹⁶⁴

Yer	Miktar
Konya, Karaman, Akşehir	40.000 vukiyye
Kilisehisar	20.000 vukiyye
Eski İl	30.000 vukiyye
Aksaray	10.000 vukiyye
Toplam	100.000 vukiyye

Kasım 1785 tarihinde İstanbul Baruthanesi için Karaman Eyaleti'nde bulunan bazı bölgelerden güherçile mubayaa olunmuştur. Konya, Karaman, Akşehir,'den 40.000 vukiyye, Aksaray'dan 10.000 vukiyye ve Eski İl'den 30.000 vukiyye güherçile alınmıştır. Küçük bir üretim yeri olmasına karşılık Kilisehisar'dan 20.000 vukiyye güherçile tedarik edilmesi dikkat çekicidir.

Bundan başka, Karaman Eyaleti'nde Niğde ve Bor'da üretilen güherçile İstanbul Baruthanesi'ne gönderilmiştir.¹⁶⁵ Üretilen güherçilenin baruthaneye kadar ulaştırılabilmesi için baruthane nazırı başta olmak üzere, mubayaacı, karhane emini, güherçile nazırı, kâl ustaları, ameleler, kadı, naip, taşıma işlemini yapan deveçiler ve mavna sahipleri gibi birçok görevlinin çalıştığı görülmüştür. Kayseri'de güherçile Nazırı olan Ali Çavuş'tan elinde bulunan güherçilenin tamamını Tophane-i Amire acilen göndermesi istenmiştir.¹⁶⁶ Ayrıca Kayseri güherçilesinin defteri ile birlikte İstanbul'a gönderilmesi istenmiştir.¹⁶⁷

Örneğin, Baruthane-i Âmire'nin Konya ve Kayseri'den yollanması gereken güherçileyi yeteri kadar alamaması yüzünden 1891'de kara barut imalatı durdurulma tehlikesi geçirmiştir.¹⁶⁸ XIX. yüzyıla gelindiğinde çeşitli şekillerde barut yapılsa bile güherçile tedariki devletin kaderini değiştirebilecek bir etken olmaya devam etmiştir. Bu durum Karaman Eyalatı'nın önemini bir kat daha artırmıştır.

2.2. KARAMAN EYALETİ'NDE ÜRETİLEN GÜHERÇİLENİN TEMİNİ VE NAKLEDİLMESİNDE YAŞANAN GÜÇLÜKLER

Osmanlı Devleti ilk olarak düzenli işleyen güherçile karhaneleri kurmayı amaçlamıştır. Fakat uygulama esnasında oldukça sıkıntılı bir süreç yaşandığı

¹⁶⁴ BOA. *Cevdet Askeri*, nr. 517/21604.

¹⁶⁵ BOA. *Cevdet Askeriye*, nr. 211/9048.

¹⁶⁶ Aydın, a.g.e., s. 295.

¹⁶⁷ *12 Numaralı Mühimme Defteri*, C. II, s. 103, hüküm 884.

¹⁶⁸ Kütükoğlu, "Baruthane", s. 97.

gözlenmektedir. Şöyle ki, bazı bölgelerde güherçile karhanesinde çalışanlara müdahale edilerek zorluklar çıkarılmıştır.

Örneğin, Karaman beylerbeyi ile Larende ve Silifke kadılarına gönderilen hükümde, Hüseyin isimli mültezimin Silifke kazası mütekaid sipahizadelerinin eşkincilerinin hassa güherçile karhanesinde istihdamlarına engel olduğu bildirildiğinden, adı geçen mültezimin durumunun araştırılıp bildirilmesi ve kimsenin mütekaid sipahizadelere müdahale etmesine izin verilmemesi istenmiştir.¹⁶⁹ Bu hüküm hizmet sırası gelen müsellemlerin görevlerine başlamalarının ne kadar önemsendiğinin göstergesidir.

Ayrıca Karaman Eyaleti'den güherçile hizmetine tayin olunan mütekaid sipahizadelerin büyük bir kısmının çeşitli bahaneler ileri sürerek ve bazı kişilerce himaye edilmeleri sebebiyle hizmete gelmedikleri bildirildiğinden, kendilerine ve himaye edenlere gerekli tenbihte bulunarak hizmete gitmelerinin sağlanması, emre uymayanların isimlerinin bildirilmesi hususunda çeşitli hükümler bulunmaktadır.¹⁷⁰

Bir diğer sıkıntı da bölgedeki bazı kimselerin güherçile karhanelerinde çalışan amelelerden haksız yere para toplamalarıdır. Fesatçıların Aksaray ve Eski İl bölgelerinde yaptıkları baskı yüzünden bazı işletmecilerin karhaneleri kapatması, güherçile üretimini sekteye uğratmıştır. Gönderilen emirlerle böyle müdahalelerin çok sert biçimde cezalandırılacağını belirtilmiştir.¹⁷¹ Mesela, M.1571/H.979 yılında çıkan bir hükümden anlaşıldığına göre, İç İl Sancağı'nda güherçile imalathanelerinde çalışmak istemeyenlerin Kıbrıs'a sürülmesi söz konusudur.¹⁷²

¹⁶⁹ 12 Numaralı Mühimme Defteri, C. II, s. 88, hüküm 854.

¹⁷⁰ “Yazıldı, Karaman beylerbeğisine hüküm ki: Güherçile Nâzırı olan Ali Çavuş mektûp gönderüp; vilayet-i Karaman'un güherçile hidmetine ta'yîn olunan mütekâ'id sipâhî-zâdelerün ekseri hidmete gelmeyüp kimi berat ile tûmâra mutasarrıflar olup ve kimi ba'zıları dahı kâr-hânedan gaybet eyleyüp hidmetde ihmâl ü müsahâle üzre oldukların” i'lâm itmeğün buyurdum ki: Varıcak, bu bâbda tamâm mukayyed olup anun gibi hidmet-i mezbûreye ta'yîn olunan mütekâ'id sipâhî-zâdelere zâhir olup hidmete mâni' olan kimesnelere tenbîh ü te'kîd eylesesün ki, min-ba'd me'mûr oldukları hidmetlerinde olup hidmetlerine mâni' olmayalar. Şöyle ki; ba'de't-tenbîh hidmete varmayup ve anun gibi sipâhî-zâdeleri alup sıyânet iden kimesneleri isimleri ve resimleri yazup arzylesesün ki, sonra emrüm ne vecihle sâdır olursa mücebi ile amel oluna.”, 7 Numaralı Mühimme Defteri, C. III, s. 120, hüküm 2199.

¹⁷¹ BOA, *Cevdet Askeri*, nr. 727/30483. Aynı şekilde Kilisehisar'da güherçile karhanesinde çalışanlara müdahale ve taaruz yapılmaması konusunda bkz. BOA, *Cevdet Askeri*, nr. 1051/46188. Baruthane-i Âmire'ye güherçile tedarik eden Akşehir Sancağı'ndaki karyeler arasındaki anlaşmazlık için bkz. BOA, *YB. 04. BLG. İST*, nr. 4/11.

¹⁷² M. Bülent Varlık, (1981), “Osmanlı İmparatorluğu'nda Madende Çalışma Koşulları Üzerine Bir Derleme/Deneme”, *Ekonomik Yaklaşım*, C. II. S. 4, s. 194. Altınay, a.g.e., s. 1

M.1571/H.979 tarihli diğ er bir hükü mde, Larend e'nin Sise karyesindeki gü herç ile karhanesine tayin edilen mü tekaid sipahizâ delerden altı kiş inin kaç tığı ve bazılarının gelmediğı tespit edilmiş. Bu kimselerin acilen bulunmaları istenmiş ve aksi halde kazançlarına miri için el konulacağı belirtilmiştir.¹⁷³ Bunlar, nöbetleri gelip hizmete gitmeyenlerin nasıl cezalandırıldıklarına dair çarpıcı bir örnektir.

M.1571/H.979 tarihli bir hükü mde, Larend e'de gü herç ile iş letmelerinin çoğunun vakıflar aracılığı ile iş letildiğı ve bu nedenle karhanelerin odun, kömür, iş ç i ve sair ihtiyaç larının karş ılanmasında sıkıntı çekilmemesi için önlem alınması istenmiştir.¹⁷⁴

Diğ er taraftan, daha önce bahsedildiğı üzere Karaman Eyaleti'nde üretilen gü herç ile Baruthane-i Â mire'nin gü herç ile ihtiyaç ı için İstanbul'a gönderilirdi.¹⁷⁵ Bu iş için seç ilmiş belli başlı rotalar bulunmaktadır. Örneğ in, Karaman - İstanbul yolu üzerinde Mudanya İskelesi önemli bir durak idi. Bu iskeleye gelene kadar olan karayolunda gü herç ile sevkiyatı muhtelif vasıtalarla sağ lanıyordu. Bu yoldaki kadıllardan vesaitlerin temini sağ lanıp geceli gündüzlü gü herç ilenin muhafazası için uğ raş ılıyordu.¹⁷⁶

Karaman gü herç illesi ç uval ve sandıklara koyulduktan sonra bölgedeki aş iretlerden vergi muafiyeti ile ya da kiralık olarak tedarik edilen katır, at veya develerle Mudanya ya da Karamürsel iskelesine taş ınırdı. Bu gü herç ile buradan mavna adı verilen deniz taşıtları ile İstanbul Baruthanesi'ne nakledilirdi.¹⁷⁷ Sevkiyat sırasında eksik çıkan veya bir şekilde yerine ulaş mayan gü herç ile nakliyeciden veya gü herç ile eminininden tazmin ettirilirdi.¹⁷⁸

M.1571/H.979 tarihli baş ka bir hükü mde, Larend e'de üretilen gü herç ilenin İstanbul'a gönderilirken kaybolduğı belirtilmektedir.¹⁷⁹ M.1586/H.986 tarihli bir

¹⁷³ BOA, MD. nr. 16, s. 129, hükü m 252.

¹⁷⁴ BOA, MD. nr. 16, s. 128, hükü m, 251, Osman Gümü ş ç ü, (2001), *XVI. Yü zyılda Larend e (Karaman) Kazasında Yerleş me Ve Nü fus*, Ankara, s. 211.

¹⁷⁵ Zafer Gölen, (2006), *Osmanlı Devleti'nde Baruthâne-i Â mire (XVIII. Yü zyıl)*, Ankara, s. 148, 149, Önen, a.g.m., s. 21.

¹⁷⁶ BOA, *Cevdet Askeriye*, nr. 501/20950, 1172/52230

¹⁷⁷ İnce, a.g.m., s. 25, 26.

¹⁷⁸ Konya, Aksaray, Ilgın, Karapınar, Eski İl, Akş ehir, ve sair kazalardan Karamürsel İskelesi'ne gönderilen gü herç ile için bkz. BOA, *Cevdet Askeri*, nr. 668/28085.

¹⁷⁹ BOA, MD. nr. 16, s. 129, hükü m, 253.

hükümde, Karamanda üretilen güherçileyi İstanbul'a nakletmek için kira hayvanı tedarik edilemediği kaydedilmiştir.¹⁸⁰

Diğer taraftan doğal afetlerinde güherçile üretimine engel teşkil ettiği noktalar vardır. Örneğin, 1794-1795 senelerinde Konya ovasını su basması neticesinde imal olunacak güherçile temin edilememiştir.¹⁸¹

Güherçile karhanelerinde kullanılan odun yüzünden Konya'nın batısında bulunan Takkeli Dağı'nın orman açısından varlığı yok olma sürecine girmiştir.¹⁸² Karhanelere odun tedarik edilememesi güherçile üretimini sekteye uğratmıştır.

2.3. M. 1575/H. 983 TARİHLİ KARAMAN GÜHERÇİLE DEFTERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu çalışmanın ana kaynağı, Başbakanlık Osmanlı Arşivleri Genel Müdürlüğü, Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı'nda kayıtlı bulunan 968 numaralı güherçile tahrir defteridir. Defter ebrusuz ve ciltlidir. 44x16 cm. boyutlarında olan defter, sayfa numaraları konulmak sûretiyle numaralandırılmış ve ilk sayfası boş olarak düzenlenmiştir. Defter toplamda seksen sayfadan ibarettir.

Defterin son sayfasındaki mühürlerden güherçile müfettişi Mevlana Vildan ve Kul Mahmud tarafından tertip edildiği anlaşılmaktadır. Defterin düzenleniş tarihi, defterin başında bulunan kanunnameden anlaşıldığına göre Miladi Eylül-Ekim 1575-Hicrî Cemaziyelahirin sonlarında 983 senesindedir.

Osmanlı arşiv vesikalarının neşri sırasında bugün karşılaşılan en büyük problem düzgün bir çeviri yapılamamasıdır. Latin alfabesi ile eski Türkçe yazılmış bulunan Osmanlı arşiv vesikalarını belirli bir çerçevede sunmak mümkün görünmemektedir. Ancak Arap, Fars ve Türk dillerine has bazı harfleri birlikte kullanarak bu zorluğun üstesinden gelmek zorunluluğu baş göstermektedir. Bu yüzden çalışmada günümüz Türkçe imlâsı kullanılmaya gayret gösterildi. Bazı Arapça ve Farsça kelimeler için â, û, î gibi çeviri harfleri kullanıldı.

¹⁸⁰ BOA. MD. nr. 36, s. 89, hüküm, 291.

¹⁸¹ BOA, *Cevdet Askeri*, nr. 120/5374.

¹⁸² İnce, a.g.m., s. 24.

Osmanlı vesikalarının yazılması esnasında dönemsel olarak farklılıklar mevcuttur. Nitekim çalışmaya kaynak teşkil eden defterde, aynı kâtip tarafından yazılmış aynı kelimeler için muhtelif imlâ şekillerine rastlanmaktadır. Defterin yazılışı esnasında kâtip tarafından yazı çeşidi olarak siyâkat kırması tarzı benimsenmiştir. Fakat bazı kısımlarda kullanılan yazı çeşidi siyâkat yazısı şeklindedir.

Hesaplamalarda siyâkat rakamlarının kullanılması bazı kısımların okunmasında zorluklara sebebiyet verdi. Hasıl ve yekûnların yazımında kâtip muhtelif yollar benimsemiştir. Bazen siyâkat rakamları ile Arapça rakamlar birlikte verilirken, bazen sadece bir rakam yazımı kullanılmıştır. Bu veriler günümüzdeki rakamlarla gösterildi. Çok az olmakla birlikte kâtip tarafından hasıl ve yekûnların hesaplanmasında bazı yanlışlıklar görülmüştür. Bunlarda düzeltilerek verilmeye çalışıldı.

Latin harflerine çeviri sırasında gerek defterdeki deformasyon gerekse yazıdaki bozulmalar vb. sebeplerden dolayı doğruluğundan tam emin olunamayan kelime veya ifadelerin yanına “(?)” işareti, hiçbir şekilde okunamayan ibarelerin yerine “(...)” koymak sûretiyle belirtildi.

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı'nın bir yayını olan, 387 numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Karaman ve Rûm Defteri (937/1530) bu çalışmaya ışık tutmuştur.¹⁸³ İki defterin tutulmasının arasından yaklaşık kırk beş senelik bir zaman geçmiş ve bölgedeki yerleşim yerlerinin bazılarının bağlı olduğu şehir, kaza gibi idare merkezlerinde değişiklik meydana gelmiştir. Ancak belli başlı yerlerin tespitini yapmakta bu defter yol gösterici olmuştur.

Defter ile ilgili çalışmalar baş kısmında bulunan kanunnamenin neşriyatı ile sınırlı kalmıştır. Defterin kanunnamesi Ömer L. Barkan ve Ahmet Akgündüz tarafından yayınlanmıştır.¹⁸⁴ Akgündüz kanunnamenin tarih kısmını yanlış okuyarak yılı 933 olarak vermiştir. Bundan başka, Doğan Yörük defterin üç sayfalık kısmına atıfta bulunmuştur.¹⁸⁵

¹⁸³ 387 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Karaman Ve Rûm Defteri (937/1530), (1996), Haz. Heyet, C. I, Ankara.

¹⁸⁴ Ömer Lütfi Barkan, (2001), *XV ve XVI ıncı Asırda Osmanlı İmparatorluğunda Zirâî Ekonominin Hukukî ve Malî Esasları Kanunlar*, C. I, Haz. Hüseyin Özdeğer, İstanbul, s. 55-56, Ahmet Akgündüz, (1993), *Osmanlı Kanunnâmeleri ve Hukukî Tahlilleri*, C. V, İstanbul, s. 50-51.

¹⁸⁵ Doğan Yörük, (2005), *XVI. Yüzyılda Aksaray Sancağı (1500-1584)*, Konya, s. 129.

Üzerinde çalışılan bu defter M.1575/H.983 yılına aittir. Karaman Eyaleti içerisindeki eşkınciler, sipahizadeler, sipahizadeganlar, mütekâidler ile alakalı konuları içermektedir. Karaman Eyaleti'nde bulunan Konya, Akşehir, Niğde, Larende, Beyşehir, Kayseriyye ve İç İl'de bulunan sipahi, sipahizâde, mütekaid, ve eşkınciler bu deftere kayıt yapılmıştır.

Tablo 2.2: Karaman Eyaleti'nde Güherçile Üretiminde İstihdam Edilen Neferlerin Sayısı

Liva	Kaza	Nahiye	Nefer
Konya	Konya	Merkez	90
	Bilviran	“	120
	Larende	“	120
	Eski İl	“	425
	Ereğli	“	223
	Bayburd	“	79
	Turgud	“	39
Akşehir	Akşehir	“	30
	İshaklu	“	88
Beğşehir	Beğşehir	Yalasan	180
		Cezire	
	Seydişehir	Merkez	156
Niğde	Niğde	“	318
	Anduğ	“	68
	Karahisar-1 Develü	“	112
	Ürgüb	“	21
Kayseriyye	Kayseriyye	Kayseriyye	151
		Aslanlu	
		Köstene	
		Karataş	
		Kurumaz	
		Bozatlu	
		Kenar-1 Irmak	
Aksaray	Aksaray	Merkez	172
	Koçhisar	“	31
İç İl	Ermenek	“	83
	Mamuriye	“	134
	Selendi	“	95
	Mud	“	323
	Sinanlu	“	72
	Silifke	“	280
	Gülnar	“	175
	Karataş	“	493
Toplam			4078

Karaman Eyaleti'nde eşkinci yazılıp her yıl sefere gitmek şartı ile vergiden muaf tutulan askerler vardır. Bunlar Karamanoğulları zamanında askeri sınıf mensubu kimselerdir.¹⁸⁶ Karaman Eyaleti'nin Osmanlı hakimiyetine girmesi ile birlikte Karamanoğulları Beyliği'nin askeri sınıfına mensub kimseler Osmanlı timar sistemine dahil edilmeye başlanmıştır. 1483 yılı tahririnde bu dair kayıtlara rastlanmaktadır.¹⁸⁷ Zamanla devletin çeşitli bölgelerine gönderilerek yer değiştirilip yerel bağları koparılmak istenmiştir.¹⁸⁸

Bu unsurlar zamanla mütekaid, sipahizade gibi unvanlarla Osmanlı timar sistemine dahil edilmiştir.¹⁸⁹ Bazı aileler Karamanoğulları zamanında toprak işletip çeşitli imtiyazlara sahipti. Bu aileler imtiyazlarını Osmanlılar zamanında da muhafaza etmişlerdir.¹⁹⁰

Osmanlı Devleti, sipahizadelerden ve mütekâidlerden muafiyetleri karşılığı bir takım hizmetler istenmiştir. 1518 Karaman kanunnamesinde eşkinci olarak yazılan bu zümreler avarız-ı divaniyeden ve tekalifi örfiyeden muaf kılınmıştır.¹⁹¹ Muaf taifeden olanların hizmete gidenlere aralarında birer altın toplayıp vermeleri kanun iken aralarından bazılarının sürü ile koyunları olduğu saptanmıştır. Bu yüzden zengin, orta halli ve fakirlerin durumlarına göre harçlık vermeleri istenmiştir.¹⁹²

1526 Karaman mütekaidleri kanunnamesinde, mütekaid sipahiler, sipahizadeler ve eşkincilerin ihtiyaç duyulması halinde her on neferden birinin altı ay nöbetle güherçile hanelerde hizmet etmesi isteniyordu. Böylece hizmetleri karşılığında reayanın ödediği vergilerden muaf kalacaklardı.¹⁹³ 1526 Karaman mütekaidleri kanunnamesi ile birlikte eşkinci yazılanların güherçile üretiminde istahdam edilmelerine başlanmış ve 1575 Karaman Eşkinci Kanunnamesinde de bu durum devam etmiştir.¹⁹⁴ Bölgedeki

¹⁸⁶ BOA, MAD. nr. 567, s. 123, İnalçık, "Osmanlılar'da Raiyet...", s. 50.

¹⁸⁷ Doğan Yörük, (2006), "Karaman Eyâletinde Osmanlı Timar Düzeninin Tesisi (1483)", *Tarih Araştırmaları Dergisi*, C. XXV, S. 40, s. 195.

¹⁸⁸ Halil İnalçık, (2000), "Osmanlı Fetih Yöntemleri", Çev. Oktay Özel, *Söğütten İstanbul'a Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu Üzerine Tartışmalar*, Der. Oktay Özel-Mehmet Öz, Ankara, s. 461.

¹⁸⁹ Yörük, a.g.m., s. 195, Ömer Lütfi Barkan, (1997), "Timar", *İA*, C. XII/I, s. 302.

¹⁹⁰ Yörük, a.g.e., s. 128, M. C. Şihâbeddin Tekindağ, "Karamanlılar", *İA*, C. VI, Eskişehir, s. 328.

¹⁹¹ Barkan, "Timar", s. 317, Akgündüz, a.g.e., s. 324.

¹⁹² Ömer Lütfi Barkan, (2001), *XV ve XVI ıncı Asırda Osmanlı İmparatorluğunda Zirâî Ekonominin Hukukî ve Malî Esasları Kanunlar*, C. I, Haz. Hüseyin Özdeğer, İstanbul, s. 55. Akgündüz, a.g.e. s. 622

¹⁹³ Mustafa Korkmaz, (2004), "XVI. Yüzyılda Kilisehisar: Bizans Şehrinden Osmanlı Köyüne", *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, s. 112.

¹⁹⁴ BOA. TTD. nr. 968, s. 2

güherçile ile ilgili hükümler bu tarihlerden sonra artmaktadır.¹⁹⁵ 1572 tarihli bir tapu defterinde Karaman Eyaleti'nde mütekâid sipahiler ile on sekiz yaşını doldurmuş sipahizadeler güherçile karhanelerinde altı aylık nöbetlerle hizmete tabi tutulmuştur.¹⁹⁶

Bu hizmetlere altı ayda bir 400 kişi istenmektedir. Her on kişiden bir kişi çağırıldığı düşünüldüğünde hizmete gidip timar alamamış sipahizade ve mütekâid sipahilerin sayısı 4000 kadardır. Bölgede bu kadar çok mütekâid ve sipahizade olması dikkate değerdir. Karamanoğullarının askeri sınıfının timar sistemine dahil edilmesi aşamasına denk gelmesi bu durumu araştırılması gereken bir konu haline getirmektedir.

Tablo 2.3: Karaman Eyaleti'nde Güherçile Üretiminde İstihdam Edilen Neferlerin İdari Dağılımı

Liva	Kaza	Nahiye	Nefs	Karye	Mahalle	Mezra	Cemaat
Konya	7	1	2	84	5	4	40
Akşehir	2	1	1	63	1	1	-
Beğşehir	2	3	2	34	1	-	1
Niğde	4	1	3	68	8	1	9
Kayseriyye	1	8	-	46	4	2	3
Aksaray	2	1	-	37	1	1	9
İç İl	8	1	-	213	1	-	9
Toplam	26	16	8	545	21	9	71

Karaman Eyaleti'nde güherçile üretimine hizmet etmek için nefer gönderen toplam 7 liva bulunmaktadır. Bu livalarda güherçile üretimine hizmet etmek için nefer gönderen 26 kaza, 16 nahiye, 8 nefis, 545 karye, 21 mahalle, 9 mezra ve 71 cemaat bulunmaktadır. İdari dağılımda bazı rakamlar dikkat çekmektedir. Şöyle ki, Konya livası 40 cemaat ile güherçile üretimine katılmaktadır. Bu rakam diğer livalara göre oldukça fazladır. Örneğin, İç İl livasında 213 karye bulunması kayda değerdir. Bundan başka, nahiye bakımından diğerlerine göre öne çıkan Kayseriyye livasıdır. Kayseriyye livasında 8 nahiye bulunmaktadır. Bu rakam nahiye sayısının yarısına tekabül etmektedir.

¹⁹⁵ BOA. MD. nr. 14, s. 68, hüküm 83, s. 109, hüküm 150, BOA. MD. nr. 24, s. 125, hüküm 347, BOA. MD. nr. 28, s. 181, hüküm 422, BOA. MD. nr. 30, s. 56, hüküm 133, s. 200, hüküm 474, BOA. MD. nr. 36, s. 89, hüküm 262.

¹⁹⁶ Barkan, "Timar", s. 317

Hizmette bulunan askerlerin zeamet ve timar denilen toprakları vardır. Zaruret durumunda sefer zamanında cebelü vermekle yükümlüdürler. Askeri sınıf statüsü nasılsa bu grupta o statüdedir.¹⁹⁷ Fiziken savaşa katılamayacak olan sipahi tekaüde ayrılır. Mütekaid sipahiler yerlerini oğullarına bırakmaktadırlar.¹⁹⁸

Öte yandan, malûl, mariz veya pir olanlarında hizmete gidenlere harçlık vermeleri istenmiştir. Küçük yaşta olanlara (sağirlere) “sad” işaret konulmuştur. Böyle olanlar babaları ölmüş ve üzerlerine mülk ve arazi geçmiş ise durumlarına göre harçlık vermekle yükümlüdürler.¹⁹⁹

Çalışılan bu defter Karaman Eyaleti’ndeki eşkincilerin, sipahilerin, sipahizadelerin, mütekaidlerin sayımını göstermektedir. Defterin başındaki eşkinci kanunnamesine göre bu zümreye mensub olanlar seferlere katılmak üzere nöbetleşerek bölgedeki güherçile madenlerinde altı aylık süre ile çalıştırılmaktadır. Bunların her on neferden birisi sırası geldiğinde görev yeri olan karhanelere gitmekle yükümlüydü. Ancak on sekiz yaşını doldurmamış olanlara hizmet teklif edilmesi uygun görülmemiştir. Ayrıca askeri zümreye dahil olmaları hasebiyle reaya için alınan bir takım vergilerden muaf tutulmuşlardır.²⁰⁰

¹⁹⁷ İlhan Şahin, (1979), “Timâr Sistemi Hakkında Bir Risale”, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi*, S. 32, s. 923.

¹⁹⁸ Fatma Acun, (2002), “Klasik Dönem Eyalet İdare Tarzı Olarak Timar Sistemi Ve Uygulaması”, *Türkler*, C. IX, s. 906.

¹⁹⁹ Barkan, *XV ve XVI ncı Asırda...*, s. 55. Akgündüz, a.g.e., s 622.

²⁰⁰ Askeri zümre mensubları hakkında daha teferruatlı malumat için bkz. Ömer Lütfi Barkan, (1966), “Edirne Askerî Kassamı’na Âit Tereke Defterleri (1545-1659)” *Belgeler*, C. III, S. 5-6, Ankara, s. 4-9.

Tablo 2.4: Karaman Eyaleti'nde Güherçile Temin Edilen Kazalardaki Muaf Nefer Sayıları ve Nefer Sayısı

Kazası	Piri Fani	Küçük Çocuk	Muhasıl ²⁰¹	Hatip	Doğancı ²⁰²	Pir ve Doğancı	Mücerred
Konya		1					
Belviran	5	1					
Larende	1	2	1				
Eski İl	14	10					
Ereğli	4	7				1	
Bayburd	3						
Turgud	1						
Akşehir							
İshaklu	6						
Beyşehir	12	1			1		
Seydişehir	7		1	1	1		1
Niğde	6	1			1		
Anduğı							
Karahisarı Develü	4						
Kayseriyye							
Ürgüb							
Aksaray	3		1				
Koçhisar							
Ermenek	4		1				
Mamuriye	5		1				
Selendi							
Mud	13	11			1		
Sinanlu	2	1					
Silifke	13	15		1	1		
Gülнар	4	14					
Karataş	18	20					
Toplam	125	84	5	2	5	1	1

Üzerlerine piri fani ve küçük çocuk işareti koyularak belirtilen kişilerin çoğunluğu teşkil ettiği anlaşılmaktadır. Toplam yüz yirmi beş piri fani ve seksen dört küçük çocuğun askeri zümre mensubu olarak eyalet geneline yayılmış oldukları görülmektedir. Ancak İç İl livasına bağlı bulunan Karataş kazasında bulunan piri fani ve küçük çocuklar diğer kazalara göre daha çoğunluktadırlar.

²⁰¹ Vergi toplayıcısı anlamını gelen muhasıl için bkz. Mehmet Zeki Pakalın, (1971), *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C. II, İstanbul, s. 569.

²⁰² Feridun M. Emecen, (2013), *XVI. Asırda Manisa Kazâsı*, Ankara, s. 293,294.

Padişah, vezir hasları ile büyük zeametlerin tahsilatını yapan muhasıllar toplamda 5 kişidir. Bu kişiler Larende, Seydişehir, Aksaray, Ermenek ve Mud kazalarında ikamet ettiği anlaşılmaktadır.

Yerleştikleri bölgedeki dini hizmetleri gören hatipler, iki kişiden ibarettir. Bunların birisi Seydişehir’de iken diğeri Silifke kazasında yerleşmiştir. Ayrıca Beyşehir kazasında bir kişinin isminin altında el imam ifadesi yer almaktadır.

Doğancılar olarak tabir edilen ve avcı yırtıcı kuşların yakalanması ve bakımı ile alakadar olan kimseler toplamda beş kişidir. Bunlar Beyşehir, Seydişehir, Niğde, Mud ve Silifke kazalarında yerleşmiştir. Karaman Eyaleti genelinde bir kişi pir ve doğancı, bir kişi ise mücerred olarak tespit edilmektedir.

Toplam sipahi, sipahizade ve mütekaid sipahilerin sayıları göz önünde bulundurulduğunda piri fani, amelmande, vs. durumlarda bulunanlar oldukça azınlıktadır. İş göremez durumda olan muaf kesimin bu denli düşük olması Karaman Eyaleti genelindeki askeri zümre mensuplarının oldukça sağlıklı bir durumda buldukları söylenebilir.

2.4. M. 1575/H. 983 TARİHLİ KARAMAN GÜHERÇİLE DEFTERİNİN LATİN HARFLERİNE ÇEVİRİLMESİ

S 2

Defteri oldur ki Vilayet-i Karaman’da vaki olan mütekaid sipahizadeler ve sipahizadegan mülküne eşkinciler tahrir olunub sağır olanlarına on sekiz yaşına girince hizmet teklif olunmayub maadası on neferden biri güherçile karhanelerine hizmet vaki oldukça benevbet altı ay hizmet edüp resmi çift ve bennak ve caba ve resmi kovan ve ağdet-i ağnam ve avarız-ı divaniye teklif olunmaya ve alınmaya ziraat eyledikleri yerlerin öşrün sahib-i arza vireler deyü ferman olunmağın ber muceb-i ferman-ı ali vechi meşruh üzere tahrir olunub lakin bazı karyelerden neferlerin ziyade olmağa bais bazılarına pir-i fani ve amelmande olmağın üzerlerine pir-i fani ve masum olanlarına mim işaret olunmuştur. Tahriren fi evahiri şehri cemaziel ahir sene selase ve semaniye ve tis’a mie.

Kaza-i Konya der liva-i mezbur

Karye-i Karaöyük Akşehir tâbi Bükci? tâbi mezbur

6 nefer

Karye-i Karamuk tâbi mezbur

3 nefer

Karye-i Ağca viran tâbi mezbur

4 nefer

Eşkünci 1 Güherçile Karhanelerine altı ay hizmet etmek için bir cebelü vireler

Karye-i Güğercinlik tâbi mezbur

6 nefer

Karye-i Alpağud tâbi mezbur

1 nefer

Karye-i Okcu tâbi mezbur

2 nefer

Karye-i Mezdler tâbi mezbur

1 nefer

Karye-i Derecik tâbi Belviran

1 nefer

Eşkünci 1

Karye-i Mürseller Saluru mezbur

4 nefer

Karye-i Kayalar tâbi mezbur

2 nefer

Karye-i Kızılca Mihmad tâbi mezbur

5 nefer

Eşkünci 1

S 3

Karye-i Kocakuyusu tâbi Konya

6 nefer

Karye-i Çiftlik tâbi mezbur

3 nefer

Karye-i Ortalu tâbi mezbur

1 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanelerine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

Karye-i Baki Halil tâbi mezbur

6 nefer

Karye-i Mezburlu Dibkök?

3 nefer

Karye-i Kayalu

2 nefer

Eşkünci 1 Vechi meşruh üzere bir cebelü viriler

Karye-i Kocakuyusu tâbi mezbur

6 nefer

Karye-i Küçük

4 nefer

Karye-i Emirşah

1 nefer

Karye-i Kabak

1 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanelerine altı ay hizmet etmek için bir cebelü viriler

Karye-i Sarayini tâbi mezbur

6 nefer

Karye-i Yarış?

1 nefer

Karye-i Kayalar

1 nefer

Karye-i Kocakuyusu

1 nefer

Karye-i Ziyaretobruğu tâbi mezbur

2 nefer

Eşkünci 1 Vechi meşruh üzere bir cebelü virirler

Karye-i Yağlubayad tâbi Konya

6 nefer

Karye-i Delünler tâbi Bayırca

5 nefer (1 nefer Sakin-i Kozağaç)

Eşkünci 1 Güherçile karhanesine altı ay hizmet etmek için bir eşkünci virirler

S 4

Kaza-i Belviran tâbi Konya

Karye-i Toplu Dinek tâbi mezbur

23 nefer

virirler Eşkünci 1,5 Güherçile karhanelerine altı ay hizmet etmek için bir buçuk cebelü

Karye-i Selman tâbi mezbur

3 nefer

Karye-i Oğlan

Karye-i Turla

3 nefer

Karye-i Toplu Dinek

1 nefer

Karye-i Karaöyük yaycı tâbi Konya

2 nefer

Karye-i Eksile tâbi Konya

2 nefer

virirler Eşkünci 1 Güherçile karhanelerine altı ay hizmet etmek için bir eşkünci

Karye-i Porsuk tâbi mezbur

4 nefer

Karye-i Çardaklu tâbi mezbur

3 nefer

Karye-i Muharrem tâbi mezbur

2 nefer

Karye-i Ördek kışla tâbi mezbur

2 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanesine altı ay hizmet için bir eşkünci virirler

S 5

Karye-i Balçıkhisar tâbi Belviran

22 nefer

Eşkünci 2 Güherçile hizmetine iki eşkünci virirler

Karye-i Koçaç tâbi mezbur

10 nefer

Eşküncü 1 Güherçile hizmetine bir eşküncü virirler

Karye-i Apa tâbi mezbur

6 nefer

Karye-i Toplu Dinek

3 nefer

Karye-i Kızılca köy

1 nefer

Karye-i Karasenir

1 nefer (raiyet olmuş)

Karye-i Alan tâbi Konya

1 nefer

Eşküncü 1 Güherçile karhanelerine altı ay hizmet için bir eşküncü virirler

Karye-i Kozviran tâbi mezbur

5 nefer

Karye-i Alpağud tâbi Konya

6 nefer

Eşküncü 1 Güherçile hizmetine altı ay hizmet için bir eşküncü virirler

S 6

Karye-i Karaca Alilü Yalubeli tâbi Belviran

8 nefer

Karye-i Tuğcılar tâbi Aladağ

4 nefer

Karye-i Muharrem

1 nefer

Karye-i Sar

1 nefer

Eşküncü 1 Güherçile karhanesine hizmet etmek için bir tek cebelü virirler deyü defterde kayd olundi

Kaza-i Larende tâbi Liva-i Konya

Karye-i Berivan tâbi mezbur

11 nefer

Eşküncü 1 Mezkurlar güherçile karhanelerine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

Karye-i Sarukaya tâbi mezbur

5 nefer

Karye-i Sakarca tâbi mezbur

3 nefer

Karye-i Hacılar tâbi mezbur

2 nefer

Karye-i Kışla tâbi mezbur

2 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanesine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

Karye-i Saraydanlu tâbi mezbur

10 nefer

Karye-i Eskihisar

2 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanelerine hizmet için bir cebelü virirler

S 7A

Karye-i raiyetlü için güherçile karhanelerine altı ay hizmet için bir cebelü virirler

Karye-i Köstene der Liva-i Kayseriyye

Karye-i Kısırköy? tâbi mezbur

1 nefer

Defteri atik mukayyed riayet etmiş Aladağ kazası güherçile karhanesine kayd olmuştur

S 7

Karye-i Zeyni çiftlik tâbi Larende

11 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler her bu Karaman-ı Aşıyan

Musacı

Karye-i Ağcamersud tâbi mezbur

6 nefer

Karye-i Kıraydanlu

4 nefer

Karye-i Kayalu tâbi Konya

1 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanelerine altı ay hizmet etmek için altı ay bir cebelü virirler

Karye-i Maşrık tâbi mezbur

5 nefer

Karye-i Mercek tâbi mezbur

4 nefer

An mahalle-i Yenice der nefsi-i Larende

2 nefer

Karye-i Hisse?

1 nefer

Eşkinci 1 Güherçile hizmetine bir eşkinci virirler

Karye-i Ağcaahur tâbi mezbur

6 nefer

Karye-i Kayalar tâbi Konya

6 nefer (1 nefer sakindir Merkitlü)

Eşkinci 1 Güherçile hizmetine bir eşkinci virirler

Karye-i Kızılcakuyu tâbi mezbur

9 nefer

Karye-i Sutası

1 nefer

Mezra-ı Yassıviran tâbi Eski il

2 nefer

Eşkinci 1 Güherçile karhanesine hizmet etmek için bir cebelü virirler

S 8

Der nefsi-i Larende tâbi Konya

3 nefer

Karye-i Saraydanlu tâbi mezbur

2 nefer

Der Kaza-i Gülnar

1 nefer

Karye-i Sarular

1 nefer

Karye-i Dinek

1 nefer

Karye-i Oyum ağacı

4 nefer

Karye-i Taraklı tâbi mezbur

4 nefer

Karye-i Ilgınlı Karaöyük tâbi Konya

2 nefer

Karye-i Yarımca Dinek

2 nefer

Karye-i Bostanözi tâbi Aladağ

2 nefer

Karye-i Karpuzlu Dinek

1 nefer

Karye-i Kışla

1 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanelerine altı ay hizmet etmek için iki cebelü virirler

Kaza-i Eski il tâbi liva-i Konya

Karye-i Sarucalar ancemaat-i Ağçaşehir Kara Temurlu tâbi mezbur

33 nefer

Karye-i Hasanlar nam-ı diğer Doğancı

2 nefer

Eşkünci 3 Güherçile karhanelerine altı ay hizmet etmek için üç cebelü virirler

An cemaat-i Oyluklu der karye-i Ortaviran tâbi mezbur

12 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanelerine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

S 9

Cemaat-i Eklemez-i Kebir tâbi Eski il

6 nefer

Karye-i Çeklesun tâbi mezbur

5 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanelerine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

Karye-i Karaviran nam-ı diğer Çukurviran tâbi mezbur

6 nefer

Karye-i Delü Reis tâbi mezbur

3 nefer

Karye-i Tavşan

1 nefer

Karye-i Hisse

1 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanelerine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

Karye-i Apak tâbi mezbur

10 nefer

Karye-i Direkci

2 nefer

Eşkünci 1

Karye-i Hasanlar tâbi mezbur

16 nefer (2 nefer sakindir Ereğli)

Eşkünci 1 Güherçile karhanelerine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

Cemaat-i Konduracı tâbi mezbur

32 nefer

S 10

Sakin der karye-i Yerköy

1 nefer

Eşkünci 3 Güherçile karhanelerine altı ay hizmet etmek için üç cebelü virirler

Cemaat-i Bölük-i Eklemez tâbi mezbur

12 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanelerine altı ay hizmet etme için bir cebelü virirler

Cemaat-i Kureyş Melikşah tâbi mezbur

16 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanelerine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

Cemaat-i Yassı Yavaşlar tâbi mezbur

12 nefer (1 nefer sakin Lartek)

Eşkünci 1 Güherçile karhanelerine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

S 11

Cemaat-i Aişelü der karye-i Yosun tâbi Eski il

33 nefer

Eşkünci 3 Güherçile hizmetine üç cebelü virirler

Cemaat-i Kureyş Melikşah der karye-i Yatırmaz tâbi mezbur

12 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanelerine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

Cemaat-i Kureyş Karacık Sandıklı tâbi mezbur

10 nefer

Karye-i Maksud

1 nefer

Karye-i Andıkara

1 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanelerine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

S 12

Cemaat-i Kureyş Karacık Şeyh Hasan tâbi Eski il

10 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanelerine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

Cemaat-i Kureyş Karacık Orhan tâbi mezbur

12 nefer

virirler Eşkünci 1 Güherçile karhanelerine altı ay hizmet etmek için bir eşkünci

Cemaat-i Kureyş Karacık Alioğlu tâbi mezbur

11 nefer

virirler Eşkünci 1 Güherçile karhanelerine altı ay hizmet etmek için bir eşkünci

Cemaat-i Kureyş Karacık mezbur

6 nefer

Karye-i Tavşanlar tâbi mezbur

2 nefer

Karye-i Kızıl Merkitlü

1 nefer

Cemaat-i Sakallar

2 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Cemaat-i Perakende-i Kureyş Karacık tâbi mezbur

9 nefer

Karye-i Pirhar

2 nefer

virirler Eşkünci 1 Güherçile karhanelerine altı ay hizmet etmek için bir eşkünci

S 13

Karye-i Yassıvıran nam-ı diğer Güzeller tâbi Eski il

11 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanelerine altı ay hizmet etmek için bir eşkünci virirler

Karye-i Kozludere tâbi mezbur

3 nefer

Karye-i Berendi tâbi mezbur

3 nefer

Karye-i Kavakviranı tâbi mezbur

5 nefer

Eşkünci 1 Vechi meşruh üzere bir cebelü virirler

Karye-i Âraddinlü tâbi mezbur

6 nefer

Karye-i Andıkara tâbi mezbur

3 nefer

Karye-i Kızıl Metkitlü

1 nefer

Karye-i Güzeller

1 nefer

Eşkünci 1 Vechi meşruh üzere bir cebelü virirler

Cemaat-i Yuma Koştımur der karye-i Çiftlik ve Hisarini tâbi mezbur

10 nefer

Karye-i Ata tâbi mezbur

2 nefer

Eşkünci 1 Vechi meşruh üzere bir cebelü virirler

Cemaat-i Perakende-i Aişelü der karye-i Obruk

11 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhaneerine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

S 14

Cemaat-i Kureyş Melikşah der karye-i mezbur

7 nefer

Cemaat-i Kureyş Karacık Alioğlu

3 nefer

Eşküncü 1 tâbi Kureyş Melikşah Güherçile karhanelerine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

Cemaat-i Hasanlar tâbi mezbur

9 nefer

Cemaat-i Okci tâbi mezbur

1 nefer

Cemaat-i Bağlar der mezra-i Kübci

1 nefer

Mezra-i Çerçi

1 nefer

Eşküncü 1 Güherçile karhanesine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

Cemaat-i Delüler tâbi mezbur

5 nefer

Sakin der karye-i Kara Mahmud

1 nefer

Karye-i Kendirgeçe tâbi mezbur

4 nefer

Eşküncü 1 Güherçile karhanesine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

Karye-i Veledlü tâbi mezbur

18 nefer

Cemaat-i Bölük-i Eklemez

3 nefer

Karye-i Atalu tâbi Ereğli

2 nefer

Karye-i Ömerkocalu

1 nefer

Eşküncü 2 Güherçile karhanesine hizmet etmek için iki cebelü virirler

Karye-i Çukur an cemaat-i Çertik

14 nefer (1 nefer der sakın-i Tarakçı)

Eşküncü 1 Güherçile karhanesine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

S 15

Cemaat-i Pirviran tâbi Eski il

6 nefer

Karye-i Üçkışla

2 nefer

Karye-i Opan

3 nefer

Karye-i Oyluklu

2 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanelerine hizmet için bir eşkünci virirler

Kaza-i Ereğli tâbi Liva-i Konya

Karye-i Ayaskaşı tâbi liva-i mezbur

5 nefer

Karye-i Tatar çavuş tâbi mezbur

5 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanesine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

Karye-i Yelpınarı tâbi mezbur nam-ı diğer Koyuncı

11 nefer

Karye-i Tatsa

2 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanelerine altı ay hizmet etmek için bir eşkünci virirler

Karye-i Cemal Kızılcası tâbi mezbur

5 nefer (1 nefer sakinidir Ali gülüm)

Karye-i Elvan nam-ı diğer Gelekmez

4 nefer

Karye-i Pirce nam-ı diğer Emirşah

1 nefer

Eşkünci 1 Vechi meşruh üzere bir cebelü virirler

Karye-i Han tâbi mezbur

5 nefer

Karye-i İnsuyu

1 nefer

Karye-i Bozyalar nam-ı diğer Günce

5 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanelerine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

S 16

Mezra-i Aslanluca an cemaat-i Ermiş tâbi Ereğli

5 nefer

Karye-i Mumcu

1 nefer

Karye-i Zaviye

2 nefer

Karye-i İshaklu

1 nefer

An mahalle-i Kumcu der nefsi-i Ereğli

1 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanesine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

Karye-i İnce der mahalle-i Çobanlar tâbi mezbur

7 nefer

Karye-i Yarimanlı

1 nefer

Karye-i Elvan

1 nefer

Karye-i Ballica

1 nefer sakin der nefsi-i Ereğli

Eşkünci 1 güherçile karhanesine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

Mezra-i Çobanlar tâbi karye-i Ekinlik

7 nefer

Mahalle-i Yedidamı nefsi-i Ereğli

2 nefer

Karye-i Serik

1 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanesine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

An mahalle-i Hacı İshak der nefsi-i Ereğli

10 nefer (1 nefer an mahalle-i Hacı)

Eşkünci 1 Güherçile karhanesine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

Karye-i Kebirlü tâbi Aköyük

12 nefer

Eşkünci 1 Vechi meşruh üzere bir cebelü virirler

Karye-i Gözen tâbi Ereğli

10 nefer

S 17

Eşkünci 1 güherçile karhanesine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

Karye-i Osmancık tâbi mezbur

7 nefer

Karye-i Tatsa

2 nefer

Karye-i Beğci

1 nefer

Eşkünci 1 Vechi meşruh üzere bir cebelü virirler

Karye-i Karaca Alü tâbi mezbur

5 nefer (1 nefer sakindir Elvan)

Karye-i Kozludere tâbi mezbur

5 nefer

Karye-i Kavakviranı

2 nefer

Eşkünci 1 Vechi meşruh üzere bir cebelü virirler

Cemaat-i Perakende-i Kaza-i Ereğli

Karye-i Ballica

5 nefer

Karye-i Yund

1 nefer

Karye-i Eğriyar

2 nefer

Karye-i İridi

2 nefer

Karye-i Zaviye-i Göcek

1 nefer

Eşkünci 1 Vechi meşruh üzere bir cebelü virirler

Karye-i Gökce tâbi mezbur

6 nefer

Karye-i Oyluk

5 nefer

Karye-i İshak

1 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanesine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

Cemaat-i Keremoğlu nam-ı diğer Köni tâbi cemaat-i karye-i Salur

21 nefer

S 18

Eşkünci 2 Karhane hizmetine iki eşkünci virirler

Cemaat-i Koz nam-ı diğer Bozyar der karye-i Dereman tâbi mezbur

11 nefer

Eşkünci 1 karhane hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Karaköylü tâbi mezbur

19 nefer

Karye-i Kırcanlı

4 nefer

Karye-i Yağsab

3 nefer

Eşkünci 2 Karhane hizmetine iki eşkünci virirler

Karye-i Yuma Kızılçası tâbi Ereğli

17 nefer

Karye-i Kırcanlı

1 nefer

Karye-i Kızılca-i Kebir

2 nefer

Karye-i Kara İlyas tâbi Eski il

2 nefer

Eşkünci 2 güherçile karhanesine altı ay hizmet etmek için iki eşkünci virirler

S 19

Kaza-ı Bayburd der liva-i Konya

Karye-i Balık tâbi mezbur

12 nefer (1 nefer sakin-i Larende)

Karye-i Kayıcanlar

1 nefer

Eşkünci 1 güherçile karhanelerine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

Cemaat-i Oğulbeğlü

Karye-i Göresünlük tâbi mezbur

6 nefer

Cemaat-i Hacı der karye-i Küçük

3 nefer

Karye-i Kozanlı

1 nefer

virirler Eşkünci 1 Güherçile karhanelerine altı ay hizmet etmek için bir eşkünci

Karye-i Kızdanlu tâbi mezbur

10 nefer

Karye-i Hasanlu

2 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanelerine altı ay bir eşkünci hizmet için virirler

Cemaat-i Hacı der karye-i Kayanlar tâbi Bayburd

9 nefer

Karye-i İrim tâbi mezbur

2 nefer

Karye-i Kayıcanlar

1 nefer

Karye-i Gökköyi

1 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanelerine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

S 20

Cemaat-i Paşacık der karye-i Kızılviran

6 nefer

Cemaat-i Timurlu tâbi Turgud

1 nefer

Karye-i Yassuca Halil

1 nefer

Karye-i Demürçi

1 nefer

An cemaat-i Kazan tâbi Turgud

2 nefer

Eşkünci 1

Karye-i Delü inler an cemaat-i Taci tâbi mezbur

10 nefer

Eşkünci 1 güherçile karhanelerine altı ay hizmet etmek için bir eşkünci virirler

Kaza-i Turgud tâbi liva-i Konya

Cemaat-i Kazan tâbi mezbur

16 nefer

Karye-i Delüinler tâbi Bayburd

2 nefer

Karye-i Gencek tâbi Bayburd

4 nefer

Eşkünci 2 Güherçile karhanesine altı ay hizmet için iki cebelü virirler

Karye-i Çeltek tâbi mezbur

5 nefer

Karye-i Kütükkuyu

4 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanelerine altı ay hizmet etmek için bir eşkünci virirler

S 21

Cemaat-i Nökeran-ı Piri Beğ tâbi Turgud

9 nefer

Karye-i Atakuyu tâbi mezbur

4 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanesi hizmetine bir nefer eşkünci virirler

Cemaat-i Aydın Beğlü

7 nefer

An cemaat-i Ertoğdular

3 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Kaza-i Akşehir der liva-i mezbur

Karye-i Boztoğan nam karye-i Avdanrus nam-ı Diğer Torancı tâbi mezbur

9 nefer

Karye-i Boz Beğ tâbi Ilgın

3 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Pınarlı tâbi kaza-i mezbur

6 nefer

Karye-i Güncek tâbi mezbur

3 nefer

Karye-i Kızılviran

2 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Ezdin tâbi mezbur

4 nefer

Karye-i Bekir kuyusu tâbi mezbur

1 nefer

Karye-i Gürce

1 nefer

Karye-i Karapınar an cemaat-i Akkoyunlu tâbi İshaklu

4 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

S 22

Karye-i Eğrigöz tâbi Akşehir

Kaza-i Mülki ba eşkünci der tasarruf-i Kağan Sudal viranı Ahmed ve baki şerikan ba evlad-ı hatib

2870 Eşkünci 1

Mülk-i mezburda her kim mutasarrıf olursa sefer-i hümayun vaki oldukça bir eşkünci virmek üzere defteri hakaniye mukayyed olub haliya bu makûleler güherçile karhanelerine hizmet itseler deyü ferman olunmağın ber mucebi ferman-ı ali güherçile karhanelerine hizmet vaki oldukça altı ay hizmet etmek için bir cebelü virmek üzere kayd-ı defter olundi

Karye-i Kebir-i aşiret-i mülk-i evlad-ı hatib ba eşkünci salar-ı timar

Kaza-i mülk-i evlad-ı hatib ba eşkünci der tasarruf-i Kağan veled Sudal viranı Ahmed ve baki şerikan ba evlad-ı hatib

2560 Eşkünci 1 Vechi meşruh üzere güherçile karhane hizmetine bir eşkünci kayd olundi

Kaza-i İshaklu der liva-i Akşehir

Karye-i Kureyş nam-ı diğher Bayram kaya tâbi kaza-i mezbur

21 nefer (1 nefer An karye-i Yaban)

Eşküncü 2 Vechi meşruh üzere karhane hizmetine iki eşküncü virirler

Mezra-i Avdan tâbi mezbur

9 nefer (1 nefer an karye-i Göçi)

2 nefer

Eşküncü 1 Vechi meşruh üzere güherçile karhanesine hizmet etmek için bir eşküncü virirler

S 23

Karye-i Saraykışla

6 nefer

Karye-i Karapınar tâbi mezbur

3 nefer

Karye-i Ağcaşehir

2 nefer

Eşküncü 1 Vechi meşruh üzere karhane hizmetine bir eşküncü virirler

Karye-i Bayramkaya tâbi mezbur

5 nefer

Karye-i Ulugöz

1 nefer

Karye-i Evlad-ı tâbi Akşehir

1 nefer

Mahalle-i Mescid der nefs-i İshaklu

2 nefer

Mahalle-i Alaca mescid

2 nefer

Eşküncü 1 Vechi meşruh üzere karhane hizmetine bir eşküncü virirler

Karye-i Deredinek tâbi mezbur

4 nefer

Karye-i Akevlü

2 nefer

Karye-i Yeniceköy ve Selçuk öni

3 nefer

Karye-i Ortasaz

2 nefer

Eşküncü 1 vechi meşruh üzere karhane hizmetine bir eşküncü virirler

Karye-i Karapınar tâbi mezbur

7 nefer

Karye-i Çakarviranı

2 nefer

Karye-i Koyunçanı

2 nefer

Eşkünci 1 Vechi meşruh üzere karhane hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Karapınar-ı diğ̈er tâbi mezbur

12 nefer

S 24

Eşkünci 1 Vechi meşruh üzere karhane hizmetine bir eşkünci virirler

Kaza-i Beğ̈şehri der liva-i mezbur

Karye-i Bükce tâbi mezbur

20 nefer

Eşkünci 2 Vechi meşruh üzere karhane hizmetine iki eşkünci virirler

Karye-i Hasan tâbi mezbur

6 nefer (1 nefer İmam)

Karye-i Kir-i badam

2 nefer (1 nefer sakin Çitlik)

Karye-i Avşar soğanlu tâbi mezbur

16 nefer

Karye-i Davud

2 nefer

Karye-i Kırmalar

1 nefer

Eşkünci 2 Vechi meşruh üzere karhane hizmetine iki eşkünci virirler

Kaza-i Bulaç nam-ı diğ̈er Taşköy der nahiye-i Yalasun tâbi cemaat-i Kızıl Ata der nahiye-i Cezire tâbi Beğ̈şehri nısf-ı zemini der karye-i Bulaç cemaat-i Üç çiftlik ve aşiret-i Âlas ve saları an mezra-i Kızıl Ata tâbi mezbur

Hasıl Eşkücılık

1033

Tâbi karye-i mezburin

2 nefer

Mülki mezburda defter-i sipahisi yüz eşküncilik olub mutasarrıf olan imaret oğlanları evladından Ahmed ve Mehmed ve Molla Kasım oğlı diğ̈er Mehmed mutasarrıf

eylemek haliya zimmi sipahi veled-i Mehmed beyan eyledi diğ er ecilden ber mucebi cihet-i sürat zimmi veled-i sipahi mutasarrıf olub güherçile karhanelerine hizmet vaki oldukca altı ay hizmet etmek için bir cebelü virmek üzere kayd olundi

S 25 A

Hüve

Cemaat-i Sipahizadegan liva-i Beğşehri

Der nefs-i Muharrem kuyu tâbi Kuşaklu

11 nefer (1 nefer karye-i Coşan tâbi Göçi)

Nefer 11 Eşkinci 1

Mezkurlar defter-i atik muhasılı kadim-i elyamdan sipahisi oldukları tarikiyle mutasarrıf oldukları mezraların öşürleri sahib-i arza virüb resm-i çift ve resm-i bennak ve caba ve nıfs-ı öşrü kovan ve resmi ağnam ve avarız virmeyüb ve sağır olanlarına on sekiz yaşına girince hizmet teklif olunmayub on neferden biri altı ay güherçile karhanesine hizmet etmek ve beratları üzere defter-i cedide kayd olub berat-ı şerif için dirlik? virirler fi 23 el şabanül mübarek sene 989

S 25

Karye-i Selman tâbi Beğşehri

Hasıl Mülk-i ba Eşkinci 306

Bu mülke her kim mutasarrıf olursa güherçile hizmeti vaki oldukca şerh olunduğı üzere bir cebelü virmek için kayd olundi

Der tasarruf-ı Mehmed veled-i Ertoğan ve sofi bin Mahmud ve Musa bin Torum ve Ahmed bin Mustafa

Eşkinci 1

Mezra-i Karaca vıran mülki evlad olub ya eşkinci ya Emrullah bin Kadem ve Seyyid ve oğlı ve Ali tâbi İmrahor

Hasıl 1395

Eşkinci 1 Vechi meşruh üzere defter olundi

Karye-i Delüler tâbi Karayalı der kaza-i Beğşehri

Mülk-i eşküncilü Şeymus? veled-i oğlan olub ... ber mucebi defter-i atik

Hasıl 3190

Der tasarruf-ı ... Mustafa ve Sirman ve Arzuman ve Amid el-Fatih ve Zeyneb ve Mehmed ve Karaman ve Zeyneb

Eşkinci 1 Bu mülke mutasarrıf olanlar güherçile karhanelerine hizmet vaki oldukca vechi meşruh üzere bir eşkinci virirler

Karye-i Dincek tâbi Göçi der kaza-i Beğşehri

Mülki eşküncilü hınta Canik batın Nazluhanın ber mucebi defteri atik

Hasıl 3255

Haliya der tasarruf-ı Ahmed ve İlyas ve Mustafa ve Sâid ve Kasım ber mucebi
beri

Hasıl 6826

Eşkünci 1 Vechi meşruh üzere kayd olundi

Mezra-i der tasarruf-ı Hanım Paşa Selim müstecab-ı ber vechi mülk-i ber
mucebi defter-i saniyen haliya der tasarruf-ı Osman ve Mehmed

Hasıl 550

Hasıl mülk-i 400

Hasıl Saları timar 150

Mezra-i İmaret evdi mülk-i Hanım Paşa Selim müstecab-ı ber mucebi defter-i
saniyen haliya der tasarruf-ı Osman ve Mehmed

Hasıl mülk-i 800

Hasıl 1000

Hasıl saları timar 300

Eşkünci 1 Vechi meşruh üzere kaydı defter olundi

S 26

Cemaat-i der karye-i İnlüce tâbi Beğşehri

Çiftlik 2

Eşkünci 1

Bu karye mahsulüne mutasarrıf olanlar her sefere benevbet eşerler esamileri
muhattab timar defterine mesturdur deyü defter-i atikde mukayyed olub haliya der
tasarruf-ı Hüseyin ve Seyyid bin Ahmed ve Abdullah ve ... ber mucebi berat

Hasıl 1188

Eşkünci 1 Vechi meşruh üzere kayd olundi

Karye-i Ovacık tâbi Beğşehri

12 nefer

Karye-i Kırkuyu

2 nefer

Karye-i Kara Ali

2 nefer

Karye-i Lağrı

1 nefer

Karye-i Fele

1 nefer

Karye-i Hasan

1 nefer

Eşkünci 2 Vechi meşruh üzere güherçile karhanesine hizmet etmek için iki eşkünci virirler

Karye-i Gurgurum tâbi Beğşehri

12 nefer

Karye-i Beğtemur

2 nefer

Karye-i Bulduk

1 nefer

Eşkünci 1 vechi meşruh üzere kayd olundi

Karye-i Tuzluca tâbi mezbur

6 nefer

Karye-i Fele tâbi mezbur

6 nefer

Karye-i Lağrı tâbi mezbur

8 nefer

Karye-i Öyük

1 nefer

Eşkünci 2 Vechi meşruh üzere iki cebelü kayd olundi

S 27

Karye-i Kara Alilü tâbi Beğşehri

10 nefer (1 nefer Hususi Ev)

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Kara Bayad tâbi mezbur

5 nefer

Karye-i İsa

3 nefer

Karye-i Ali Beğ

2 nefer

Karye-i Melikos

2 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i İnelü tâbi mezbur

10 nefer

Karye-i Mahmud

2 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir cebelü virirler

Karye-i Çavuş

9 nefer

Karye-i Eğrilir

2 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir cebelü virirler

Karye-i Görünmez tâbi mezbur

5 nefer

Karye-i Yerkaş

1 nefer

Karye-i İleminlü

2 nefer

Karye-i Suludere

1 nefer

Karye-i Bayadrus? tâbi Akşehir

1 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir cebelü virirler

S 28

Karye-i Muharrem kulu tâbi Beğşehir

8 nefer

Karye-i İnce

1 nefer

Karye-i Kuşcular

1 nefer

Karye-i Devletşah

1 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir cebelü virirler

Kaza-i Seydişehir der liva-i Beğşehir

Karye-i Göğreklü tâbi kaza-i mezbur

14 nefer

Karye-i Çokravun

1 nefer

Karye-i Manastır

1 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir cebelü virirler

Karye-i Manastır tâbi mezbur

11 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir cebelü virirler

Karye-i Mavsı tâbi mezbur

9 nefer

Zemin-i Mustafa veledi Ahmed haliya der tasarruf-ı su veledi Molla temur

Eşkünci 1 Güherçile karhanesi hizmetine bir eşkünci virirler

S 29

Karye-i Gökçe öyük tâbi Seydişehir

7 nefer

Karye-i Taşağıl

3 nefer

Karye-i Koğalu

1 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir cebelü virirler

Karye-i Çalmanda tâbi mezbur

5 nefer

Karye-i Dere tâbi mezbur

4 nefer

Karye-i Oğlancı

2 nefer

Karye-i Tuzağuci

1 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir cebelü virirler

Karye-i Tahir tâbi mezbur

14 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir cebelü virirler

Karye-i Kimil tâbi mezbur

11 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanesi hizmetine bir eşkünci virirler

S 30

Karye-i Ali Çerçi tâbi Seydişehir

21 nefer

Karye-i Güncük

4 nefer

Eşkünci 2 Vechi meşruh üzere güherçile karhanesi hizmetine iki eşküci virirler

Karye-i Ortakaraviran tâbi mezbur

9 nefer

Karye-i Başkaraviran

3 nefer

Eşkünci 1 Vechi meşruh üzere güherçile hizmetine bir cebelü virirler

Karye-i Mursun tâbi mezbur

3 nefer

Karye-i Başkaraviran

3 nefer

Karye-i Fart

2 nefer

Karye-i Sinandı

1 nefer

Karye-i Hınzırkuyu

1 nefer

Karye-i Ali Çerçi

1 nefer

Der nefsi-i Seydişehir

1 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Kavak

6 nefer

Karye-i Ortakaraviran

2 nefer

Karye-i Gurgurum tâbi Beğşehir

1 nefer

Karye-i Çakravun

2 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Ovacık tâbi mezbur

6 nefer

Karye-i Asil

1 nefer

Karye-i Tekeli

2 nefer

Karye-i Honek?

1 nefer

Karye-i Dere

1 nefer

Karye-i Tuzağuci

1 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

S 31

Çiftlik an evlad-ı Mirsad der karye-i dere tâbi Seydişehir

Hasıl 1200 an öşr-i alası ve tapusu zemin-i ...

Der tasarruf-i Muhammed bin Mahmud ve pir-i biraderi ve Cemal bin Ahmed ve hacı bin Ali

Eşkünci 1 Her kim mutasarrıf olursa güherçile karhanesine hizmet vaki oldukça altı ay hizmet etmek için bir cebelü virmek üzere kayd olundi

Karye-i Toplu ve karye-i Morusun ve karye-i Bozdam tâbi kaza-i Seydişehir

Hasıl mülk-i Eşküncilü evlad-ı ... saları ve imareti mezra-i mezbur 1761 Eşkünci 2

Mülk-i mezburdan karye-i Avdan defter-i atik muhasebesine tasarruf etmiş bu mennan nam zeamet verilüb altmış resm-i çift ... hafız olmağla merhum İsa'ya bu mülk virilmiş ise ...

Der tasarruf-ı İsa veled-i Mehmed an evlad-ı mezbur

Güherçile karhanelerine hizmet vaki oldukça altı ay hizmet etmek için iki cebelü virirler

Kaza-i Niğde der liva-i mezbur

Karye-i Andırlos tâbi kaza-i mezbur

17 nefer

Der nefsi-i Niğde

2 nefer

Karye-i Yavlıca

1 nefer

Eşkünci 2 Güherçile hizmetine iki eşkünci virirler
Cemaat-i Budaklu der karye-i Kemerelü tâbi Niğde

21 nefer

Eşkünci 2 Güherçile hizmetine iki eşkünci virirler

S 32

Karye-i Kandırabali tâbi kaza-i Niğde

21 nefer

Karye-i Ergüri

1 nefer

Eşkünci 2 Güherçile hizmetine iki eşkünci virirler

Karye-i Delüdepe tâbi mezbur

11 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhaneine hizmet etmek için altı ay bir cebelü virirler

Karye-i Ağçaşehir tâbi mezbur

6 nefer

Karye-i Toplu tâbi mezbur

5 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Hacılar tâbi mezbur

10 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Kayırlı tâbi mezbur

11 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

S 33

Karye-i Muradvanı? tâbi kaza-i Niğde

4 nefer

Karye-i Delüeri

1 nefer

Karye-i Asma tâbi mezbur

3 nefer

Karye-i Pınarcık tâbi mezbur

3 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Andımasun tâbi mezbur

8 nefer

Karye-i Ataklu tâbi mezbur

3 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanesi hizmetine bir eşkünci virirler

Der nefsi-i Bor tâbi kaza-i Niğde

An mahalle-i Hacı Mahmud

2 nefer

An mahalle-i mescid-i Çulcu yeri

2 nefer

An mahalle-i Mescid-i Uğurlu

2 nefer

An mahalle-i Şahinoğlu

3 nefer

An mahalle-i Orta

3 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Gürce tâbi mezbur

17 nefer

Karye-i Emmi bükdüz?

2 nefer

Karye-i Güzelce tâbi Bulmalar

2 nefer

Karye-i Ataklu tâbi mezbur

2 nefer

Eşkünci 2 Güherçile hizmetine iki eşkünci virirler

S 34

Karye-i Kozluay

8 nefer

Karye-i Kilisehisar

3 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Kurdeni

8 nefer

Karye-i Ortaköy tâbi Andığı

2 nefer

Karye-i Berova

4 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Asma tâbi mezbur

15 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Çoğlu tâbi Niğde nam-ı diğer ...

9 nefer

Karye-i Dereköy

3 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Big nam-ı diğer Salık tâbi mezbur

12 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanelerine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

S 35

Karye-i Çene tâbi kaza-i Niğde

12 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir cebelü virirler

Karye-i Nakazan tâbi mezbur

11 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir cebelü virirler

Karye-i Kandırabali tâbi mezbur

10 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Kilisehisar tâbi mezbur

6 nefer

Karye-i Ayagürce

3 nefer

Cemaat-i Bereketlü

3 nefer

Eşkünci 1 güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Kilisehisar tâbi mezbur

14 nefer

S 36

Eşkünci 1 Güherçile karhanesi hizmetine bir eşkünci virirler

Cemaat-i Nökeran-ı Hacı Beğ bin dede piran der karye-i Kide tâbi Niğde

21 nefer

Eşkünci 2 Güherçile hizmetine iki eşkünci virirler

Karye-i Tekinlü tâbi Niğde

Hasıl malikane vakf-ı İshak Beğ ba eşkünci ber mucebi defter-i atik 3990

Der tasarruf-ı Ahmed Beğ miralay-ı Akşehir

Eşkünci 1 Bu mülke her kim mutasarrıf olursa güherçile karhanelerine hizmet vaki oldukça altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

Karye-i Ağcain tâbi mezbur

Hasıl malikane vakf-ı İshak Beğ ba eşkünci ber mucebi defter-i atik 4950

Eşkünci 1 Vechi meşruh üzere kayd-ı defter olundi

Der tasarruf-ı Ahmed Beğ miralay-ı Akşehir

An cemaat-i Yayalu Tekin Niğde kazası yaylalu kalmışlardır

4 nefer

Karye-i Yerbaş tâbi Anduğı

2 nefer

Karye-i Ballıca

1 nefer

Karye-i Seydel tâbi Niğde

1 nefer

Karye-i Ulu

1 nefer

Karye-i Kuyucak tâbi Develü

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir cebelü virirler

Kaza-ı Anduğı der liva-i Niğde

Karye-i Başviran tâbi mezbur

11 nefer

S 37

Karye-i Kamış tâbi kaza-ı Anduğı

5 nefer

Karye-i Yerbaş tâbi mezbur

4 nefer

Karye-i Kiras balıca

2 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanesi hizmetine bir cebelü virirler

Karye-i Yerbaş tâbi mezbur

6 nefer

Karye-i Kiras balıca

2 nefer

Karye-i Kamış

1 nefer

Karye-i Hasanlar an cemaat-i Kalay

1 nefer

Karye-i Alpağud

1 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanelerine hizmet için altı ay bir cebelü virirler

Karye-i Yerbaş tâbi mezbur

10 nefer

Karye-i Kamış

2 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanlerine hizmet için altı ay bir cebelü virirler

Karye-i Altuntaş tâbi mezbur

6 nefer

Karye-i Sivrikilise tâbi mezbur

4 nefer

Karye-i Bayad

2 nefer

Karye-i Kışlık

1 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir cebelü virirler

Karye-i Elli tâbi mezbur

10 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir cebelü virirler

S 38

Kaza-i Kara Hisar-ı Develü tâbi liva-i Niğde

Karye-i Yağlubayad tâbi mezbur

6 nefer

An mahalle-i Karabinek der nefsi-i Develü

4 nefer

Cemaat-i Abalu

1 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Cemaat-i Bıyıklı-ı Yörügan Karahisar der mahalle-i İrğa

6 nefer

Karye-i Finase

3 nefer

Karye-i Selmanören

2 nefer

Karye-i Yeni çiftlik

1 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir cebelü virirler

Cemaat-i İsa Hacılı ve Kitablu der mezra-i Yenice ve Karacaviran

29 nefer

An mahalle-i Orta der nefsi-i Develü tâbi mezbur

6 nefer

Eşkünci 3 Güherçile karhanesine altı ay hizmet etmek için üç cebelü virirler

Cemaat-i Yahyalı evlad-ı mezbur der karye-i Derzi tâbi mezbur

42 nefer

S 39

Eşkünci 4 Güherçile hizmetine dört nefer eşkünci virirler

Cemaat-i Karadiraz der karye-i Uluköy

11 nefer

Karye-i Kendipınar

1 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir cebelü virirler

Mezra-i Hüseyin ... der altılar deyü ekerler tâbi Karahisar-ı Develü

Hasıl İkibaş öşr-ü alası ve Bostan ve Sancar

Fi sene 400

Eşkünci 1

Der tasarruf-ı Hacı Abbas veled-i Şeyh Said ve Hasan veled-i ter Ahmed

Güherçileye altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

Karye-i Kuşaklı tâbi Karahisar-ı Develü

Hasıl 33126 Vakf-ı malikane-i mülk-i İmrahor Musa

Eşkünci 1

Mülk-i mezburda her kim mutasarrıf olursa güherçile karhanelerine hizmet vaki oldukça altı ay hizmet etmek için bir cebelü virmek üzere kayd olundu

Karye-i Ezikağaç öşr-ü vakf-ı zaviye-i Hacı İbrahim saları ve rüsum-ı bir timar

Hasıl saları rüsum-ı akçe?

5996

Eşkünci 1

Bu karyenin saları ve ümenası penahiyle zaviyeye her kim şeyh olursa sefer-i hümayun vaki oldukça bir kimse cebelü eşerse deyü defter-i atikte mukayyed olub haliya güherçile hizmeti etmek ferman olunmağın altı ay hizmet için bir cebelü virirler

S 40

Kaza-i Kayseriyye der liva-i mezbur

Karye-i Çukur tâbi kaza-i mezbur

8 nefer

Karye-i Amarus

1 nefer

Karye-i Semi?

1 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanesine altı ay hizmet için bir eşkünci virirler

Karye-i Aşağı Binallu

5 nefer

Karye-i Binallu tâbi mezbur

3 nefer

Karye-i Yukarı Binallu nam-ı diğer Faroz

2 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanelerine altı ay hizmet için bir cebelü virirler

Karye-i Çakır tâbi mezbur

7 nefer

Karye-i Giryad tâbi mezbur

3 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Amarus tâbi mezbur

9 nefer

Karye-i Pürnek

2 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanelerine altı ay hizmet için bir cebelü virirler

Karye-i Konut? evlad-ı beyan tâbi mezbur

10 nefer

Karye-i İpçi

2 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanelerine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

S 41

Karye-i Mersin tâbi Kayseriyye

8 nefer

Karye-i Pir Muskal

2 nefer (1 nefer an evlad-ı Yahyalu)

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Saraycık tâbi mezbur

3 nefer

Cemaat-i Yahyalu der mezra-i Oyuk

3 nefer (1 nefer raiyet iderse tehir olur)

Karye-i Anbarviranı

3 nefer

Karye-i İslütaş tâbi mezbur

3 nefer

Karye-i Omaran

1 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Satılursu

1 nefer

Karye-i İblis

1 nefer

Karye-i Ortaviran

1 nefer

Karye-i Akay

1 nefer

Karye-i Vaykucak

1 nefer

Karye-i Sarukiye

1 nefer

Karye-i Şamkulaklu

5 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Hönük tâbi mezbur

Mezkurlar kimesnenin yazılı reayası olmayub zaviyedarlar olub hizmet parası virdikleri ecilden güherçile karhanesine hizmet etmeleri itfa' görülüb kayd olundılar

5 nefer

Karye-i Bozali tâbi mezbur

5 nefer

Eşkünci 1 nam karye-i Hönük güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Cemaat-i Örenlü sipahizadegan ber muceb-i defteri atik

4 nefer

Karye-i Yumcaklu

2 nefer

Karye-i Tekür tâbi mezbur

3 nefer

Karye-i Kos

1 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

S 42

Karye-i Virancık tâbi Kayseriyye

4 nefer

Karye-i Sal?

1 nefer (ber muceb-i defter-i atik)

Karye-i Kabaklu Hüseyinlü ber muceb-i defteri atik

3 nefer

Karye-i Hacı Paşalu

3 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Cemaat-i perakende-i Kayseriyye

Karye-i İkiyüzlü

4 nefer

Karye-i Hifyanlu

2 nefer

Karye-i Boğazsuyı

2 nefer

Karye-i Âmirli

2 nefer

Karye-i Dadağı

1 nefer

Karye-i Toklu

1 nefer

Karye-i Köşk

7 nefer

Karye-i Kabaklu

1 nefer

Eşkünci 2 Güherçile hizmetine iki eşkünci virirler

Der nefsi-i Kayseriyye

An mahalle-i Yenice

2 nefer

An mahalle-i Mezkici?

2 nefer

An mahalle-i Çovandı?

1 nefer

An mahalle-i Kuzca

1 nefer

Karye-i Moran

1 nefer

Karye-i Âmitler

1 nefer

Karye-i Âmirli tâbi Tarlapulu

2 nefer

Mezra-i Emirşah Beğ an evlad-ı Yahyalu

1 nefer

Eşkinci 1 Güherçile hizmetine bir eşkinci virirler

Nahiye-i Aslanlu der liva-i Kayseriyye

Mezra-i Döğër tâbi mezbur

Hasıl Malikane 1620

Eşkinci 1

Der tasarruf-ı ... şerikan

Güherçile karhanesine altı ay hizmet etmek için mutasarrıf olanlar bir cebelü virirler

S 43

Der nahiye-i Kayseriyye der liva-i mezbur

Çiftlik-i ... Hüseyin der karye-i Gelüri

Hasıl an öşr-ü alası ve bostan ve resm-i ağnam 500

Eşkinci 1

Der tasarruf-ı Ahmed veled-i Mehmedve Süleyman vechi meşruh üzere kayd olundu

Nahiye-i Köstene der liva-i Kayseriyye

Mezra-i Dedeman ve Şevketlü tâbi mezbur

Hasıl Malikane 870

Mezra-i Ortaviran tâbi mezbur

Hasıl Malikane 144

Der tasarruf-ı Üveys veled-i Mirza baki şerikan ber mucceb-i hüccet-i şerîye

Yekün 924

Eşkinci 1 Vechi meşruh üzere kayd olundu

Nahiye-i Göstere der liva-i mezbur

Mezra-i Sülemiş tâbi mezbur

Hasıl malikane 540

Mezra-i Mescik tâbi mezbur

Hasıl malikane 920

Mezra-ı Sokak tâbi Kenar-ı Irmak

Hasıl malikane 840

Yekün 1800

Eşkünci 1

Der tasarruf-i Abbas veled-i İskender ve baki şerikan veled-i siyah Göğüs ve Kırlak tâbi mezbur

Bu mülke mutasarrıf olanlar güherçile karhanesine bir eşkünci virirler

Nahiye-i Köstene der liva-i mezbur

Mezra-i Segedin tâbi mezbur

Hasıl malikane 920

Mezra-i Yumarak tâbi mezbur

Hasıl malikane 920

Mezra-i Gürgü nahiye-i mezbur

Hasıl malikane 970

Yekün 1310

Der tasarruf-ı Yusuf bin mezbur ihtiyar ve pir Ahmed ve budak be Hacı Ahmed ve baki şerikan

Eşkünci 1 Vechi meşruh üzere güherçile karhanesine bir cebelü kayd olundu

S 44

Nahiye-i Köstene der liva-i Kayseriyye

Mezra-i Kala-ı Yukarı Merasin tâbi mezbur

Hasıl 960

Der tasarruf-ı Hacı Yusuf veled-i Mustafa be baki şerikan

Mezra-i Sultan Hamamı tâbi Kenar-ı Irmak

Hasıl malikane 300

Yekün 1200

Eşkünci 1

Der tasarruf-ı Ahmed veledi Eylühan baki şerikan

Vechi meşruh üzere kayd olundu

Nahiye-i Köstene der liva-i mezbur

Mezra-i Asma Karası tâbi mezbur

Hasıl malikane 1240

Der tasarruf-ı Kalender bin Halis ve baki şerikan

Mezra-i İblis tâbi mezbur

Hasıl malikane 300

Der tasarrufu-ı Kasım bin Evliya ve baki şerikan

Yekün 1540

Eşkünci 1 Güherçile karhanesine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

Nahiye-i Köstene der liva-i mezbur

Mezra-i Kirbe tâbi mezbur

Hasıl malikane 780

Karye-i Koçak tâbi Karahisar

Hasıl malikane 650

Der tasarruf-ı İsa bin Ahmed baki şerikan ber muceb-i hüccet-i şerîye

Yekün 1430

Eşkünci 1 Her sene güherçile karhanesine hizmet etmek için bir cebelü virirler

Nahiye-i Köstene der liva-i mezbur

Mezra-i Kabile-i Surkese tâbi mezbur

Hasıl malikane 615

Der tasarruf-ı Süleyman ve Ali baki şerikan

Eşkünci 1 Her sene güherçile karhanesine altı ay hizmet için bir cebelü virirler

Nahiye-i Köstene der liva-i mezbur

Mezra-i Su dinek? tâbi mezbur

Hasıl malikane 1800

Der tasarruf-ı ...ve Süleyman veled-i Sırrı ber muceb-i hüccet-i şerîye

Eşkünci 1 Her sene güherçile karhanesine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

S 44 A

Kaza-i Kayseriyye der liva-i mezbur

An karye-i Bab-ı Küçük tâbi mezbur

2 nefer (2 sipahizade)

Neferan 2

Ber muceb-i ferman-ı âli güherçile karhanelerine hizmet idüb resm-i çift ve bennak ve caba ve resm-i kovan ve avarız-ı divaniye virmezler, ziraât eyledikleri yerlerin öşrün sahib-i arza eda iderler. Tahriran fi evasıt-ı cemaziye evvel fi sene 983

Harrare el fakir Vildan Mevlana kuttağ el müfettiş-i bi güherçile

S 45

Nahiye-i Köstene der liva-i mezbur

Mezra-i Karacaviran tâbi mezbur

Hasıl malikane 915

Der tasarruf-ı mezbur ve baki şerikan

Mezra-i Kuruca Arık tâbi Malya

Hasıl malikane 728

Der tasarruf-ı evlad-ı Halis ve Umur ve baki şerikan

Mezra-i Kızılca in tâbi mezbur

Hasıl malikane 600

Mezra-i İçmezce viran tâbi Mihra

Hasıl malikane 200

Mezra-i Kayalu tâbi Gürkanhisar

Hasıl malikane 263

Eşkünci 2 Güherçile hizmetine iki cebelü virirler

Nahiye-i Köstene der liva-i mezbur

Mezra-i Hoca tâbi mezbur

Hasıl malikane 900

Mezra-i ... tâbi mezbur

Hasıl malikane 300

Mezra-i Akviran

Hasıl malikane 300

Der tasarruf-ı ... ber muceb-i hüccet-i şeriye

Yekün 1500

Eşkünci 1 Her sene güherçile karhanesine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

Nahiye-i Aslanlu der liva-i Kayseriyye

Mezra-i Özi tâbi mezbur

Hasıl 600

Mezra-i Şahran tâbi mezbur

Hasıl 540

Mezra-i Su Gönlüce ve Yılanluca tâbi mezbur

Hasıl 720

Yekün 1860

Der tasarruf-ı Hızır ve ...

Eşkünci 1 Her sene güherçile karhanesine altı ay hizmete bir cebelü virirler

Nahiye-i Aslanlu der liva-i mezbur

Mezra-i Kemer tâbi mezbur cemaat-i Kır evleği ziraat ider

Hasıl malikane 660

Der tasarruf-ı Ali bin Hızır ve Mehmed bin Seydi raiyet-i Hüseyin ber muceb-i hüccet-i şeriye

Mezra-i Donuk tâbi mezbur

Hasıl malikane 300

Der tasarruf-ı Abdullah bin Seydi ve baki şerikan

Yekün 960

Eşkünci 1 Güherçile karhanesine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

S 46

Nahiye-i Aslanlu der liva-i Kayseriyye

Mezra-i Sık-ı Büzük

Hasıl malikane 600

Mezra-i Sık-ı Küçük

Hasıl malikane 1440

Der tasarruf-ı İlyas ve Seydi Ahmed veledleri kendileri ve Hızır ve baki şerikan

Yekün 2040

Eşkünci 1 Güherçile karhanesine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

Nahiye-i Aslanlu der liva-i mezbur

Mezra-i Mescidlü tâbi mezbur

Hasıl malikane 720

Der tasarruf-ı Dede veled-i Külcü ve baki şerikan

Mezra-i Bulacak ve Bulkes? tâbi Malya

Hasıl malikane 300

Der tasarruf-ı Hacı Ali veled-i Hacı Cemal

Mezra-i Saray Saları der karye-i Erkilat tâbi mezbur

Hasıl malikane 240

Der tasarruf-ı evlad-ı Mahmud ve baki şerikan

Yekün 1260

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Nahiye-i Aslanlu der liva-i mezbur

Mezra-i Nağrı tâbi Karataş

Hasıl malikane 600

Der tasarruf-ı Hüseyin bin Emir ve Hasan bin Ali ve Sultan Öni

Mezra-i Akar viran tâbi Yurgah Aslanlu

Hasıl malikane 880

Der tasarruf-ı Hasan bin Şeyh Ali ve Hacı Saklu bin ... Sultan Şah bin Hüseyin bin ... ber muceb-i hüccet-i şeriye ve baki şerikan

Eşkünci 1 Güherçile karhanesine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

Nahiye-i Kayseriyye der liva-i mezbur

Mezra-i Karakenise tâbi mezbur kırk mislü raiyyet ider

Hasıl malikane 900

Mezra-i Uzun ağıl tâbi mezbur

Hasıl malikane 660

Der tasarruf-ı ... evlad-ı timar ve baki şerikan

Yekün 1540

Güherçile karhanesine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

S 47

Nahiye-i Karataş tâbi Kayseriyye

Mezra-i Kerban salar tâbi mezbur

Hasıl malikane 360

Der tasarruf-ı Ahmed ve pir-i ğan ve Muhammed veledleri Mahmud ve baki şerikan

Mezra-i Kabaklu ve Pınarcalu tâbi Köstene

Hasıl malikane 560

Der tasarruf-ı mirlü ve mülk-i Ezilan be baki şerikan

Eşkünci 1 Güherçile karhanesine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

Nahiye-i Kurumaz tâbi Kayseriyye

Karye-i Evlü berigöz tâbi nahiye-i mezbur

Hasıl vakf-ı malikane 3637

Der tasarruf-ı Cengiz bin İskender ve hacı Hızır ve hacı Mehmed ve hacı İbrahim ve Yusuf ve Ali

Eşkünci 1 Güherçile karhanesine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

Nahiye-i Karataş tâbi Kayseriyye

Mezra-i Viranşehir

Hasıl malikane 3480

Mezra-i Birancık tâbi Yörügan Kayseriyye

Hasıl malikane 1440

Mezra-i Depesi Dinek tâbi Karataş

Hasıl malikane 840

Mezra-i Kızılca Ömer tâbi Karataş

Hasıl malikane 600

Mezra-i Depesi Dinek der ziraât-i Tolay tâbi mezbur

Hasıl malikane 1800

Mezra-i Dere Çestik? tâbi mezbur

Hasıl malikane 600

Mezra-i Alaca mezcidlü ve Göçi ağıl tâbi mezbur

Hasıl malikane 780

Mezra-i Kızılılık tâbi mezbur

Hasılat malikane 1000

Mezra-i İncirik tâbi mezbur

Hasıl malikane 180

Mezra-i Saru emirlü ve Tarakçı

Hasıl malikane 1440

Der tasarruf-ı Viranşehir ve hacı ... ve hacı Mustafa ve İshak ve şeyh ve resm

Yekün 13780

Eşkinci 5 Güherçile karhanesine altı ay hizmet etmek için beş cebelü virirler

Mezra-i Yokuş dergah tâbi Karakaya tâbi Kayseriyye

Hasıl malikane 1247

Eşkinci 1 Güherçile karhanesine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

S 47 A

Arzuhalleri celalilerine ... budurki Ahmed nam sipahinin beratına mezra-i Sazlık der sunurı Viranşehir diyeden müntekim olub mezra-i Sazlık Viranşehirden hariç bir müstakil mezra ola. Der sunurı Diyarbekir münayin burada nezd manasınadır. Zirdeki Recep nam sipahinin beratına der zemin-i Sazluk sunurı nezd-i Viranşehir deyü mukayyedir. Viranşehir divanisine mutasarrıf olanları zemin-i Sazlık divanisine dahil etmeyüb ve Viranşehir mülknamesine mutasarrıf olanlar mutekaddemden tasarruf ide geldiği zemin-i Sazlık, Saz kenarına Viranşehir sunurından hariç bir zarar itse bizim medhalimiz yoktur deyü cevap virüb ehli erkansız kanuna müteallikdir size iğlamsız beyan oldi

Vel hasıl zemin-i Sazlık divanisine mutasarrıf olan Receb sipahisi mahalli Viranşehir sunurından birkaç tarlaların divan-ı mahsülsüz tasarruf iderlermiş. Bunun dalaletiyle başka olmak fehm olunur

S 47 B

Nefs-i Viranşehir

Serasker

Hassa timar-ı Gökcek

Depesi Dinek

Koza mescid

Gökce Eymir

Dizgin

Alaca mescid

İncirlik?

Karye-i Depesi Dinek

1800

S 48

Nahiye-i Bozatlu der liva-i Kayseriyye

Mezra-i Karaca in tâbi mezbur

Hasıl malikane 360

Mezra-i Karapınar tâbi mezbur

Hasıl malikane 230

Mezra-i Gönü tâbi Bozatlu

Hasıl malikane 600

Mezra-i Hacı Bağı tâbi mezbur

Hasıl malikane 920

Der tasarruf-ı pir-i veled-i sipahi ve şeyh Kemal ve Ali bin pir Mehmed ve baki
şerikan

Eşkünci 1 Güherçile karhanesine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

Nahiye-i Kenar-ı Irmak ve Malya der liva-i Kayseriyye

Mezra-i Evvel ağıl nam-ı diğer Çatık

Hasıl malikane 1020

Karye-i Alagöz

Hasıl tasarruf-ı malikane der vakıf 925

Der tasarruf-ı Mustafa an evlad-ı Mustafa ve Hızır bin Abdullah ber muceb-i
hüccet-i şeriye

Eşkünci 1 güherçile karhanesine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

Nahiye-i Malya der liva-i Kayseriyye

Mezra-i Çayırdelen tâbi mezbur

Hasıl malikane 780

Mezra-i Akıllar? tâbi mezbur

Hasıl malikane 840

Tasarruf-ı malikane-i Asudak der karye-i tâbi Karataş 750

Eşkünci 1 Güherçile karhanesine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

Nahiye-i Malya der liva-i mezbur

Mezra-i Alanyozlu tâbi mezbur

Hasıl malikane 1200

Mezra-i Öyük kışla der karye-i Buzlu

Hasıl malikane 600

Mezra-i Nacaklu deresi ber sunurı Öyük kışla

Hasıl malikane 600

Mezra-i Nahüylüce viran karye-i Tarakçı Göçi

Hasıl malikane 480

Mezra-i Üçkol ... raiyet ider

Hasıl malikane 600

Mezra-i Ağca Ağıl tâbi Sakalluca

Hasıl malikane 300

Mezra-i Kösci ber dokuz taş Buşak tâbi mezbur

Hasıl 1200

Der tasarruf-ı Hacı Cafer bin Mustafa ve Halis veledi Ali bir cebelü virseler
emr-i ber muceb-i hüccet-i şeriye ve kassamluca

Yekün 4980

Eşkünci 2,5 Güherçile karhanesine altı ay hizmet etmek için iki buçuk cebelü
viriler

S 49

Nahiye-i Bozatlu der liva-i Kayseriyye

Mezra-i Kavak Hasırı tâbi mezbur

Hasıl malikane 900

Mezra-i Öyük tâbi mezbur

Hasıl malikane 708

Mezra-i Akkaya tâbi mezbur

Hasıl malikane 120

Mezra-i Sökne nam-ı diğeri Balya kıran

Hasıl malikane 420

Der tasarruf-ı Hacı İsmail ve Hacı Mustafa pir Gonca ve baki şerikan

Yekün 2148

Eşkünci 1 Güherçile karhanesine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

Nahiye-i Köstene der liva-i Kayseriyye

Mezra-i ... şeyh ... raiyet ider

Hasıl malikane 420

Der tasarruf-ı Hüseyin ve Hasan ... Ali ve pir Mehmed veled-i şamarcı ve baki şerikan

Mezra-i Hasur-ı diğeri tâbi mezbur

Hasıl malikane 215

Der tasarruf-ı Mir veled-i Don ve baki şerikan

Yekün 635

Eşkünci 1 Güherçile karhanesine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

Kaza-i Ürgüb der liva-i Niğde

Der nefis-i Ürgüb

5 nefer

Karye-i Uç Hisar

1 nefer

Karye-i Birce Cemallusu tâbi mezbur

3 nefer

Karye-i Ordu Cemallusu

1 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Ebcehiz?

10 nefer

Eşkünci 1 güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

S 49 A

Vakıf

Mezkur ...

S 49 B

Vakf-ı Mescid-i Kemal

Vakf-ı Mescid-i Sahib der mahalle-i Dinek

Vakf-ı Mescid-i Pir der karye

Vakf-ı Mescid-i Timardır

Vakf-ı Mescid ve Zaviye-i Seydi Beğ

S 50

Kaza-i Aksaray der liva-i mezbur

Karye-i Tavşan Çorı tâbi mezbur

9 nefer

Karye-i Ağzı tâbi mezbur

3 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanesine hizmet etmek için bir cebelü virirler

Karye-i Ihlare tâbi mezbur

6 nefer

Karye-i Gölbaşı

4 nefer

Karye-i Çat

2 nefer

Karye-i Çavuşlar

1 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Gürgeni tâbi mezbur an cemaat-i Çulcu teklü

37 nefer

Eşkünci 3 Güherçile hizmetine üç eşkünci virirler

S 51

Karye-i Gelesun tâbi Aksaray

5 nefer

Karye-i Yendi

1 nefer

Karye-i Çağı? tâbi mezbur

5 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Ağaçlu tâbi mezbur

2 nefer

Karye-i Kayacık

2 nefer

Karye-i Acuin

2 nefer

Karye-i Yoma

1 nefer

Karye-i Marmasun

1 nefer

Karye-i Gökvan? tâbi Ürgüb

1 nefer

Karye-i Çori köy

1 nefer

Eşkünci 1 güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Cemaat-i Bozkırlı evlad-ı şeyh el memalik der karye-i Orta tâbi mezbur

19 nefer

Karye-i Depesi dinek

2 nefer

Karye-i Karayayla

1 nefer

Eşkünci 2 Güherçile hizmetine iki eşkünci virirler

Cemaat-i Büyük Mustafa Beğ an evlad-ı şeyh el memalik der karye-i Emriye

22 nefer

Mezkurların Şeyh el evladından merhum Mustafa Beğ'in ... olub kimesnenin raiyeti ve raiyet oğlanı olmağın güherçile karhanelerine hizmet etmeleri lazım velevki mülahaz olunub rızaları ile kayd-ı defter olundılar

S 52

Karye-i Pirli tâbi Aksaray

7 nefer

Karye-i Selmanyaranı nam-ı diğ'er Karagöz

3 nefer

Karye-i Çatalin

1 nefer

Karye-i Bağluca

1 nefer

Karye-i Alayund tâbi mezbur

8 nefer

An karye-i Göktaş

3 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Kurdini tâbi mezbur

8 nefer

Karye-i Gölköy

2 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir cebelü virirler

Karye-i Pirli

3 nefer

Karye-i Ağcain an cemaat-i Bozkır

2 nefer

Karye-i Osman

1 nefer

Karye-i Seydan Sarı

1 nefer

Karye-i Ömürtaş

1 nefer

Karye-i Eyvan Sapak

4 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanesine hizmet etmek için bir cebelü virirler

Kaza-i Koçhisar tâbi Aksaray

Karye-i İbrahim ... an cemaat-i Kayırhanlu ve Runkuş tâbi mezbur

8 nefer

Cemaati Derziler an mahalle-i Bozkır der mezra-i Yassıviran

2 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanesine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

S 53

Cemaat-i Saru Çobanlar tâbi cemaat-i Kırşehirli tâbi Koçhisar

9 nefer

An cemaat-i Kırşehirli

1 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanesine hizmet etmek için bir eşkünci virirler

Karye-i Göllüköy tâbi mezbur

10 nefer

An cemaat-i Ümranlar

1 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanesine hizmet etmek için bir cebelü virirler

Liva-i İç İl tâbi Vilayet-i Karaman

Kaza-i Ermenek tâbi liva-i mezbur

Karye-i Çavuşlar an cemaat-i Katib Mahmud

28 nefer

Eşkünci 2 Güherçile karhanelerine altı ay hizmet etmek için iki eşkünci virirler

Mezkurların reayaları defteri atikte sipahizade olub suret-i deftere ibraz eylediler ber muceb-i üzerine kayd olundılar

S 54

Karye-i Paşa Kışlası tâbi Ermenek

6 nefer

Karye-i Eskici tâbi mezbur

7 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanesine hizmet için bir eşkünci virirler

Karye-i Sulu in tâbi mezbur

4 nefer

Karye-i Ala kilise

4 nefer

Karye-i Artun?

3 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanesine hizmet etmek için bir eşkünci virirler

Karye-i Sivirce kaya tâbi mezbur

6 nefer

Karye-i Fariski

5 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanesine hizmet için bir eşkünci virirler

Karye-i Uluköy tâbi mezbur

11 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Ğarğara tâbi mezbur

7 nefer

Karye-i Akmanastır

4 nefer

Karye-i Sivricekaya

1 nefer

Eşkücü 1 Güherçile karhanesine hizmet etmek için bir eşküncü virirler

S 55

Kaza-i Mamuriye der liva-i İç İl

Karye-i Firenk tâbi mezbur

18 nefer

Karye-i Uçarı tâbi mezbur

5 nefer

Eşkücü 2 Güherçile hizmetine iki cebelü virirler

Karye-i Kalınviran tâbi mezbur

14 nefer

Eşkücü 1 Güherçile karhanesine altı ay hizmet için bir eşküncü virirler

Karye-i Yağluoluk tâbi mezbur

23 nefer (1 nefer sakin der karye-i Koçhisar tâbi Aladağ)

Eşkücü 2 Güherçile karhanelerine hizmet için iki eşküncü virirler

S 56

Karye-i Kennas tâbi Mamuriye

22 nefer

Eşkücü 2 Güherçile hizmetine iki eşküncü virirler

Karye-i Gölgelü tâbi mezbur

10 nefer

Eşkücü 1

Mezkurının bağzıları hisar gedüğünde mütekaid olub bağzıları zaviyedar olub eşküncü yazılı raiyetleri olmayanın güherçileye hizmet etmeleri lazım görülüb rızaları ile kayd-ı defter olundılar.

Karye-i Arslangazi tâbi mezbur

21 nefer

Eşkücü 2 Güherçile karhanesine altı ay himet etmek için iki cebelü virirler

Karye-i Timurhanogulları

10 nefer

Eşkücü 1 Her sene güherçile karhanesine altışar ay bir eşküncü virirler

S 57

Karye-i Emirşah Katip tâbi Mamuriye

7 nefer

Karye-i Uçarı

4 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Kaza-i Selendi der liva-i İç İl

Karye-i Çavuş tâbi mezbur

15 nefer

Karye-i Lengerlü tâbi Mamuriye

6 nefer

Eşkünci Muçöri? 2 Güherçile hizmetine iki eşkünci virirler

Karye-i Çal tâbi mezbur

13 nefer

Karye-i Uçarı tâbi Mamuriye

3 nefer

Karye-i Gürce tâbi mezbur

2 nefer

Karye-i Arslangazi

2 nefer

Karye-i Derviş

2 nefer

Karye-i Delüler

1 nefer

Eşkünci 2 Güherçile karhanesine altı ay hizmet etmek için iki eşkünci virirler

S 58

Karye-i Berkos tâbi Selendi

9 nefer

Karye-i Toz deresi tâbi Mamuriye

1 nefer

Eşkünci 1

Mezkurlar kala-i Mamuriye gedüğü mutasarruflar için mütekaidler olub reayanın yazulu riayetleri olmağın güherçileye hizmet eylemeleri lazım görülüb rızaları ile kaydı defter olundılar.

Karye-i Kahyalar tâbi mezbur

16 nefer

Karye-i Gürce an evlad-ı Osman

15 nefer

Eşkünci tâbi karye-i Kahyalar 3 Güherçile hizmetine üç eşkünci virirler

Karye-i Gürce tâbi mezbur

10 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir cebelü virirler

S 59

Kaza-i Mud der liva-i İç İl

Karye-i Selamlu tâbi kaza-i mezbur

22 nefer

Karye-i Paşa donlusu

2 nefer

Eşkünci 2 Mezkurlar güherçile hizmetine iki eşkünci virirler

Karye-i Bağçecik tâbi mezbur

4 nefer

Karye-i Soni

2 nefer

Karye-i ... tâbi mezbur

4 nefer

Karye-i Pamukluk

1 nefer

Eşkünci 1 Mezkurlar güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Tekfur oluğu tâbi mezbur

12 nefer

Eşkünci 1 Mezkurlar güherçile hizmetine bir cebelü virirler

Karye-i Aşatlı

6 nefer

Karye-i Alibey tâbi mezbur

3 nefer

Karye-i Güme tâbi mezbur

3 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

S 60

Karye-i Çukur tâbi Mud

10 nefer

Eşkünci 1 Mezkurlar güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

An karye-i mezbure

12 nefer

Eşkünci 1 Mezkurlar güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

An karye-i mezbure

12 nefer

Eşkünci 1 Mezkurlar güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

An karye-i mezbure

11 nefer

Eşkünci 1 Mezkurlar güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

An karye-i mezbure

13 nefer

Eşkünci 1 Mezkurlar güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

S 61

An karye-i Çukur tâbi Mud

11 nefer

Eşkünci 1 Mezkurlar güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

An karye-i mezbure

10 nefer

Eşkünci 1 Mezkurlar güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

An karye-i mezbure

24 nefer

Eşkünci 2 Mezkurlar güherçile hizmetine iki eşkünci virirler

An karye-i Çukur tâbi mezbur

9 nefer

Karye-i Kestel

2 nefer

Eşkünci 1 Mezkurlar güherçile karhanesine altı ay hizmet etmek için bir cebelü virirler

S 62

An karye-i Çukur tâbi Mud

11 nefer

Eşkinci 1

Mezkurlar kimesnenin yazılı reayası olmayub elinde kadimden resum-ı reayadan mukataaları olub güherçile karhanelerine hizmet etmeleri lazım görülüb rızaları ve vech-i meşruh üzere hizmet etmek için kayd olundu

Karye-i Ürküd tâbi mezbur

6 nefer

Karye-i Tekfuroluğu

3 nefer

Karye-i Çivi

2 nefer

Eşkinci 1 Vechi meşruh üzere bir cebelü virirler

Karye-i Ümranlı tâbi mezbur

22 nefer

Karye-i Gürce

3 nefer

Eşkinci 2 Mezkurlar güherçile hizmetine iki eşkünci virirler

Karye-i Nasrallah tâbi mezbur

8 nefer

Karye-i Kazovacık tâbi Silifke

7 nefer

S 63

Karye-i Kozyaba tâbi mezbur

7 nefer

Karye-i Varemderesi

3 nefer

Eşkinci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Göçi tâbi mezbur

6 nefer

Karye-i Balçikkışla

5 nefer

Karye-i Aksar

1 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Beci? tâbi mezbur

6 nefer

Karye-i Pamukluk

2 nefer

Karye-i Ören

2 nefer

Karye-i Eysude

1 nefer

Karye-i Sahibler

1 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Sosun tâbi mezbur

4 nefer

Karye-i İbrahimler

2 nefer

Karye-i Ahuyakası

3 nefer

Karye-i Mürseller

1 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Cemaat-i Kozşahin kale-i Mud

8 nefer

Karye-i Çakır

2 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

S 64

Karye-i Marederesi tâbi Mud

8 nefer

Karye-i Kilisecik

3 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Tatan tâbi mezbur

8 nefer

Karye-i Çukur

5 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Mürseller tâbi mezbur

10 nefer

Eşkünci 1 Güherçile bir eşkünci virirler

Karye-i Marederesi

9 nefer

Karye-i Narenci

2 nefer

Karye-i Eviladın

1 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Kaza-i Sinanlu tâbi İç İl

Karye-i Eski Hocenti

11 nefer

Karye-i Ortacalu

2 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

S 65

Karye-i Yassı Sinanlu tâbi İç il

13 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanesine hizmet için bir eşkünci virirler

Karye-i Ortacalu tâbi mezbur

13 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanesine hizmet etmek için bir eşkünci virirler

Karye-i Zeva Hocentisi tâbi mezbur

8 nefer

Karye-i Kırşallar tâbi Mud

1 nefer

Karye-i Beci?

1 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Koricık Kışlası tâbi mezbur

4 nefer

Karye-i Hacılar

2 nefer

Karye-i Duri Çavuş

4 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Çukur tâbi kaza-i Mud

8 nefer

Karye-i İlyas Deresi

5 nefer

Güherçile karhanesine hizmet etmek için bir eşkünci virirler

S 66

Kaza-i Silifke der liva-i İç İl

Karye-i Hacı bağı tâbi kaza-i mezbur

15 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Şeyh İdris an mahalle-i Gonca tâbi mezbur

9 nefer

Karye-i Günderler

3 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Partan an evlad-ı Emincik

21 nefer

Karye-i Hacıbağı

2 nefer

Karye-i Yassıbağ

1 nefer

Eşkünci 2 Mezkurlar altı ay güherçile karhanesine hizmet etmek için iki nefer eşkünci virirler

S 67

Karye-i Ortaviran tâbi Silifke

15 nefer

Karye-i Keben tâbi mezbur

7 nefer

Eşkinci tâbi karye-i Ortaviran iki eşkünci virirler

Karye-i Pirnar deresi tâbi Silifke

6 nefer

Karye-i Kestel tâbi mezbur tâbi karye-i Pirnar deresi tâbi mezbur

50 nefer

Eşkinci 50 tâbi karye-i Pirnar deresi Mezkurlar güherçile karhanesine altı ay hizmet etmek için karye-i Pirnar deresi ile beş cebelü virirler

S 68

Karye-i Gönen deresi tâbi Silifke

14 nefer

Eşkinci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i İkiz Ahuru an cemaat-i Dereler

17 nefer

Eşkinci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Kızılcabağ tâbi mezbur

8 nefer

Karye-i Bozkır Çukuru

3 nefer

Eşkinci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Uğra tâbi mezbur an cemaat-i Göynüklü

10 nefer

Eşkinci 1 Güherçile karhanesine hizmet etmek için bir nefer eşkünci virirler

S 69

Karye-i Ağarsunır köyü tâbi Silifke

10 nefer

Mezkurların bağzıları ... defterlerine mukayyed olan mütekaidlerden ol defterde olub ve bağzıları defter-i atik-i pihşayî ise hisar timarından mütekaiddirler

Karye-i Günder tâbi mezbur

6 nefer

Karye-i Harun

4 nefer

Eşkinci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i İlyas deresi tâbi mezbur

33 nefer

Eşkünci 3 Güherçile hizmetine üç eşkünci virirler

Karye-i Pirseydi tâbi mezbur

6 nefer

Karye-i Cüllahlar

2 nefer

Karye-i Kızılcadam

3 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

S 70

Cemaat-i Ağarlu der karye-i Dere tâbi Silifke

11 nefer

Karye-i Gönen deresi

2 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Kızılca dam tâbi Silifke

4 nefer

Karye-i Çukur tâbi Mud

2 nefer

Karye-i Sapak tâbi Silifke

4 nefer

Karye-i Alagöz

1 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Cemaat-i perakende-i kaza-i mezbur

Karye-i Yedicanlar

3 nefer

Karye-i Tuztaş

2 nefer

Karye-i Yılanlu

2 nefer

Karye-i Gönen deresi

2 nefer

Karye-i Şeyh

1 nefer

Karye-i Katık Irmağı

1 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Kaza-i Gülnar tâbi liva-i İç İl

Karye-i Buruncuk Kışla tâbi mezbur tâbi karye-i Ovacık

44 nefer

S 71

Eşkünci 3 Güherçile karhanesi hizmetine üç eşkünci virirler

Karye-i İllükci tâbi mezbur

6 nefer

Karye-i Meslice

4 nefer

Karye-i Sapaca

3 nefer

Karye-i Korıcık Kışla

2 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanesi hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Üçbaşlı tâbi mezbur

18 nefer

Karye-i Taşluca

3 nefer

Eşkünci 2 Güherçile hizmetine iki nefer eşkünci virirler

Karye-i Küsmene tâbi mezbur

24 nefer (1 nefer Sakini Kızıl çukur)

Eşkünci 2 Güherçile karhanesi hizmetine iki nefer eşkünci virirler

S 72

Karye-i Oluk Kuşağı an evlad-ı Beğ ... tâbi mezbur

13 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Hasıltaş tâbi mezbur

12 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Büyükece

8 nefer

Karye-i K rik

2 nefer

EŞkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Kafir tâbi karye-i Saru ekinlik tâbi mezbur

9 nefer

Karye-i Kozancık

1 nefer

Karye-i Kara kaya

1 nefer

EŐk nci 1 G her ile hizmetine bir eŐk nci virirler

Karye-i Karaca ağa  nam-ı diğer TaciŐler t bi mezbur

5 nefer

Karye-i Sarrac

1 nefer

Karye-i Kozancık

1 nefer

Karye-i Sabanlu an cemaat-i Bekirce

1 nefer

Karye-i Kafir

3 nefer

Karye-i B y kece

1 nefer

An cemaat-i Bekirce

Karye-i  aylak

2 nefer

Karye-i Dayıcuk

2 nefer

Karye-i Tatar kışla

1 nefer

Karye-i Dırnak

1 nefer

S 73

Karye-i Sıracı

1 nefer

Karye-i Sualdı

3 nefer

Karye-i Ağan

3 nefer

Eşkünci 2 Güherçile karhanesi hizmetine iki nefer eşkünci virirler

Kaza-i Karataş tâbi liva-i İç İl

Karye-i Eski Hisar an cemaat-i Gök Mesud tâbi mezbur

34 nefer

Eşkünci 3 Güherçile hizmetine üç nefer eşkünci virirler

Karye-i Alakilise tâbi mezbur an evlad-ı Çayır

28 nefer

Karye-i Yassıbağ tâbi mezbur

3 nefer

Eşkünci 3 Güherçile hizmetine 3 nefer eşkünci virirler

S 74

Karye-i Karagürgüs tâbi Karataş

38 nefer

Karye-i Alemviranı

5 nefer

Karye-i Virandepe

2 nefer

Eşkünci 4 Mezkur olunan kimesneler dört eşkünci güherçile hizmetine virirler

Karye-i Çıtak Sazak tâbi mezbur

44 nefer

Eşkünci 4 Güherçile hizmetine dört nefer eşkünci virirler

S 75

Karye-i Samur tâbi Karataş

9 nefer

Karye-i Ortaca Alan tâbi karye-i Samur

7 nefer

Eşkünci 1 Güherçile karhanesi hizmetine bir nefer eşkünci virirler

Karye-i Kayacık tâbi mezbur nam-ı diğêr Gedi hisarı

9 nefer

Karye-i Koz ağacı

2 nefer

Karye-i Kır devesi

1 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Karaşam an evlad-ı Uluş tâbi mezbur

23 nefer

Karye-i Çomak sunurı

2 nefer

Eşkünci 2 Güherçile karhanesi hizmetine iki nefer eşkünci virirler

Karye-i Karaşam gediği tâbi mezbur

13 nefer

Karye-i Levğa sunurı

1 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

S 76

Karye-i Karaşam-ı Diğêr tâbi Karataş Memalik-i der karye-i mezbur

12 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

An cemaat-i Sipahizadegan Giray Kayadibi delü sipah oğlanlariyle ...

13 nefer

An cemaat-i Çavuş oğlanları der karye-i Uludam tâbi Tacir

5 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Giray Kaya çavuş oğlanlariyle ...

16 nefer

Eşkünci 1 Güherçile bir eşkünci virirler

Karye-i Yassıbağ tâbi mezbur

21 nefer

Eşkünci 2 Mezkurlar güherçile karhanesi hizmetine iki nefer eşkünci virirler

S 77

Karye-i Eskiye tâbi Karataş

3 nefer

Karye-i Katran Gedüğü

4 nefer

Karye-i Çomak Sunurı

3 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Lamas tâbi mezbur

8 nefer

Karye-i Akviran olmuşlusu

2 nefer

Karye-i Kayacık

2 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Sazbaşı tâbi mezbur

8 nefer

Karye-i Çomak sunurı

2 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Hisaröni

5 nefer

Karye-i Ali Delürem

2 nefer

Karye-i Eskihsar

4 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Hisar-ı Altuncı tâbi mezbur

14 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

S 78

Karye-i Obruk Göçil evlamlarıyla ...

20 nefer

Eşkünci 2 Güherçile hizmetine iki nefer eşkünci virirler

Karye-i Katran Gediği

4 nefer

Karye-i Hisaröni

3 nefer

Karye-i Kara Gürgüs

3 nefer

Karye-i Kaputaşı

1 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Bayramviranı

10 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Kala-i Gürgüs

17 nefer

Karye-i Giraykaya

1 nefer

Karye-i Ketenci tâbi mezbur

4 nefer

Eşkünci 2 Güherçile hizmetine iki nefer eşkünci virirler

Karye-i Sıçanlı

10 nefer

Karye-i Katran Gediği

1 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

S 79

Karye-i Çakal alanı tâbi Karataş

12 nefer

Karye-i Mecivirani

5 nefer

Karye-i Katran Gediği

3 nefer

Mahalle-i tâbi Çakal alanı ve Meci viranı

Eşkünci 2 Mezkurlar iki nefer eşkünci güherçile hizmetine virirler

Karye-i Boz alan tâbi mezbur

13 nefer

Karye-i Boz alan nam-ı diğeri Ali beğlü an evlad-ı samurini

7 nefer

Karye-i Alakilise

1 nefer

Tâbi karye-i Bozalan

Eşkünci 2 Güherçile hizmetine iki nefer eşkünci virirler

Karye-i Boladan-ı Kır Şahin kala-i İki Sereme tâbi mezbur

5 nefer

Karye-i Yassıbağ tâbi mezbur

4 nefer

Karye-i kala-i Gürgüs

1 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

Karye-i Karaşam nam-ı diğeri İki emirlü tâbi mezbur

10 nefer

Eşkünci 1 Güherçile hizmetine bir eşkünci virirler

S 80

Karye-i Adamviranı tâbi Karataş

5 nefer

Karye-i Alakilise tâbi mezbur

6 nefer

Tâbi Adamviranı

Eşkünci 1 Güherçile karhanesine altı ay hizmet etmek için bir eşkünci virirler

Harrere bi mağrifetil fakir Vildan el Mevlana Kuttağ El müfettiş-i bi güherçile

Muin-i Kul Mahmud

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Bu çalışmanın konusu güherçile madeni ve Karaman Eyaleti'nde güherçile üretimidir. Güherçile nemli iklim bölgelerinde belirli işlemlerden geçirilerek elde edilmektedir. Barut yapımında kullanılan bir hammaddedir. Bu yüzden, Osmanlı Devleti için güherçile madeni oldukça önemlidir. Şöyle ki, ateşli silahların kullanımı için güherçile madenine ihtiyaç duyulmaktadır. Osmanlı Devleti'nin en önemli kurumları için güherçile vazgeçilemez bir hammadde kaynağıdır. Örneğin, baruthaneler için güherçile temin etmek Osmanlı Devleti'nin başlıca meselelerinden biri olmuştur. Bunun yanı sıra, Tophane-i Âmire, Tersane-i Âmire gibi kurumlar da güherçile madeni ile yakından ilişkilidir.

Stratejik olarak böyle değerli bir maden olması, güherçilenin önemini artırmaktadır. Bu sebeple Osmanlı Devleti güherçile üretim işini devlet kontrolünde yürütmüştür. Devlet güherçile karhanelerini yakından takip etmiştir. Güherçile üretimde aksaklık yaşanmaması için çeşitli önlemler almıştır. Bu önlemler genelde işe yarayırsa da zaman zaman bazı aksaklıklar meydana gelmiştir.

Bu aksaklıkların başında güherçile kaçakçılığı gelmektedir. Kaçakçılık güherçile temin edilmesini zorlaştırmıştır. Bunun yanında, güherçile karhanelerine ve bu karhanelerde çalışanlara bazı kimseler tarafından müdahale edilmiştir. Bazıları güherçile üretimini engellemeye çalışmıştır. Bu yüzden Osmanlı Devleti, güherçile karhanelerinin ve burada çalışanlarında güvenliğinin sağlanması için uğraşmıştır. Kanunlara riayet etmeyenler ve güherçile üretiminin aksamasına sebebiyet verenler sert bir şekilde cezalandırılmıştır.

Öte yandan, güherçilenin bir yerden başka bir yere nakledilmesi titizlikle yürütülmesi gereken bir süreçtir. Çünkü güherçile nemden, yağmurdan vs. sebeplerden dolayı çok kolay bozulmaktadır. Bu yüzden güherçilenin nakli belli dönemlerde gerçekleştirmiştir. Güherçile madenini nakletmek için gerekli olan araçlarının tedarik edilmesi de ayrı bir uğraş gerektirmiştir. Osmanlı Devleti güherçile nakledilen güzergahlarda sıkı tedbirler almış ve sevkiyatın düzenli bir şekilde gerçekleşmesi için çalışmıştır.

Osmanlı Devleti güherçile ihtiyacını karşılamak için birçok yerde güherçile karhanesi açmıştır. Balkanlar'da Budin, Tımışvar, Filibe, Ortadoğu'da Mısır, Bağdat,

Halep, Anadolu'da Karaman Eyaleti başta olmak üzere Diyarbakır, Van, Erzurum gibi bölgeler güherçile üretiminde başta gelmektedir. Bu bölgelerde üretilen güherçile en yakın ihtiyaç merkezine ulaştırılmıştır. Bunun yanında, başkent İstanbul güherçilenin sevkedildiği en önemli merkezdir. İstanbul'un güherçile ihtiyacını karşılamak Osmanlı Devleti'nin temel meselesi olmuştur. Karaman Eyaleti, Osmanlı Devleti'nde güherçile sanayisi bakımından en mühim yerlerden biridir. Devletin güherçile ihtiyacının büyük bir kısmını Karaman Eyaleti karşılamıştır. Karaman Eyaleti'nde üretilen güherçilenin büyük çoğunluğu İstanbul'a gönderilmiştir.

Çalışmaya kaynak teşkil eden M. 1575/H. 983 tarihli güherçile tahrir defteri Karaman Eyaleti'nde mevcut olan güherçile karhanelerinde istihdam edilen neferlerin sayısını vermektedir. Bu defterin başında bulunan Karaman Eyaleti güherçile kanunnamesi, hizmetle mükellef olanların nasıl görev yapacakları belirlemiştir. Bu kişiler mütekaid sipahiler ve sipahizadeganlardan seçilmiştir. Yine, kanunnameye göre mütekaid sipahiler ve sipahizadeganlar sefer zamanı sefere gitmek yerine güherçile karhanelerine hizmetle görevlendirilmiştir. Bu kişilerin her on neferden birisi nöbetleşerek güherçile karhanelerinde hizmetle yükümlü tutulmuştur.

Güherçile karhanelerindeki hizmetleri karşılığında bu kimseler, resm-i çift, bennak, caba, resm-i kovan, ağdet-i ağnam ve avarız-ı divaniye gibi bir takım vergilerden muaf tutulmuşlardır. Bazıları amelmande, pir-i fani veya küçük çocuk olduklarından defterde özel işaretle belirtilmiştir.

Bu defterde hizmetle görevli neferlerin toplam sayısı 4078'dir. Bu kişilerin büyük çoğunluğu köylerde ikamet etmektedir. Bunun yanında, kaza, nahiye ve mahallelerden de neferler yazılmıştır. Ayrıca, Karaman Eyaleti'nde bulunan bazı cemaatlerde güherçile üretimine katılmıştır.

Bu çalışmada Osmanlı Devleti'nin güherçile üretimi konusunda çeşitli bilgiler mevcuttur. Karaman Eyaleti'nin güherçile üretim faaliyetlerindeki yeri hakkında incelemeler yapılmıştır. Karaman Eyaleti'nin Osmanlı Devleti için en önemli güherçile işletim bölgesi olduğu görülmüştür.

EKLER

EK 1: Karaman Eyaleti'nde Güherçile Üretiminde İstihdam Edilen Neferler

Liva	Kaza	Nahiye	Nefs	Karye	Mahalle	Mezra	Cemaat	Nefer
Konya	Konya	Merkez		Karaöyük				6
“	“	“		Karamuk				3
“	“	“		Ağcaviran				4
“	“	“		Güğercinlik				6
“	“	“		Alpagud				1
“	“	“		Okcu				2
“	“	“		Mezidler				1
“	“	“		Derecik				1
“	“	“		Mürseller Saluru				4
“	“	“		Kayalar				2
“	“	“		Kızılca Mihmad				5
“	“	“		Koca Kuyusu				6
“	“	“		Çiftlik				3
“	“	“		Ortalı				1
“	“	“		Baki Halil				6
“	“	“		Dibkök				3
“	“	“		Kayalu				2
“	“	“		Koca Kuyusu				6
“	“	“		Küçük				4
“	“	“		Emir Şah				1
“	“	“		Kabak				1
“	“	“		Sarayini				6
“	“	“		Yarış				1
“	“	“		Kayalar				1
“	“	“		Koca Kuyusu				1
“	“	“		Ziyaret Obruğu				2
“	“	“		Yağlı Bayad				6
“	“	“		Delü İner				5

“	Bilviran	“		Toplu Dinek				23
“	“	“		Selman				3
“	“	“		Oğlan				
“	“	“		Turla				3
“	“	“		Toplu Dinek				1
“	“	“		Karaöyük				2
“	“	“		Eksile				2
“	“	“		Porsuk				4
“	“	“		Çardaklu				3
“	“	“		Muharrem				2
“	“	“		Ördek kışla				2
“	“	“		Balçık Hisar				22
“	“	“		Koçaç				10
“	“	“		Apa				6
“	“	“		Toplu Dinek				3
“	“	“		Kızılca köy				1
“	“	“		Karasenir				1
“	“	“		Alan				1
“	“	“		Kozviran				5
“	“	“		Alpağud				6
“	“	“		Karaca Alilü				8
“	“	“		Tağcılar				4
“	“	“		Muharrem				1
“	“	“		Sar				1
“	Larende	“		Berivan				11
“	“	“		Sarukaya				5
“	“	“		Sakarca				3
“	“	“		Hacılar				2
“	“	“		Kışla				2
“	“	“		Saraydanlu				10
“	“	“		Eskihisar				2
Kayseriyye	Merkez	“		Köstene				
“	“	“		Kısırköy?				1
Konya	Larende	“		Zeyni çiftlik				11
“	“	“		Ağca Mersud				6
“	“	“		Kıraydanlu				4

“	“	“		Kayalu				1
“	“	“		Maşrık				5
“	“	“		Mercek				4
“	“	“			Yenice			2
“	“	“		Hisse				1
“	“	“		Ağca ahur				6
“	“	“		Kayalar				6
“	“	“		Kızılcaкую				9
“	“	“		Sutası				1
“	Eski il	“		Yassı viran				2
“	Larende	“	Larende					3
“	“	“		Saraydanlu				3
“	“	“		Sarular				1
“	“	“		Dinek				1
“	“	“		Oyum ağacı				4
“	“	“		Taraklı				4
“	“	“		Ilgunlu Karaöyük				2
“	“	“		Yarımca Dinek				2
“	“	“		Bostan özi				2
“	“	“		Karpuzlu Dinek				1
“	“	“		Kışla				1
“	Eski il	“		Sarucalar			Ağca şehir ve Temürlü	33
“	“	“		Hasanlar nam-ı diğer Doğancı				2
“	“	“		Orta viran			Oyluklu	12
“	“	“					Eklemez -i Kebir	6
“	“	“		Çekilsün				5
“	“	“		Kara viran				6
“	“	“		Delü Reis				3
“	“	“		Tavşan				1
“	“	“		Hisse				1

“	“	“		Apak				10
“	“	“		Direkci				2
“	“	“		Hasanlar				16
“	“	“					Kandura cı	32
“	“	“		Yerköy				1
“	“	“					Bölük-i Eklemez	12
“	“	“					Kureyş Melikşah	16
“	“	“					Yassı Yavaşlar	12
“	“	“		Yosun			Aişeli	33
“	“	“		Yatırmaz			Kureyş Melikşah	12
“	“	“					Kureyş Karacık Sandıklı	10
“	“	“		Maksud				1
“	“	“		Andıkara				1
“	“	“					Kureyş Karacık Şeyh Hasan	10
“	“	“					Kureyş Karacık Orhan	12
“	“	“					Kureyş Karacık Alioğlu	11
“	“	“					Kureyş Karacık	6
“	“	“		Tavşanlar				2
“	“	“		Kızıl Merkitlü				1
“	“	“					Sakallar	2
“	“	“					Kureyş Karacık	9

“	“	“	Pirkar				2
“	“	“	Yassı viran				11
“	“	“	Kozludere				3
“	“	“	Berendi				3
“	“	“	Kavak viranı				5
“	“	“	Âraddinlü				6
“	“	“	Andıkara				3
“	“	“	Kızıl Merkitlü				1
“	“	“	Güzeller				1
“	“	“	Çiftlik ve Hisarini			Koştımu r	10
“	“	“	Ata				2
“	“	“	Obruk			Aişeli	11
“	“	“				Kureyş Melikşah	7
“	“	“				Kureyş Karacık Alioğlu	3
“	“	“				Hasanlar	9
“	“	“				Okci	1
“	“	“			Kübcü	Bağlar	1
“	“	“			Çerçi		1
“	“	“				Delüiler	5
“	“	“	Kara Mahmud				1
“	“	“	Kendirgeçe				4
“	“	“	Veledlü				18
“	“	“				Bölük-i Eklemez	3
“	Ereğli	“	Atalu				2
“	Eski il	“	Ömer kocalu				1
“	“	“	Çukur			Çertik	14
“	“	“				Pir viran	6
“	“	“	Üç kışla				2
“	“	“	Opan				3
“	“	“	Oyluklu				2
“	Ereğli	“	Ayas kaşı				5

“	“	“		Tatar Çavuş				5
“	“	“		Yel pınarı				11
“	“	“		Tatsa				2
“	“	“		Cemal Kızılçası				5
“	“	“		Elvan				4
“	“	“		Pirce				1
“	“	“		Han				5
“	“	“		İnsuyu				1
“	“	“		Bozyalar				5
“	“	“				Aslanluc a	Ermış	5
“	“	“		Mumcu				1
“	“	“		Zaviye				2
“	“	“		İshaklu				1
“	“	“	Ereğli		Kumcu			1
“	“	“						
“	“	“		İnce Kara	Çobanlar			7
“	“	“		Yarimanlu				1
“	“	“		Elvan				1
“	“	“	Ereğli	Balıca				1
“	“	“		Ekinlik		Çobanlar		7
“	“	“	Ereğli		Yedidam 1			2
“	“	“		Serik				1
“	“	“	Ereğli		Hacı İshak			10
“	“	“		Kebirlü				12
“	“	“		Gözen				10
“	“	“		Osmancık				7
“	“	“		Tatsa				2
“	“	“		Begci				1
“	“	“		Karaca Alü				5
“	“	“		Kozludere				5
“	“	“		Kavak viranı				2
“	“	“		Balıca				5
“	“	“		Yund				1

“	“	“	“	Eğriyar				2
“	“	“	“	İridi				2
“	“	“	“	Göcek				1
“	“	“	“	Oyluk				5
“	“	“	“	İshak				1
“	“	“	“	Salur			Keremoğ lu	21
“	“	“	“	Dereman			Koz nam-ı diğer Bozyar	11
“	“	“	“	Karaköylü				19
“	“	“	“	Kırcanlı				4
“	“	“	“	Yağsab				3
“	“	“	“	Yuma Kızılcası				17
“	“	“	“	Kırcanlı				1
“	“	“	“	Kızılca-i Kebir				2
“	Eski il	“	“	Kara İlyas				2
“	Bayburd	“	“	Balık				12
“	“	“	“	Kayıcanlar				1
“	“	“	“				Oğulbeğl ü	
“	“	“	“	Göresünlük				6
“	“	“	“	Küçük			Hacı	3
“	“	“	“	Kozanlı				1
“	“	“	“	Kozanlı				10
“	“	“	“	Hasanlı				2
“	“	“	“	Kayanlar			Hacı	9
“	“	“	“	İrim				2
“	“	“	“	Kayıcanlar				1
“	“	“	“	Gökköyi				1
“	“	“	“	Kızılviran			Paşacık	6
“	“	“	“	Tamurlu				
“	“	“	“	Yassuca Halil				1
“	“	“	“	Demürçi				1

“	“	“					Kazan	2
“	“	“		Delü İner			Taci	10
“	Turgud	“					Kazan	16
“	Bayburd	“		Delü İner				2
“	“	“		Gencek				4
“	“	“		Çeltek				5
“	Turgud	“		Kütükkuuyu				4
“	“	“					Nökeran -1 Piri Beg	9
“	“	“		Atakuyu				4
“	“	“					Aydınbe ğlü	7
“	“	“					Ertoğdul ar	3
“	Akşehir	“		Boztoğan				9
“	“	“		Boz Beg				3
“	“	“		Pınarlı				6
“	“	“		Güncek				3
“	“	“		Kızılviran				2
“	“	“		Ezdin				4
“	“	“		Bekirkuyusu				1
“	“	“		Gürce				1
“	“	“		Karapınar			Akkoyun lu	4
“	“	“		Eğrigöz				
Akşehir	İshaklu	“		Kureyş nam-ı diğer Bayramkaya				21
“	“	“				Avdan		11
“	“	“		Saray Kışla				6
“	“	“		Karapınar				3
“	“	“		Ağcaşehir				2
“	“	“		Bayramkaya				5
“	“	“		Ulugöz				1
“	“	“		Evladı				1
“	“	“	İshaklu					2
“	“	“			Alaca			2

					Mescid			
“	“	“		Dere Dinek				4
“	“	“		Akevlü				2
“	“	“		Yeniceköy				3
“	“	“		Orta Saz				2
“	“	“		Karapınar				7
“	“	“		Çakar vıranı				2
“	“	“		Koyun Çanı				2
“	“	“		Karapınar-ı diğer				12
“	Beğşehir	“		Bükce				20
“	“	“		Hasan				6
“	“	“		Kir-i badam				2
“	“	“		Avşar Soğanlı				16
“	“	“		Davud				2
“	“	“		Kırmalar				1
“	“	“		Mezburin				2
Beğşehir	“	“	Kuşaklu		Muharrem m kuyu		Sipahizâ -degân	11
Akşehir	“	“		Ovacık				12
“	“	“		Kırkuyu				2
“	“	“		Kara Ali				2
“	“	“		Lağrı				1
“	“	“		Fele				1
“	“	“		Hasan				1
“	“	“		Gurgurum				12
“	“	“		Begtemur				2
“	“	“		Bulduk				1
“	“	“		Tuzluca				6
“	“	“		Fele				6
“	“	“		Lağrı				8
“	“	“		Öyük				1
“	“	“		Kara Alilü				10
“	“	“		Kara Bayad				5
“	“	“		İsa				3
“	“	“		Ali Beg				2

“	“	“		Melikos				2
“	“	“		Eynelü				10
“	“	“		Mahmud				2
“	“	“		Çavuş				9
“	“	“		Eğriler				2
“	“	“		Görünmez				5
“	“	“		Yerkaş				1
“	“	“		İl Eminlü				2
“	“	“		Suludere				1
“	“	“		Bayadrus?				1
“	“	“		Muharrem kulu				8
“	“	“		İnce				1
“	“	“		Kuşcular				1
“	“	“		Devletşah				1
Beğşehir	Seydişehir	“		Göğreklü				14
“	“	“		Çokravun				1
“	“	“		Manastır				1
“	“	“		“				11
“	“	“		Mavısı				9
“	“	“		Gökçe öyük				7
“	“	“		Taşagıl				3
“	“	“		Koğalu				1
“	“	“		Çalmanda				5
“	“	“		Dere				4
“	“	“		Oğlancı				2
“	“	“		Tuz ağacı				1
“	“	“		Tahir				14
“	“	“		Kimil				11
“	“	“		Ali Çerçi				21
“	“	“		Güncük				4
“	“	“		Orta Karaviran				9
“	“	“		Baş Karaviran				3
“	“	“		Mursun				3
“	“	“		Baş				3

				Karaviran				
“	“	“		Fart				2
“	“	“		Sinandı				1
“	“	“		Hınzırkuyu				1
“	“	“		Ali Çerçi				1
“	“	“	Seydişehir					1
“	“	“		Kavak				6
“	“	“		Orta Karaviran				2
“	“	“		Gurgurum				1
“	“	“		Çakravun				2
“	“	“		Ovacık				6
“	“	“		Asil				1
“	“	“		Tekeli				2
“	“	“		Hocek?				1
“	“	“		Dere				1
“	“	“		Tuz ağuci				1
“	Niğde	“		Andırlos				17
“	“	“	Niğde					2
“	“	“		Yavlıca				1
“	“	“		Kemerelü			Budaklu	21
“	“	“		Kandıra Bali				21
“	“	“		Ergüri				1
“	“	“		Delü Depe				11
“	“	“		Ağcaşehir				6
“	“	“		Toplu				5
“	“	“		Hacılar				10
“	“	“		Kayırlı				11
“	“	“		Muradvanı?				4
“	“	“		Delü Eri				1
“	“	“		Asma				3
“	“	“		Pınarcık				3
“	“	“		Andımasun				8
“	“	“		Ataklu				3
“	“	“	Bor		Hacı Mahmud			2

“	“	“	“		Mescid-i Çulcu Yeri			2
“	“	“	“		Mescid-i Uğurlu			2
“	“	“	“		Şahinoğl u			3
“	“	“	“		Orta			3
“	“	“	“	Gürce				17
“	“	“	“	Emmi Bükdüz?				2
“	“	“	“	Güzelce				2
“	“	“	“	Ataklu				2
“	“	“	“	Kozlu Ay				8
“	“	“	“	Kilisehisar				3
“	“	“	“	Kurdeni				8
“	“	“	“	Ortaköy				2
“	“	“	“	Berova				4
“	“	“	“	Asma				15
“	“	“	“	Çoğlu				9
“	“	“	“	Dereköy				3
“	“	“	“	Salık				12
“	“	“	“	Çene				12
“	“	“	“	Nakazan				11
“	“	“	“	Kandıra Bali				10
“	“	“	“	Kilisehisar				6
“	“	“	“	Ayagürce				3
“	“	“	“				Bereketl ü	3
“	“	“	“	Kilisehisar				14
“	“	“	“	Kide			Hacı Beğ	21
“	“	“	“				Yayalu	4
“	“	“	“	Yerbaş				2
“	“	“	“	Ballica				1
“	“	“	“	Seydel				1
“	“	“	“	Ulu				1
Niğde	Anduğı	“	“	Başviran				11

“	“	“		Kamış				5
“	“	“		Yerbaş				4
“	“	“		Kiras Ballica				2
“	“	“		Yerbaş				6
“	“	“		Kiras Ballica				2
“	“	“		Kamış				1
“	“	“		Hasanlar			Kalay	1
“	“	“		Alpağud				1
“	“	“		Yerbaş				10
“	“	“		Kamış				2
“	“	“		Altuntaş				6
“	“	“		Sivri Kilise				4
“	“	“		Bayad				2
“	“	“		Kışlık				1
“	“	“		Elli				10
Niğde	Karahisar Develü	“		Yağlubayad				6
“	“	“	Develü		Karabinek			4
“	“	“					Abalu	1
“	“	“			İrğa		Bıyıklı-1 Yörügân Karahisar	6
“	“	“		Finase				3
“	“	“		Selmanören				2
“	“	“		Yeni Çiftlik				1
“	“	“				Yenice ve Karacaviran	İsa Hacılı ve Kitablu	29
“	“	“	Develü		Orta			6
“	“	“		Derzi			Yahyalu	42
“	“	“		Uluköy			Karadiraz	11
“	“	“		Kendipınar				1

“	Kayseriye	“		Çukur				8
“	“	“		Amarus				1
“	“	“		Semi				1
“	“	“		Aşağı Binallu				5
“	“	“		Binallu				3
“	“	“		Yukarı Binallu				2
“	“	“		Çakır				7
“	“	“		Giryad				3
“	“	“		Amarus				9
“	“	“		Pürnek				2
“	“	“		Konut?				10
“	“	“		İpçi				2
“	“	“		Mersin				8
“	“	“		Pir Muskal				2
“	“	“		Saraycık				3
“	“	“				Oyuk	Yahyalu	3
“	“	“		Anbar viranı				3
“	“	“		İslütaş				3
“	“	“		Omaran				1
“	“	“		Satılırsu				1
“	“	“		İblis				1
“	“	“		Orta Karaviran				1
“	“	“		Akay				1
“	“	“		Vaykucak				1
“	“	“		Sarukiye				1
“	“	“		Şamkulaklu				5
“	“	“		Hönük				5
“	“	“		Boz Ali				5
“	“	“					Örenlü	4
“	“	“		Yumcaklu				2
“	“	“		Tekür				3
“	“	“		Kos				1
“	“	“		Virancık				4
“	“	“		Sal				1

“	“	“		Kabaklu				3
“	“	“		Hacı Paşalı				3
“	“	“		İkiyüzlü				4
“	“	“		Hifyanlu				2
“	“	“		Boğazsuyı				2
“	“	“		Âmirlü				2
“	“	“		Dadağı				1
“	“	“		Toklu				1
“	“	“		Köşk				7
“	“	“		Kabaklu				1
“	“	“	Kayseriye		Yenice			2
“	“	“			Mezkice			2
“	“	“			Çovandı			1
“	“	“			Kuzca			1
“	“	“		Moran				1
“	“	“		Âmitler				1
“	“	“		Âmirlü				2
“	“	“				Emirşah Beg		1
Kayseriyye	“	“		Bab-1 Küçük				2
Niğde	Ürgüb	“	Ürgüb					5
“	“	“		Uç hisar				1
“	“	“		Birce Cemallusu				3
“	“	“		Ordu Cemallusu				1
“	“	“		Ebcehiz?				10
“	Aksaray	“		Tavşan				9
“	“	“		Ağzı				3
“	“	“		Ihlare				6
“	“	“		Gölbaşı				4
“	“	“		Çat				2
“	“	“		Çavuşlar				1
“	“	“		Gürgeni			Çulcu	37
“	“	“		Gelesun				5
“	“	“		Yendi				1
“	“	“		Çağı				5

“	“	“		Ağaçlu				2
“	“	“		Kayacak				2
“	“	“		Acu in				2
“	“	“		Yoma				1
“	“	“		Marmasun				1
“	“	“		Gökvan				1
“	“	“		Çori köy				1
“	“	“		Orta			Bozkırlı	19
“	“	“		Depesi Dinek				2
“	“	“		Karayayla				1
“	“	“		Emriye			Büyük Mustafa Beg	22
“	“	“		Pirli				7
“	“	“		Karagöz				3
“	“	“		Çatalin				1
“	“	“		Bağluca				1
“	“	“		Alayund				8
“	“	“		Göktaş				3
“	“	“		Kurdini				8
“	“	“		Gölköy				2
“	“	“		Pirli				3
“	“	“		Ağca in			Bozkır	2
“	“	“		Osman				1
“	“	“		Seydan sarı				1
“	“	“		Ömürtaş				1
“	“	“		Eyvan sapak				4
Aksaray	Koç hisar	“		İbrahim Kethüda			Kayırlan lu ve Runkuş	8
“	“	“			Bozkır	Yassı viran	Derziler	2
“	“	“					Saru Çobanlar	9
“	“	“					Kırşehirli ü	1
“	“	“		Göllüköy				10

“	“	“				Ümranlar	1
İç il	Ermenek	“		Çavuşlar		Katib Mahmud	28
“	“	“		Paşa Kışlası			6
“	“	“		Eskici			7
“	“	“		Sulu in			4
“	“	“		Ala Kilise			4
“	“	“		Sivrice Kaya			6
“	“	“		Fariski			5
“	“	“		Uluköy			11
“	“	“		Ğarğara			7
“	“	“		Ak Manastır			4
“	“	“		Sivrice Kaya			1
“	Mamuriye	“		Firenk			18
“	“	“		Uçarı			5
“	“	“		Kalın viran			14
“	“	“		Yağlu Oluk			23
“	“	“		Kennas			22
“	“	“		Gölgelü			10
“	“	“		Arslanğazi			21
“	“	“		Timurhanoğulları			10
“	“	“		Emirşah Katip			7
“	“	“		Uçarı			4
“	Selendi	“		Çavuş			15
“	“	“		Lengerlü			6
“	“	“		Çal			13
“	“	“		Uçarı			3
“	“	“		Gürce			2
“	“	“		Arslanğazi			2
“	“	“		Derviş			2
“	“	“		Delüler			1
“	“	“		Yerköy			9
“	“	“		Toz deresi			1
“	“	“		Kahyalar			16

“	“	“	“	Gürce evlad- ı Osman				15
“	“	“	“	Gürce				10
“	Mud	“	“	Selamlu				22
“	“	“	“	Paşa Donlusu				2
“	“	“	“	Bağçecik				4
“	“	“	“	Soni				2
“	“	“	“	Gençlerol?				4
“	“	“	“	Pamukluk				1
“	“	“	“	Tekfur oluğu				12
“	“	“	“	Aşatlı				6
“	“	“	“	Ali Beg				3
“	“	“	“	Güme				3
“	“	“	“	Çukur				10
“	“	“	“	Mezbure				12
“	“	“	“	“				11
“	“	“	“	“				13
“	“	“	“	Çukur				11
“	“	“	“	Mezbure				10
“	“	“	“	“				24
“	“	“	“	Çukur				9
“	“	“	“	Kestel				2
“	“	“	“	Çukur				11
“	“	“	“	Ürküd				6
“	“	“	“	Tekfur oluğu				3
“	“	“	“	Çivi				2
“	“	“	“	Ümranlı				22
“	“	“	“	Gürce				3
“	“	“	“	Nasrallah				8
“	“	“	“	Kaz Ovacık				7
“	“	“	“	Kozyaba				7
“	“	“	“	Varem deresi				3
“	“	“	“	Göçi				6
“	“	“	“	Balçık Kışla				5
“	“	“	“	Aksar				1

“	“	“		Beci?				6
“	“	“		Pamukluk				2
“	“	“		Ören				2
“	“	“		Eysude				1
“	“	“		Sahibler				1
“	“	“		Sosun				4
“	“	“		İbrahimler				2
“	“	“		Ahu yakası				3
“	“	“		Mürseller				1
“	“	“					Koz Şahin	8
“	“	“		Çakır				2
“	“	“		Mare deresi				8
“	“	“		Kilisecik				3
“	“	“		Tatan				8
“	“	“		Çukur				5
“	“	“		Mürseller				10
“	“	“		Mare deresi				9
“	“	“		Narenci				2
“	“	“		Eviladin				1
“	Sinanlu	“		Eski Hocenti				11
“	“	“		Ortocalu				2
“	“	“		Yassı Sinanlu				13
“	“	“		Ortocalu				13
“	“	“		Zeva Hocentisi				8
“	“	“		Kırsallar				1
“	“	“		Beci?				1
“	“	“		Korıcık Kışlası				4
“	“	“		Hacılar				2
“	“	“		Duri Çavuş				4
“	“	“		Çukur				8
“	“	“		İlyas deresi				5
“	Silifke	“		Hacı Bağı				15
“	“	“		Şeyh İdris	Gonca			9

“	“	“		Günderler				3
“	“	“		Partan				21
“	“	“		Hacı Bağı				2
“	“	“		Yassı Bağ				1
“	“	“		Orta viran				15
“	“	“		Keben				7
“	“	“		Pirnar deresi				6
“	“	“		Kestel				50
“	“	“		Gönen deresi				14
“	“	“		İkiz ahuru			Dereler	17
“	“	“		Kızılca bağ				8
“	“	“		Bozkır çukuru				3
“	“	“		Uğra			Göynükl ü	10
“	“	“		Ağar sunur				10
“	“	“		Günder				6
“	“	“		Harun				4
“	“	“		İlyas deresi				33
“	“	“		Pir seydi				6
“	“	“		Cüllahlar				2
“	“	“		Kızılca Dam				3
“	“	“		Dere			Ağarlu	11
“	“	“		Gönen deresi				2
“	“	“		Kızılca Dam				4
“	“	“		Çukur				2
“	“	“		Sapak				4
“	“	“		Alagöz				1
“	“	“		Yedicanlar				3
“	“	“		Tuztaş				2
“	“	“		Yılanlu				2
“	“	“		Gönen deresi				2
“	“	“		Şeyh				1
“	“	“		Katık Irmağı				1

“	Gölnar	“		Buruncık Kışla ve Ovacık				44
“	“	“		İlükci				6
“	“	“		Meslice				4
“	“	“		Sapaca				3
“	“	“		Korıcık Kışla				2
“	“	“		Üçbaşılu				18
“	“	“		Taşluca				3
“	“	“		Küsmene				24
“	“	“		Oluk Kuşığı				13
“	“	“		Hasıl Taş				12
“	“	“		Büyükece				8
“	“	“		Körık				2
“	“	“		Kafir				9
“	“	“		Kozancık				1
“	“	“		Kara kaya				1
“	“	“		Karaca Ağaç				5
“	“	“		Sarrac				1
“	“	“		Kozancık				1
“	“	“		Sabanlu			Bekirce	1
“	“	“		Kafir				3
“	“	“		Büyükece				1
“	“	“		Çaylak				2
“	“	“		Dayıcuk				2
“	“	“		Tatar Kışla				1
“	“	“		Dırnak				1
“	“	“		Sıracı				1
“	“	“		Su aldı				3
“	“	“		Ağan				3
“	Karataş	“		Eski hisar			Gök Mesud	34
“	“	“		Ala Kilise				28
“	“	“		Yassı bağ				3
“	“	“		Karagürgüs				38
“	“	“		Alem vıramı				5

“	“	“		Viran depe				2
“	“	“		Çıtak Sazak				44
“	“	“		Samur				9
“	“	“		Ortaca Alan				7
“	“	“		Kayacık				9
“	“	“		Koz Ağacı				2
“	“	“		Kır devesi				1
“	“	“		Karaşam				23
“	“	“		Çomak sunurı				2
“	“	“		Karaşam Gediği				13
“	“	“		Levğa sunurı				1
“	“	“		Karaşam-1 diğer				12
“	“	“					Sipahiza degan Giray Kayadibi	13
“	“	“		Uludam			Çavuş Oğlanlar 1	5
“	“	“		Giray Kaya				16
“	“	“		Yassı bağ				21
“	“	“		Eskiyer				3
“	“	“		Katran gedüği				4
“	“	“		Çomak sunurı				3
“	“	“		Lamas				8
“	“	“		Akviran				2
“	“	“		Kayacık				2
“	“	“		Sazbaşı				8
“	“	“		Çomak sunurı				2
“	“	“		Hisar öni				5
“	“	“		Ali Delürem				2

KAYNAKÇA

- ACUN, Fatma, (2002), “Klasik Dönem Eyalet İdare Tarzı Olarak Timar Sistemi Ve Uygulaması”, **Türkler**, C. IX, ss. 899-908.
- AGOSTON, Gabor, (1993), “Gunpowder for The Sultan’s Army: New Sources on the Supply of Gunpowder to the Otoman Army in the Hungarian Campaings of the Sixteenth and Seventeenth Centuries”, **TURCİCA**, C. XXV, Paris, ss.79-96.
- AGOSTON, Gabor, (1994), “Ottoman Artillery and European Military Tecnology in the Fifteenth and Seventeenth Centries”, **Acta Orientalia Academiae Scientarum Hungariace**, C. XLVII, S. 1-2, Budapest, ss. 15-48.
- AGOSTON, Gabor, (1999), “Osmanlı İmparatorluğu’nda Harp Endüstrisi ve Barut Teknolojisi (1450-1700)”, **Osmanlı**, C. VI, Ankara, ss. 621-632.
- AGOSTON, Gabor, (2006), **Barut, Top ve Tüfek Osmanlı İmparatorluğu’nun Askeri Gücü ve Silah Sanayisi**, Çev. Tanju Akad, İstanbul.
- AGOSTON, Gabor, (2011), “Osmanlılarda Askeri Güç ve Silah Endüstirisi”, **Bilim ve Sanat Vakfı Türkiye Araştırmaları Merkezi Notlar 23 Osmanlı Askeri Tarihi**, Haz. Serhat Aslaner – Hatice Çolal Yentürk, ss. 5-20.
- AGOSTON, Gabor, (2012), **Osmanlı’da Strateji ve Askeri Güç**, Çev. M. Fatih Çalışır, İstanbul.
- AKGÜNDÜZ, Ahmet, (1991), **Osmanlı Kanunnâmeleri ve Hukukî Tahlilleri**, C. III, V, İstanbul.
- AKGÜNDÜZ, Ahmet, S. ÖZTÜRK ve Y. BAŞ, (2002), **Darende Tarihi**, İstanbul.
- AKÖZ, Alâaddin, (1987), “Şer’iye Sicillerine Göre XVI. Yüzyıl Sonu İle XVII Yüzyıl Başlarında Karaman”, Yüksek Lisans Tezi, **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Konya.
- ALTINAY, Ahmet Refik, (1931), **Osmanlı Devrinde Türkiye Madenleri**, İstanbul.
- Âşık Paşazade, (2003), **Osmanoğulları’nın Tarihi**, Haz. Kemal Yavuz – M. A. Yekta Saraç, İstanbul.
- AYALON, David, (1956), **Gunpowder and Firearms in the Mamlûk Kingdom: A Challenge to a Mediaeval Society**, London.

- AYDÜZ, Salim, (2004), “Osmanlı Askerî Teknoloji Tarih: Ateşli Silâhlar”, **Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi**, C. II, S. 4, ss. 265-195.
- AYDÜZ, Salim, (2006), “Artillery Trade Of The Otaman Empire”, **Foundation For Sience Tecnology And Civilisation**, ss. 2-17.
- AYDÜZ, Salim, (2006), **XV. ve XVI. Yüzyılda Tophâne-i Âmire ve Top Döküm Teknolojisi**, Ankara.
- BABİNGER, Franz, (2003), **Fatih Sultan Mehmed ve Zamani**, Çev. Dost Körpe, İstanbul.
- BARCAN, Ömer Lütfi, (1966), “Edirne Askerî Kassamı’na Âit Tereke Defterleri (1545-1659)”, **Belgeler**, C. III, S. 5-6, Ankara.
- BARCAN, Ömer Lütfi, (1979), **Süleymaniye Camii ve İmaretı İnşaatı 1550-1557**, C. I, Ankara.
- BARCAN, Ömer Lütfi, (1997), “Timar”, **İA**, C. XII/I, Eskişehir, ss. 286-333.
- BARCAN, Ömer Lütfi, (2001), **XV ve XVI ıncı Asırda Osmanlı İmparatorluğunda Ziraî Ekonominin Hukukî ve Malî Esasları Kanunlar**, C. I, Haz. Hüseyin Özdeğer, İstanbul.
- BOSTAN, İdris, (1992), **Osmanlı Bahriye Teşkilâtı:: XVII. Yüzyılda Tersâne-i Âmire**, Ankara,
- CLARK, Edward C., (1992), “Osmanlı Sanayi Devrimi”, **Osmanlılar Ve Batı Teknolojisi Yeni Araştırmalar Yeni Görüşler**, Haz. Ekmeleddin İhsanoğlu, İstanbul, ss. 37-52.
- ÇABUK, Vahid, (1997), “Yörükler”, **İ.A.**, C. XIII, Eskişehir, ss. 430-435.
- ÇAĞATAY, Neşet, (1942), “Osmanlı Devletinde Maden İşletme Hukuku”, Basılmamış Doktora Tezi, **A.Ü.D.T.C.F.** Ankara.
- ÇAĞATAY, Neşet, (1943), “Osmanlı İmparatorluğunda Maden İşletme Hukuku”, **Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi**, C. II, S. 1, Ankara.

- ÇAĞATAY, Neşet, (1947), “Osmanlı İmparatorluğunda Reayadan Alınan Vergi ve Resimler”, **Ankara Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi**, C. V, S. V, ss. 483-511.
- ÇELEBİ, Evliya, (1318), **Evliya Çelebi Seyahatnamesi**, C. VI, İstanbul.
- ÇELEBİ, Katip, (2009), **Kitâb-ı Cihânnümâ**, C. I, Tıpkı Basım, Ankara.
- ÇETİN, Birol, (2001), **Osmanlı İmparatorluğu’nda Barut Sanayi 1700 – 1900**, Ankara.
- DİNGEÇ, Emine, (T.Y.), “Osmanlı Ordusunda Bir Geri Hizmet Kurumu Olarak Vize Müsellemleri”, **D.P.Ü.S.B.E.D**, S. 17, ss. 241-255.
- DOĞRU, Halime, (1990), **Osmanlı İmparatorluğu’nda Yaya-Müsellemler-Taycı Teşkilatı: XV. ve XVI. Yüzyılda Sultanönü Sancağı**, İstanbul.
- EMECEN, Feridun M., (2013), **XVI. Asırda Manisa Kazâsı**, Ankara.
- ERALP, T. Nejat, (1993), **Tarih Boyunca Türk Toplumunda Silah Kavramı ve Osmanlı İmparatorluğu’nda Kullanılan Silahlar**, Ankara.
- ERCAN, Yavuz, (1991), “Seyyid Mehmed Emin Vahid Efendi’nin Fransa Sefaretnamesi”, **Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi (OTAM)**, S. 2, ss. 73-125.
- ERCKER, Lazurus, (1574), **Beschreibung: Allerfürnemisten Minarelischen Ertz und Bergwerksarten**, Prag.
- ERDOĞRU, M. Akif, (1990), “Akşehir Sancağındaki Dirliklerin III. Murad Devrindeki Durumu ve 1583/991 Tarihli Akşehir Sancağı İcmal Defteri”, **Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi (OTAM)**, S. 1, ss. 127-161.
- ERDOĞRU, M. Akif, (2008), “Kıbrıs Adası’nın Fethinde Konya ve Çevresinin Rolü”, **Türk – İslâm Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi**, S. 5, Konya, ss. 131-140.
- EYİCE, Semavi, (1992), “Baruthâne”, **DİA**, C. V, İstanbul, ss. 94-96.
- FAROQHÎ, Suraiya, (1994), **Osmanlı’da Kentler ve Kentliler**, İstanbul.

- Feridun Bey, (1274), **Münşeâtü's – Selâtn**, C. I, İstanbul.
- GENÇ, Mehmet, (2005), “Reform Sürecinde Devlet ve Ekonomi: Osmanlı İktisadî Dünya Görüşünde Değişmeler”, **Osmanlıların Geçmişi ve Bugünün Türkiye'si**, Der. Kemal Karpat, İstanbul, ss. 293-303.
- GEORGIUS Agricola, (1556), **De Re Metallica**, Translated from the first Latin edition, Herbert Clark Hoover- Lou Henry Hoover, 1950, London.
- GÖLEN, Zafer, (2006), **Osmanlı Devleti'nde Baruthâne-i Âmire (XVIII. Yüzyıl)**, Ankara.
- GRANT, Jonathan, (1999), “Rethinking the Otoman ‘Decline’: Military Technology Diffusion in the Otoman Empire, Fifteenth to Eighteenth Centuries”, **Journal of World History**, C. X, S. 1, ss. 179-201.
- GÜDÜL, İzzet, (1946), **Barut ve Patlayıcı Maddeler**, Ankara.
- GÜMÜŞÇÜ, Osman, (2001), **XVI. Yüzyılda Larende (Karaman) Kazasında Yerleşme ve Nüfus**, Ankara.
- GÜVEN, Cemal, (2004), “Niğde -Bor Bölgesinin 1794-1799 yılları arasındaki askeri yükümlülükleri (387 Nolu Bor Şer’iyye Siciline Göre)”, **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, S. 11, ss. 391-405.
- HALAÇOĞLU, Yusuf, (1996), **XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilâtı ve Sosyal Yapı**, Ankara.
- HÜLAGÜ, Metin, (2001), “Osmanlı Devleti'nde Güherçile Üretimi Ve Kayseri Güherçile Fabrikası”, **Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, S. 11. ss. 73-93.
- İŞIKSAL, Turgut, (1947), “Topçuluk: XV. ve XVI. Asırda Osmanlı Türklerinde”, Bitirme Tezi, **İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi**, İstanbul.
- İHSANOĞLU, Ekmeleddin, (1992), “Osmanlıların Batı'da Gelişen Bazı Teknolojik Yeniliklerden Etkilenmeleri”, **Osmanlılar ve Batı Teknolojisi Yeni Araştırmalar Yeni Görüşler**, Haz. Ekmeleddin İhsanoğlu, İstanbul, ss. 121 – 139.

- İLGÜREL, Mücteba, (1979), “Osmanlı İmparatorluğunda Ateşli Silahların Yayılışı”, **İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi**, S.32, ss. 301-318.
- İLGÜREL, Mücteba, (1999), “Osmanlı Devleti’nde Ateşli Silahlar”, **Osmanlı**, C. VI, Ankara, ss. 605-611
- İNALCIK, Halil, (1959), “Osmanlılar’da Raiyyet Rüsûmu”, **Belleten**, C. XXIII, S. 92, ss. 575-610.
- İNALCIK, Halil, (1987), **Hicrî 835 Tarihli Sûret-i Defteri Sancak-ı Arvanid**, Ankara.
- İNALCIK, Halil, (2000), “Osmanlı Fetih Yöntemleri”, Çev. Oktay Özel, **Söğütten İstanbul’a Osmanlı Devleti’nin Kuruluşu Üzerine Tartışmalar**, Der. Oktay Özel-Mehmet Öz, Ankara, ss. 443- 472.
- İNALCIK, Halil, (1954), **Fatih Devri Üzerine Tetkikler ve Vesikalar I**, Ankara.
- İNALCIK, Halil, (2008), “Osmanlı’nın Avrupa İle Barışıklığı: Kapitilasyonlar ve Ticâret”, **Doğu Batı**, Ankara, ss. 55-82.
- İNCE, Yunus, (2011), “Kârhânededen Baruthâneye Karaman Eyaleti’nde Güherçile Üretimi (18 – 19. Yüzyıllarda)”, **Osmanlı Bilimi Araştırmaları**, , C. XIII, S. 1, İstanbul, ss. 11-30.
- JOSAPHAT, Barbaro, (2005), **Anadolu’ya ve İran’a Seyahat**, Çev. Tufan Gündüz, İstanbul.
- KARADENİZ, Hasan Basri, (1995), “Atçekenlik ve Atçeken Oymakları”, Basılmamış Doktora Tezi, **Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Kayseri.
- KESER, Bilge, (1999), “Geri Hizmet Kıtaları”, **Osmanlı**, C. VI, Ankara, ss. 598-602
- KILIÇARSLAN, Yasemin, (T.Y.), “Cebeci”, **DİA**, C. VII, İstanbul, ss. 182-183
- KOÇU, Reşat Ekrem, (1960), “Baruthane”, **İstanbul Ansiklopedisi**, C. IV, İstanbul, ss. 2128-2131.
- KONSTANTİN Mihailoviç, (2013), **Bir Yeniçerinin Hatıraları**, Çev. Nuri F. Kıcıroğlu – B. Anıl Ekin, İstanbul.

- KORKMAZ, Mustafa, (2004), “XVI. Yüzyılda Kilisehisar: Bizans Şehrinden Osmanlı Köyüne”, **Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, ss.97-134.
- KÜTÜKOĞLU, Mübahat S., (1992), “ Ahidname”, **DİA**, C. I, İstanbul, ss. 536-540.
- KÜTÜKOĞLU, Mübahat S., (1992), “Baruthâne-i Âmire”, **DİA**, C. V, İstanbul, ss. 96-98.
- MAJER, Hans Georg, (1981), “17. Yüzyılı Sonlarında Avusturya ve Osmanlı Ordularının Seferdeki Lojistik Sorunları”, **Osmanlı Araştırmaları**, S. 2, ss. 185-194.
- MURPHEY, Rhoads, (1992), “Osmanlıların Batı Teknolojisini Benimsemedeki Tutumları: Efrenci Teknisyenlerin Sivil ve Askeri Uygulamalardaki Rolü”, **Osmanlılar ve Batı Teknolojisi Yeni Araştırmalar Yeni Görüşler**, Haz. Ekmeleddin İhsanoğlu, İstanbul, ss. 7-20.
- MÜNECCİMBAŞI, Ahmed Dede, (1974), **Müneccimbaşı Tarihi**, Çev. İsmail Erünsal, C. II, İstanbul.
- ORHONLU, Cengiz, (1970), **Osmanlı Tarihine Aid Belgeler: Telhisler (1597 – 1607)**, İstanbul.
- ORHONLU, Cengiz, (1990), **Osmanlı İmparatorluğu’nda Derbent Teşkilâtı**, İstanbul.
- ÖNEN, Ragıp, (1962), “Osmanlı Devri’nde Bor’da Barut Fabrikaları”, **Türk Etnografya Dergisi**, S. 5, Ankara, ss. 21-23.
- ÖZTÜRK, Said, (2002), “Osmanlı Devleti’nde Tüketicinin Korunması”, **Türkler**, C. X, Ankara, ss. 850- 861.
- PAKALIN, Mehmet Zeki, (1971), **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, C. II, İstanbul.
- PARRY, Vernon J., (1970), “Materials in the Otoman Empire”, Ed. M.A. Cook, **Studies in the Economic History of the Middle East**, London, ss. 219-229.
- PARRY, Vernon J., (1972), “Osmanlı İmparatorluğunda Kullanılan Harp Malzemesinin Kaynakları”, Çev. Salih Özbaran, **İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Enstitüsü Dergisi**, S. 3, İstanbul, ss. 35-46.

- PARRY, Vernon J., (1986), “Bârûd”, **The Encyclopaedia Of Islam New Edition**, C. I, Leiden, ss. 1055-1069.
- PAŞA, Lütfi, (1341), **Tevârîh-i Âl-i Osmân**, İstanbul.
- PEÇEVÎ, İbrahim Efendi, (1283), **Tarîh-i Peçevî**, C. II, İstanbul.
- SAHİLLİOĞLU, Halil, (1992), “Mihaniki Darp Usulünün Kabulü”, **Osmanlılar ve Batı Teknolojisi Yeni Araştırmalar Yeni Görüşler**, Haz. Ekmeleddin İhsanoğlu, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, ss. 21-36.
- SAMÎ, Şemseddin, (1992), **Kâmûs-i Türkî**, İstanbul.
- SELÂNİKÎ, Mustafa Efendi, (1999), **Tarih-i Selânikî**, Haz. Mehmet İpşirli, C. II, Ankara.
- SOLAKZADE, Mehmed Hemdemi, (1298), **Solakzade Tarihi**, İstanbul.
- ŞAHİN, İlhan, (1979), “Timâr Sistemi Hakkında Bir Risale”, **İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi**, S. 32, ss. 905-1047.
- ŞAHİN, İlhan, (1992), “Aksaray”, **DİA**, C. II, İstanbul, ss. 291-292.
- ŞAKİROĞLU, Mahmut H., (1992), “Barut”, **DİA**, C. V, İstanbul, ss. 92-94.
- TABAKOĞLU, Ahmet, (1985), **Gerileme Dönemine Girerken Osmanlı Maliyesi**, İstanbul.
- TEKİNDAĞ, M. C. Şehabeddin, (1963), “Son Osmanlı - Karamanlı Münasebetleri Hakkında Araştırmalar”, **İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi**, C. XIII, S. 17-18, İstanbul, ss. 43-76.
- TEKİNDAĞ, M. C. Şehabeddin., (1997), “Karamanlılar”, **İA**, C. VI, Eskişehir, ss. 316-330.
- TEZ, Zeki, (1993), “Güherçileden Karabaruta”, **Bilim Tarihi**, C. II, s. 17, İstanbul, ss. 8-16
- TIZLAK, Fahrettin, (1993), “XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Anadolu Madenleri”, **Prof. Dr. Bayram Kodoman’a Armağan**, Samsun, ss.291-305.
- TURAN, Şerafettin, (1992), “Dubrovnik”, **DİA**, C. IX, İstanbul, ss. 542-544

- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, (1978), “Osmanlı Devleti Maliyesinin Kuruluşu ve Osmanlı Devleti İç Hazinesi”, **Belleten**, C. XLII, S. 165, ss. 67-93.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, (1988), **Osmanlı Devleti Teşkilâtından Kapıkulu Ocakları I Acemi Ocağı ve Yeniçeri Ocağı**, TTK, Ankara.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, (1988), **Osmanlı Devletinin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı**, Ankara.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, (1988), **Osmanlı Tarihi**, C. I, II, VI, Ankara.
- VARLIK, M. Bülent, (1981), “Osmanlı İmparatorluğu’nda Madende Çalışma Koşulları Üzerine Bir Derleme/Deneme”, **Ekonomik Yaklaşım**, C. II. S. 4, Ankara, ss. 191-210.
- YÖRÜK, Doğan, (2006), “Karaman Eyâletinde Osmanlı Timar Düzeninin Tesisi (1483)”, **Tarih Araştırmaları Dergisi**, C. XXV, S. 40, ss. 177-202.
- YÖRÜK, Doğan, (2005), **XVI. Yüzyılda Aksaray Sancağı (1500-1584)**, Konya.

Arşiv Kaynakları

Yayınlanmış Arşiv Vesikaları

- 3 Numaralı Mühimme Defteri (966-968/1558-1560)**, (1993), Haz. Heyet, Ankara.
- 5 Numaralı Mühimme Defteri (973/ 1565-1566)**, (1994), Haz. Heyet, Ankara.
- 6 Numaralı Mühimme Defteri (972/1564-1567)**, (1995), Haz. Heyet, Ankara.
- 7 Numaralı Mühimme Defteri (975-976/1567-1569)**, (1999), Haz. Heyet, C. II, III, Ankara.
- 12 Numaralı Mühimme Defteri (978-979/1570-1572)**, (1996), Haz. Heyet, C. I, II, Ankara.
- 82 numaralı Mühimme defteri (1026-1027/ 1617-1618)**, (2000), Haz. Heyet, Ankara.
- 387 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Karaman ve Rûm Defteri (937/1530)**, (1996), Haz. Heyet, C. I, Ankara.

Cevdet Askeri

Nr. 517/21604, 120/5374, 211/9048, 501/20950, 636/26788, 668/28085, 727/30483,
1027/45067, 1051/46188, 1172/52230, 1191/53196

Mühimme Defterleri

Nr. 14, 15, 24, 28, 30, 36,

Maliyeden Müdevver Defterler

Nr. 567.

Ruznamçe Defterleri

Nr. 16, 17.

Tapu Tahrir Defterleri

Nr. 968

YB. 04. BLG. İST

Nr. 4/11

DİZİN

-A-

Aksaray, v, vi, 16, 21, 22, 29, 30, 32,
34, 35, 37, 39, 40, 89, 90, 91, 127,
128, 149, 151

Akşehir, v, vi, 16, 22, 29, 31, 32, 34, 37,
39, 42, 58, 59, 60, 65, 72, 120, 121,
145

Ayasofya, 7

-B-

Barut, 1, 2, 6, 8, 15, 17, 143, 145, 146,
148, 149

Beyşehir, v, vi, 39, 40

Bor, 1, 14, 28, 29, 70, 124, 146, 148

Bursa, 14

-C-

Cenova, 14

-Ç-

Çanad, 9, 10

-D-

Darende, 11, 16, 143

-E-

Ereğli, 34, 39, 49, 52, 53, 54, 55, 56,
117, 118

Erzurum, 16

Eski İl, 29, 30, 32, 34, 39

-F-

Filibe, 12, 16

-G-

Gelibolu, 12, 16

-H-

Hollanda, 14, 18

-İ-

İç İl, 34, 35, 37, 92, 93, 94, 95, 99, 100,
103, 105

-J-

Japonya, 2

-K-

Kâl, 1

Karaman, 3, 4, v, vi, ix, 1, 8, 12, 15, 16,
21, 22, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 33, 34,
35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 46, 62, 92,
112, 143, 146, 147, 149, 150

Kayseriyye, 34, 35, 37, 39, 46, 75, 76,
77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86,
87, 88, 114, 127

Konya, v, vi, 15, 20, 21, 28, 29, 32, 34,
37, 39, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 53,
56, 58, 112, 114, 143, 145, 151

Kütahya, 1, 2, 8

-L-

Larende, v, vi, 28, 30, 31, 32, 34, 39,
40, 45, 46, 47, 56, 113, 114, 146

-M-

Maraş, 9, 15

Muaf, ix, 36, 39

Mütekaid, 20, 21, 38

-N-

Niğde., v, vi, 15, 16, 34, 40

-O-

Oltu Kalesi, 10

-P-

Pazarcık, 12

-R-

Raguza, 14

Reaya, 20

-S-

Seydişehir, v, vi, 34, 39, 40, 65, 66, 67,
68, 122, 123

Sofya, 12

-T-

Tımişvar, 10, 16

-U-

Uzun Hasan, 7

-Ü-

Üsküp, 12, 16

-V-

Venedik, 7, 14

-Y-

Yaya, 19, 145

Yörük, 21, 22, 34, 35, 36, 79, 80, 81,
82, 83, 84, 86

-Z-

Zamantı, 16